तिला गाउँपालिका

जुम्ला जिल्ला

कर्णालि प्रदेश

नगर पार्श्वचित्र

२०७४

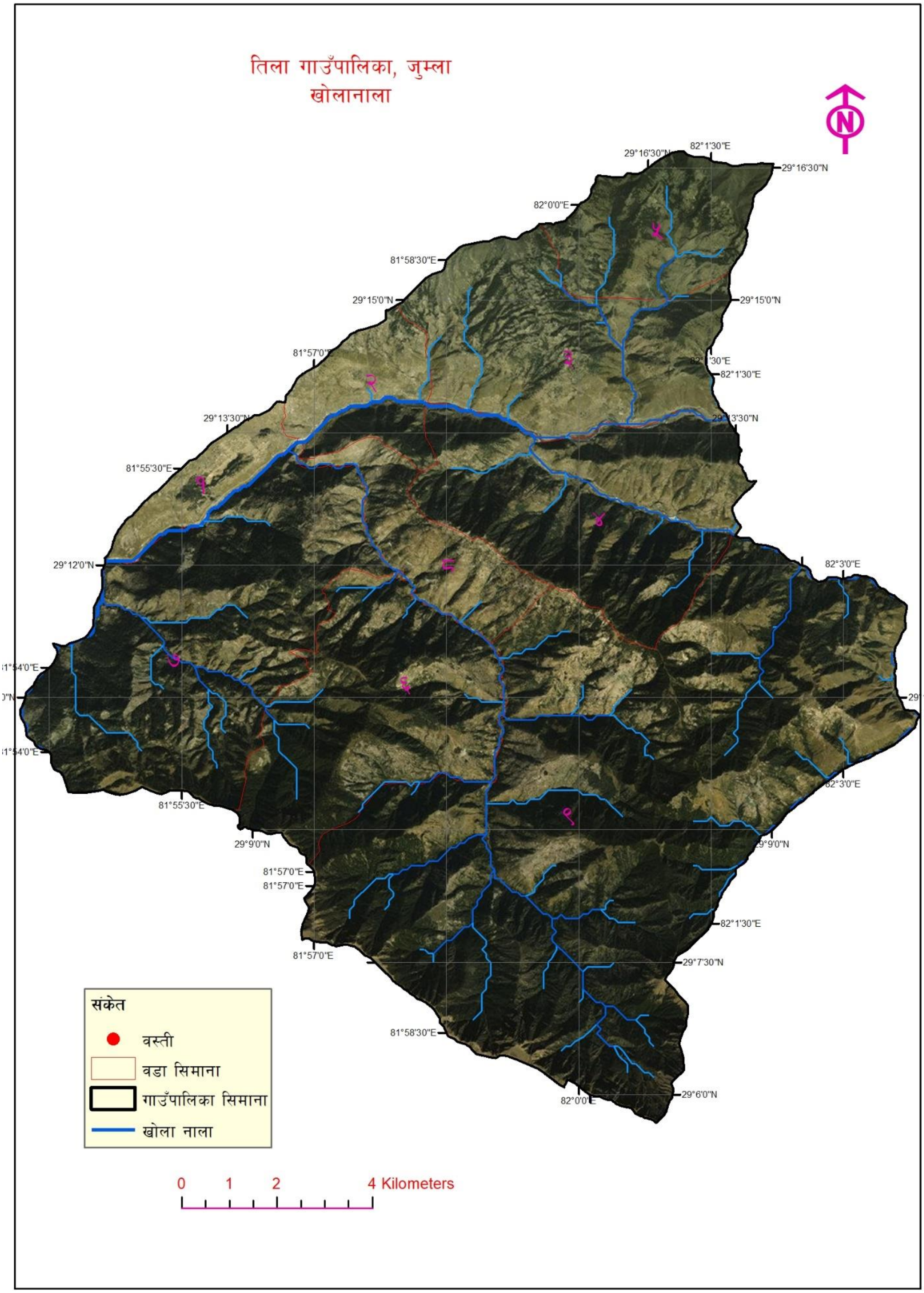

तिला गाउँपालिका, जुम्ला
खोलानाला
N
29°16'30"N
82°1'30"E
82°0'0"E
81°58'30"E
29°15'0"N
81°57'0"E
29°13'30"N
81°55'30"E
29°12'0"N
82°3'0"E
29°9'0"N
29°7'30"N
29°6'0"N
संकेत
वस्ती
वडा सिमाना
गाउँपालिका सिमाना
खोला नाला
0 1 2 4 Kilometers

प्रकाशकीय

स्थानीय सरकारका रुपमा गाउँपालिकाले नेपालको संविधान र तत्सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था बमोजिम सेवा प्रबाह तथा विकास निर्माण मार्फत जन आकांक्षा सम्बोधनको ऐतिहासीक जिम्मेवारी नव निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुमा रहेको छ । संघीय शासन व्यवस्थाको रुपमा स्थानीय तह, प्रदेश र संघ माझ समन्वय, सहकार्य र सह अस्थित्वको सिद्धान्तका आधारमा शासन संचालनको अपेक्षा गरीए जस्तै स्थानीयस्तरमा पनि राजनीतिक दल, विषयगत निकाय, समुदायमा आधारीत संस्था, स्थानीय समुदाय, नीजि क्षेत्र र विकास साझेदार तथा गैसससँगको निकटतम सहकार्य र समन्वयबाट अपेक्षित परिवर्तन सुनिश्चित हुने विश्वास गर्न सकिन्छ । स्थानीय सरकार संचालनको बलियो आधार तयार गरी सेवा प्रवाह र विकास निर्माण प्रभाबकारी गराउन गाउँपालिकाको समग्र पक्षको क्षेत्रगत तथा खण्डिकृत तथ्यांक खुल्ने गरी वस्तुगत विवरण वा पार्श्वचित्र तयार गर्नु अत्यन्त महत्वपूर्ण कार्य हो । यहि कुरालाई नेपाल सरकारले नीतिगत निर्णय र मार्गदर्शनका आधारमा सचेत समेत गराएको छ । गाउँ विकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरी गाउँ विकासको प्रयासलाई दिशानिर्देश गर्न एकीकृत, आवधिक तथा बार्षिक गाउँ विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा गाउँ विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी तथा अद्यावधिक गर्नु जरुरी रहेको छ ।

गाउँपालिकाको समग्र नेतृत्व, विषयगत कार्यलय तथा गाउँ विकासका समग्र सरोकारवालाको सहयोग तथा सहकार्य र सामुदायिक विकास कार्यक्रम/विश्व खाद्य कार्यक्रमको प्राविधिक सहयोगमा तिला गाउँपालिको गाउँ वस्तुगत विवरण (Village Profile) तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरणले यस क्षेत्रको सेवा प्रवाह, नीति निर्माण, आन्तरिक आय वृद्धि तथा विकास प्रकृयालाई मार्गदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छु । यसका अतिरिक्त, गाउँ विकासका लागि सहकार्य गर्ने अन्य निकाय लगायत गैसस तथा विकास साझेदारका लागि पनि उल्लेखित विवरण महत्वपूर्ण र सहयोगी हुनेछ । यस गाउँपालिकाको विकास र सम्मृद्धिको सपना सबैको एकता, साझा प्रयास र प्रतिवद्धता बाट प्राप्त हुने कुराको पुनः स्मरण गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा, वस्तुस्थिति विवरण तयारीको कार्यमा सहयोग र परामर्श प्रदान गर्ने गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरु, राजनीतिक दल, कर्मचारी र प्राविधिक सहयोग गर्ने सामुदायिक विकास कार्यक्रम/विश्व खाद्य कार्यक्रमका प्राविधिक सहयोगकर्ता सहित सबैको योगदानको उच्च कदर गर्दै धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद !

....

अध्यक्ष

रतन नाथ योग

दुई शब्द

नवगठित गाउँपालिका जनताको सबैभन्दा निकटको सरकारका रुपमा स्थानीय शासन संचालन र व्यवस्थापनका लागि नयाँ अनुभवका साथ अगाडी बढिरहेका छ । विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका अतिरिक्त साधन र स्रोतको सीमा भित्र रहेर शासन संचालन र व्यवस्थापन चुनौतिपूर्ण कार्यका रुपमा देखिएको छ । जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई संघीय प्रणालीको सुदृढीकरण, दीगो शान्ति, सुशासन, विकास र संमृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्ने दिशामा महत्वर्पूर्ण जिम्मेवारी गाउँपालिकामा रहेको छ । स्थानीय तहमा अन्तरनिहित अधिकार तथा अधिकारको बाँडफाँड र कार्यसम्पादन सम्बन्धी विषयलाई विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाले रेखांकन गरेको छ । स्थानीय शासन ऐन संसदमा विचाराधिन रहेको र प्रदेशस्तरीय संयन्त्र तथा कानून तयार नभइ सकेको हालको अवस्थामा नेपालको संविधान, कार्य विस्तृतिकरण प्रतिवेदन, स्थानीय तहको सेवा संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश २०७४ र स्थानीय शासन ऐन सम्बन्धी विधेयकमा अन्तरनिहित अधिकारको बाँडफाँड र कार्यसम्पादन सम्बन्धी विषय प्रष्ट पार्दै वस्तुगत विवरण तयारी र अद्यावधिक गर्नु पर्ने कुरालाई महत्वपूर्ण रुपमा उठान गरेको छ । संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले वस्तुगत विवरण तयारी गर्न सचेत गराइ यसको ढाँचा समेत उपलब्ध गराएको वर्तमान अवस्थामा समग्र गाउँपालिकाको विकासको अवस्था र वस्तुगत स्थिति झल्किने खण्डीकृत तथ्यांक सहितको क्षेत्रगत विवरण खुल्ने वस्तुगत विवरण तयार गरी अद्यावधिक गर्दै लैजानु आवश्यक छ ।

गाउँ वस्तुगत विवरणले नीति, कानून, मापदण्ड र योजना निर्माणका अतिरिक्त कार्यान्वयन र नियमनका लागि आवश्यक सूचना प्रदान गर्नेछ । यस विवरणले गाउँपालिकाको विकासमा समन्वय र सहकार्य गर्ने निकाय तथा विकास साझेदार गैसस, नीजि क्षेत्रलाई समेत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने अपेक्षा गरेको छु । समय, स्रोत र साधनको सिमितता वावजुद सरोकारवालासँगको छलफल र द्धितीय तथ्यांकको उपयोग गरी तयार गरीएको यस गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको पहिलो प्रयास सफल भएकोमा खुशि व्यक्त गर्न चाहन्छु । पहिलो प्रयास भएका कारणले वस्तुगत विवरणमा हुन सक्ने कमि कमजोरीहरुलाई क्रमशः सुधार र अद्यावधिक गर्दै लगिने छ ।

अन्तमा, वस्तुगत विवरण तयारी कार्यमा नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने अध्यक्ष तथा उपाध्यक्ष लगायत सबै निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी र सबै सरोकारवाला तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने सामुदायिक विकास कार्यक्रम/विश्व खाद्य कार्यक्रमका प्राविधिक सहयोगकर्ता सबैलाई सबैलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी दिनमा सबैको साथ र सहयोगले गाउँपालिकाको विकास प्रकृया, शासन सञ्चालन र व्यवस्थापन सहज र उत्साहप्रद हुनेछ भन्ने अपेक्षा राखेको छु ।

धन्यवाद् !

....
निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषय सूची

परिच्छेद १: परिचय १

१.१ पृष्ठभूमि १

१.२ उद्देश्य २

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरु २

१.४ तयारीका चरण २

१.४.१ सहमती निर्माण ३

१.४.२ गाउँ वस्तुगत विवरण तयारीको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि र प्रक्रिया निर्धारण ३

१.४.३ गाउँपालिका स्तरीय अभिमुखिकरण ३

१.४.४ तथ्यांक संकलन ३

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्शा तयारी ४

१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी ४

१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन ४

१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी ४

१.५ सीमा ४

परिच्छेद २: गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था ६

२.१ भौगोलिक अवस्थिति ६

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण ६

२.३ राजनीतिक अवस्थिति ७

२.४ धरातलीय अवस्था ७

२.५ प्राकृतिक सम्पदा ७

२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता ८

२.७ विकासका सम्भावनाहरु ८

२.८ ग्राहर्स्थ उत्पादन, मानव विकास सूचकांक र गरिवी ९

परिच्छेद ३: जनसंख्याको अवस्था १०

३.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था १०

३.२ जनघनत्वको अवस्था १०

३.३ उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण ११

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण ११

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण १२

३.६ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण १२

३.७ घरमुलीको विवरण १२

३.८ अपागंताको आधारमा जनसंख्या १३

३.९ बसोवासको अवस्था सम्बन्धी विवरण १३

३.१० बैवाहिक स्थिति १४

३.११ व्यक्तिगत घटना विवरण (२०७३ चैत्र मसान्त सम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार १४
परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था १६
४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण.. १६
४.१.१ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण १६
४.१.२ बेरोजगार सम्बन्धी विवरण... १६
४.१.३ जग्गाको किसिम... १७
४.१.४ प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण १७
४.१.५ बैदेशिक रोजगारमा गएकाहरुको विवरण १७
४.१.६ सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण १८
४.२ कृषि तथा पशु विकास... १८
४.२.१ सिंचाइ सुविधा सम्बन्धी विवरण.. १८
४.२.२ कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण.. १९
४.२.३ अन्न, दलहन र तेलहन बाली उत्पादन र बिक्री सम्बन्धी विवरण... १९
४.२.४ फलफुल, तरकारी, नगदेवाली र मह उत्पादन सम्बन्धी विवरण... २०
४.२.५ पशुपालन तथा दुधजन्य उत्पादनको अवस्था २०
४.२.६ मासुजन्य तथा श्रमजन्य पशुपालनको अवस्था.. २१
४.२.७ कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको अवस्था... २१
४.२.८ कृषि तथा पशुसेवासंग सम्बन्धित मानव संसाधन... २२
४.२.९ कृषि उपजमा लाग्ने रोग कीरा २२
४.२.१० पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा कीरा २३
४.२.११ व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण २३
४.२.१२ कृषि तथा पशु सेवासंग सम्बन्धित सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण २३
४.३ प्रमुख पेशा अनुसार जनसंख्या.. २४
४.४ पर्यटन विकास २४
४.४.१ पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण... २४
४.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण २५
४.५ घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण... २५
४.६ व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण २५
४.७ औधोगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था... २६
४.८ खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण... २६
४.९ स्थानीय बजार तथा ब्यापारिक केन्द्रको विवरण.. २७
४.१० बैंक तथा बित्तिय संस्था र सहकारी सम्बन्धी विवरण २७
४.११ आयात तथा निर्यातको अवस्था.. २७
४.१२ व्यवसायीक सीपमूलक तालिम २८
४.१२.१ व्यवसायीक सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको विवरण २८

४.१२.२ व्यवसायीक सीपमूलक तालिम लिनेहरुको विवरण २९
परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था १
५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास........ १
५.१.१ पाँच वर्ष भन्दा भन्दा माथिको साक्षरता विवरण........ १
५.१.२ हालको साक्षरताको अवस्था........ १
५.१.३ शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण........ २
५.१.४ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण २
५.१.५ विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण २
५.१.६ सामुदायिक अध्ययन केन्द्र सम्बन्धी विवरण........ ३
५.१.७ विद्यालयको भौतिक अवस्था ३
५.१.८ शिक्षक विवरण........ ३
५.१.९ भर्ना दर, निरन्तरता दर, शिकाई उपलब्धी दर........ ३
५.१.१० आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी ४
५.१.११ छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी विवरण........ ४
५.१.१२ शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धित विशेष व्यवस्था........ ४
५.१.१३ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण ४
५.१.१४ छात्रवृत्ती तथा लक्षित सुविधाको विवरण........ ५
५.१.१५ आधारभूत विद्यालयमा पँहुचको अवस्था ५
५.१.१६ कलेज तथा विद्यार्थी संख्या ५
५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण ५
५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण........ ६
५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण ६
५.२.३ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्कर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण ६
५.२.४ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था ७
५.२.५ मृत्यु हुने कारण सम्बन्धी विवरण ७
५.२.६ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण........ ८
५.२.६ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण........ ८
५.२.७ मातृ शिसु सुरक्षा र परिवार नियोजनको अवस्था........ ९
५.२.८ गाउँपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरु र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण........ ९
५.२.९ परिवारका सदस्यहरुको स्वास्थ्य अवस्था १०
५.२.१० बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था........ १०
५.२.६ जीवन विमा सम्बन्धी विवरण........ १०
५.२.७ फोहोरमैला व्यवस्थापन विवरण ११
५.३ खानेपानी तथा सरसफाई........ ११
५.३.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार........ ११

५.३.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था १२
५.३.३ सार्वजनिक शौचालय तथा ढल सम्बन्धी विवरण १२
५.३.४ खानेपानीका मुहान/कुँवा सम्बन्धी विवरण..१३
५.३.५ सार्वजनिक जग्गाको विवरण १३
५.४ महिला, वालवालिका तथा सामाजिक समावेशिकरण १४
५.४.१ कामदारको रुपमा घर वाहिर रहेका वालवालिका...१४
५.४.३ वालक्लव तथा संजालको विवरण...१४
५.४.४ घरपरिवार विहिन वालवालिकाको विवरण १५
५.४.५ सामाजिक सुरक्षा वृत्तीको अवस्था १५
५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन १६
५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थल सम्वन्धी विवरण १६
५.५.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण १६
५.५.३ युवा क्लब सम्बन्धी विवरण.. १६
५.५.४ युवा सुर्जनशिलता, उद्यमशिलता र परिचालन विवरण १७
५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति.. १७
५.६.१ सार्वजनिक स्थल र पाटी पौवा १७
५.६.२ स्थानीय चाडपर्व जात्रा र मेला.. १७
५.६.४ धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थलको विवरण...१८
५.७ सुरक्षा निकाय सम्बन्धी विवरण..१८
५.६ छाउप्रथाको अभ्यास १९
५.६.१ छाउप्रथाको अभ्यास रहेको घरपरिवार विवरण १९
५.६.२ छुइ हुने र गोठमा बस्ने महिला सम्बन्धी विवरण.. १९
५.६.३ छुइ प्रथाको अभ्यास र घरमा रहने कोठा संख्या बीचको सम्बन्ध.. २०
परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति २१
६.१ वन क्षेत्रको अवस्था २१
६.१.१ जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण... २२
६.१.२ वनजन्य उत्पादन विवरण २२
६.२ जडिबुटीको विवरण २३
६.२ चरन क्षेत्र २३
६.३ विपद जोखिम तथा व्यवस्थापन २४
६.३.१ विपद्को प्रभाव २४
६.३.२ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा वसोवास गरेका परिवार विवरण २४
६.३.३ विपदबाट मानवीय क्षती.. २५
६.३.४ विपदको किसिम अनुसार जोखिमको समय (महिना उल्लेख गर्नुहोस्) २५
६.३.५ भवन मापदण्ड तथा भुकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण.. २६

६.४ संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल).. २६
६.५ जलश्रोत तथा जलाधर क्षेत्र र उपयोगको स्थिति.. २७
परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था १
७.१ यातायात पूर्वाधार १
७.१.१ सडक मार्ग/सञ्जालको विद्यमान अवस्था १
७.१.२ पैदल मार्ग.. १
७.१.३ पुल तथा पुलेसा २
७.१.४ सवारी रुटको विवरण ३
७.१.५ गाउँ नगर क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधन ३
७.२ विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा ३
७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार) ३
७.२.२ बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार.. ४
७.२.३ जल विद्युत, सौर्य ऊर्जा, वायु ऊर्जाबाट विद्युत उत्पादन विवरण.. ४
७.३ सञ्चार तथा प्रविधि.. ५
७.३.१ आधुनिक सुबिधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण ५
७.४ आवास तथा भवन ५
७.४.१ घरको जगकोका आधारमा घरपरिवार.. ५
७.४.२ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी.. ६
७.५ स्थानीय बजार तथा बजार केन्द्र सम्बन्धी विवरण ६
७.६ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन ६
७.७ सरकारी भवन ७
७.८ हुलाक पत्रपत्रिका दूरसञ्चार र रेडियो स्टेशन सम्वन्धि विवरण ७
७.९ शवदाहस्थल तथा समाधिस्थल सम्वन्ध विवरण.. ८
परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति.. ९
८.१ संगठनात्क तथा मानव संशाधनको अवस्था.. ९
८.१.१ गाउँपालिका/नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु.. ९
८.१.२ गाउँपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संशाधन.. १०
८.१.३ गाउँकार्यपालिका सम्बन्धी विवरण १०
८.१.५ गाउँसभासम्बन्धी विवरण ११
८.१.४ गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ति १२
८.१.५ गाउँपालिकाको आय विवरण १३
८.२ संघसंस्था सम्बन्धी विवरण १३
८.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण.. १३
८.२.२ आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण.. १४
८.२.३ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण १४

८.२.४ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण १५
८.२.५ बाणिज्य वैंक, विकास वैक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण १५
८.२.६ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण १६
८.३ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली १६
८.३.१ गाउँपालिका ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु १६
अनुसूची १: विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण १
अनुसूची २: विद्यालयको भौतिक अवस्था १
अनुसूची ३: शिक्षक विवरण १
अनुसूची ४: भर्ना दर, निरन्तरता दर, शिकाई उपलब्धी दर १
अनुसूची ५: आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी १
अनुसूची ६: छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी १
अनुसूची ७: शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धीत विशेष व्यवस्था १
अनुसूची ८: बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण १
अनुसूची ९: छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण १
अनुसूची १०: गाउँ तथा नगरपालिकाबाट वस्तुगत विवरणका लागि छानिएका कार्यदलका सदस्यहरुको विवरण १
अनुसूची ११: गैर सरकारी संघ/संस्थाहरुको सम्पर्क विवरणअनुसूची १२: वित्तीय संघ/संस्थाहरुको सम्पर्क विवरणअनुसूची १३: गाउँपालिकाको वडा सिमाना सहितको नक्शाअनुसूची १४: आपतकालीन सेवा प्रदायक सम्पर्क विवरणअनुसूची १५: चालु आ.व.को बजेट विवरणअनुसूची १६: वस्तुगत विववरण तथ्यांक संकलन फारमहरु २
अनुसूची १६ (क): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण फाराम ७
अनुसूची १६ (ख): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण फाराम ३०
अनुसूची १७: सहयोगी संस्थाको संक्षिप्त विवरणसन्दर्भ सामाग्री २

परिच्छेद १: परिचय

गाउँपालिकाको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, पूवार्धार लगायत क्षेत्रको विद्यमान यथार्थ स्थिति झल्काउन आवश्यक तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषणका माध्यमबाट तयार गरी तर्कपुर्ण, सिलसिलेवार र व्यवस्थित रुपमा प्रस्तुत गरिएको सूचनाको एकीकृत दस्तावेज वस्तुगत विवरण हो । वस्तुगत विवरण तयारीका लागि स्तरीय विधि, औजार तथा प्रकृयाको अवलम्बन गर्नु जरुरी हुन्छ । तिला गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको पृष्ठभूमि, उद्देश्य, नीतिगत तथा कानूनी आधार, तयारी विधि तथा प्रक्रिया र सीमालाई यस परिच्छेदमा समावेश गरीएको छ ।

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था अनुरुप जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकारको रुपमा गाउँपालिका अथवा नगरपालिकाको व्यवस्था गरेको छ । जस अनुसार स्वायत्तताको उच्चतम अभ्यास तथा विकेन्द्रीकरणको माध्यमद्वारा स्थानीय शासनमा सहभागिता, जवाफदेहिता, पारदर्शिता र उत्तरदायित्व कायम गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीतासँगै विकास प्रक्रियालाई द्रुततर तुल्याई जनअपेक्षाको सम्बोधन गर्ने ऐतिहासिक जिम्मेवारी स्थानीय सरकारको काँधमा आएको छ । सहकारीता, समन्वय र सहअस्थित्वका आधारमा संचालन हुने स्थानीय शासन प्रक्रियामा जनसहभागिता र साझेदारीको मर्मलाई समेत उच्च महत्व दिइएको छ । स्थानीय जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई स्थानीय तहको सुदृढीकरण गर्न नीतिगत तथा व्यवहारिक अभ्यासहरु अगाडी बढि रहेका छन् ।

परिवर्तित नविनतम परिवेशमा स्थानीय सरकारले संविधान प्रद्धत अधिकार बमोजिमको अभिभारा पुरा गर्न गतिशिल विकास प्रक्रियालाई अनुशासित गराई सुशासन र संमृद्धिका लागि अर्थपूर्ण पहल हुन जरुरी छ । यस कार्यका लागि नवनिर्वाचित पदाधिकारीको कुशल नेतृत्वमा शासन संचालन र विकास प्रकृयालाई प्रभावकारी रुपले दिशानिर्देश गर्नु आवश्यक छ । स्थानीय सरकारका गतिविधीहरुबाट जनतामा स्वायत्तताको महसुस हुने गरी संघीय समावेशी शासन व्यवस्थाको मर्मलाई जीवन्त तुल्याउने अपेक्षा गरिएको छ । मानव संसाधन तथा आर्थिक स्रोतको सिमिताका वावजुद उर्लदो जनआकांक्षाको व्यवस्थापनमा अपेक्षित नतिजा हासिल गर्न वास्तविक सूचना तथा तथ्यांक बलियो आधारका रुपमा रहन्छ ।

स्थानीय सरकारको सेवा प्रवाहमा चुस्तता र विकास प्रक्रियालाई यथोचित गति प्रदान गर्न खण्डिकृत र क्षेत्रगत सूचना सहितको गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी जरुरी हुन्छ । नेपालमा सर्वप्रथम सातौं आवधिक योजनाले हरेक जिल्लाले विकासका संभावना र स्रोतको आवश्यक सूचना हासिल गर्न आर्थिक, सामाजिक र भौगोलिक क्षेत्र समेटिएको वस्तुगत विवरण तयार गर्नुपर्ने निर्देशित गरेको थियो । तत्कालिन गाविस तथा नगरपालिकाको सन्दर्भमा दशौं आवधिक योजनाले वस्तुगत विवरण तयार गर्नुपर्ने कुरालाई उठान गरेको थियो । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र तत्सम्बन्धी नियमावली लागु भए पछि तत्कालिन स्थानीय निकायमा वस्तुगत विवरण तयारी नियमित रुपमा अगाडी बढेको थियो ।

वर्तमान सन्दर्भमा नेपाल सरकारले गाउँ तथा नगर क्षेत्रको समग्र वस्तुस्थिति झल्किने वस्तुगत विवरणको ढाँचा तयार गरी उपलब्ध गराइ यथासक्य छिटो तयार गर्न पत्राचार गरेको छ । गाउँपालिकाको नेतृत्वमा यसरी तयार हुने वस्तुगत विवरणले स्थानीय तहमा तर्जुमा हुने योजनाका लागि सूचनाको आधार तयार गर्न महत्वपूर्ण हुनेछ । उपलब्ध कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका साथसाथै सरोकारवालासँगको परामर्श र विगतका सफल अभ्यासको आधारमा तयार गरिएको वस्तुगत विवरणले गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, आन्तरिक स्रोत परिचालन तथा योजनावद्ध विकासमा टेवा पुऱ्याउने छ ।

१.२ उद्देश्य

गाउँ क्षेत्रको विकासको विद्यमान अवस्था, संभावना र स्रोतको सम्बन्धमा आवश्यक सूचना व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाको समग्र स्थिति झल्किने वस्तुगत विवरण तयार गर्नु यस प्रतिवेदनको प्रमुख उद्देश्य हो । यसका विशेष उद्देश्य देहायअनुसार रहेका छन् ।

- गाउँको जनसांख्यिक, भू-जैविक, भौतिक, मानविय, आर्थिक, सामाजिक, वातावरण र संस्थागत क्षेत्रको विषयगत र वस्तुगत स्थिति चित्रण हुने गरी वस्तुगत विश्लेषण विवरण तयार गर्ने
- गाउँपालिका, विषयगत कार्यालय/शाखा, संघ/संस्थाको विवरण, अध्ययन, सर्वेक्षण तथा प्रगति प्रतिवेदनबाट प्राप्त आधारभूत तथा संस्थागत तथ्याङ्क एकीकृत र विश्लेषण गरी विषयगत रुपमा गाउँको एकीकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, स्थानीय राजस्वको आधार र दर निर्धारण र विकास निर्माण कार्यका लागि आवश्यक वस्तुगत तथा विषयगत सूचना उपलब्ध गराउने
- गाउँपालिकाको वार्षिक, एकीकृत, आवधिक/रणनीतिक तथा गुरुयोजना र विषयगत योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र खण्डीकृत सूचना विवरण उपलब्ध गराउने ।

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरु

गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यलाई चरणबद्ध र व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गर्न देहायअनुसारका कानूनी तथा नीतिगत आधारहरु रहेका छन् ।

क. **नेपालको संविधान:** नेपालको संविधानअनुसार स्थानीय तहको अधिकार अनुसूची ८ को क्रम संख्या नम्बर ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरिएको छ ।

ख. **स्थानीय सरकार सञ्चानल ऐन, २०७४:** ऐनको दफा ११ को उपदफा २ च, ड र थ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्र अन्तरगत तथ्यांक संकलन र अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । जस अन्तरगत, जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजश्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्वचित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई गाउँपालिका वा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनि उल्लेख गरिएको छ ।

ग. **स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा कार्यविधि, २०७४:** यस कार्यविधिको दफा १ मा "प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जूमा सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट नतिजामुलक ढंगले बनाउनु पर्ने र योजना र बजेट तर्जूमा गर्नु पूर्व स्थानयि तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथसा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको याथार्थ स्थिती देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण (Profile) तयार गर्नु पर्ने छ" भनि प्रष्ट रुपमा उल्लेख गरिएको छ ।

१.४ तयारीका चरण

नेपाल सरकारले उपलब्ध गराएको गाउँ/नगरापलिका वस्तुगत विवरण ढाँचा, विगतका सिकाई, सम्बन्धि विषय विज्ञका सुझाब र गाउँपालिकाका सरोकारवालासँगको सहमतिअनुसार वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । वस्तुगत विवरण तयारीमा देहाय बमोजिम चरण र प्रक्रिया अवलम्बन गरिएको छ ।

१.४.१ सहमती निर्माण

गाउँ वस्तुगत विवरण तयारीका लागि विद्यमान कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था तथा उपलब्ध कार्यविधि अनुसार जिल्ला समन्वय समिति मार्फत सामुदायिक विकास कार्यक्रम अन्तरगत विश्व खाद्य कार्यक्रमसँग समन्वय गरी प्राविधिक सहयोग परिचालन गरिएको छ । सामुदायिक विकास कार्यक्रमको क्षमता सुदृढीकरण मार्फत स्थानीय शासन प्रणालीमा सुदृढीकरणमा सहयोग पुऱ्याउने रणनीति तथा कार्यक्रम अनुसार गाउँसभा, गाउँ कार्यपालिका र गाउँ विकास सरोकारवालासँग राय परामर्शका आधारमा गाउँ कार्यपालिकाको नेतृत्वमा निर्धारत ढाँचा, तथ्याङ्कका विधि तथा प्रक्रिया अनुसार गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस प्रक्रियामा विश्व खाद्य कार्यक्रमबाट प्राविधिक तथा व्यवस्थापकीय सहयोग परिचालन गरिएको थियो । गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी प्रक्रियालाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रुपमा संचालनका लागि मार्गनिर्देशन गर्ने उद्देश्यले तिला गाउँपालिकाका उपाअध्यक्षको संयोजकत्वमा तयारी कार्यदल गठन गरी वस्तुगत विवरण तयारी कार्य गरिएको थियो ।

१.४.२ गाउँ वस्तुगत विवरण तयारीको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि र प्रक्रिया निर्धारण

नेपाल सरकारबाट उपलब्ध स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण तयारी स्तरीय ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र कार्यविधिलाई गाउँसभाबाट स्वीकृत गरी निर्धारण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र कार्यविधि बमोजिम गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गर्ने निर्णय गरियो । यसका साथै गाउँ कार्यपालिकाको नेतृत्वमा गाउँ विकासका सरोकारवालाको सक्रिय सहभागिता र सहयोगमा उपलब्ध गाउँ/नगरपालिका वस्तुगत विवरणको स्तरीय ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधिका अतिरिक्त गाउँपालिकाको स्थानीय परिवेश, विशिष्टता अनुसार गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

१.४.३ गाउँपालिका स्तरीय अभिमुखिकरण

गाउँ कार्यपालिकाको आयोजनामा गाउँसभा, कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र गाउँ विकास सरोकारवाला बीच साझा धारणा, बुझाई र कार्ययोजना तयार गर्न कार्तिक १८ गते एक दिवसीय गाउँपालिका स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यशालाको आयोजना गरियो । यस कार्यशालाको उद्देश्य गाउँ सभा तथा कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा गाउँ विकासका सरोकारवाला बीच गाउँ वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, तयारी विधि तथा प्रक्रिया, वस्तुगत विवरण स्तरीय ढाँचा, तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण औजार, विधि तथा प्रक्रिया र सम्बन्धित सरोकारवालाको सहभागिता, सहयोग र प्रतिवद्धता लगायत विविध पक्षका बारेमा जानकारी गराउने तथा छलफल गर्ने रहेको छ । अभिमुखिकरण कार्यक्रममा गाउँ वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, कानूनी तथा नीतिगत आधार, स्तरीय ढाँचा, तथ्याङ्कको विषय क्षेत्र, श्रोत, संकलन र विश्लेषणका औजार, तयारी विधि तथा प्रक्रियामा तर्जुमा प्रक्रियाबारे अन्तरक्रियामूलक छलफल गरी समान धारणा तथा बुझाई कायम गरीयो । यस क्रममा गाउँपालिका तथा सरोकारवालाको जिम्मेवारी र भूमिका तथा प्रतिवद्धता बारे राय परामर्श गरी कार्यतालिका समेत तयार गरियो ।

१.४.४ तथ्यांक संकलन

वस्तुगत विवरण तयारीका लागि मुख्य गरेर प्राथमिक र द्बितीय श्रोतबाट तथ्यांक संकलन गरीएको छ । प्राथमिक श्रोतमा पारिवारिक विवरण संकलन तथा सहभागितामूलक तथ्यांक संकलन फारम प्रयोग गरीएको थियो । द्बितीय श्रोतबाट तथ्यांक संकलनका लागि संस्थागत सर्वेक्षण फारम उपयोग गरियो । तथ्यांक संकलनका लागि उपयोग गरीएका फारम **अनुसूची-१५** मा प्रस्तुत गरिएको छ । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरुमा गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, जिल्लास्थित विषयगत तथा डिभिजन कार्यालय, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरु, शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य संस्था, गैसस र समुदायमा आधारित संस्था, वैंक तथा वित्तिय संस्था र उक्त कार्यालय, निकायर र संस्थाको अभिलेख तथा प्रतिवेदन र

अनुसन्धानमूलक दस्तावेजहरु प्रमुख रुपमा रहेका छन् । निर्वाचित जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, स्थानीय सहजकर्ता तथा गणकहरु परिचालन गरी उपलब्ध सर्वेक्षण विधि तथा तत्सम्बन्धी औजार बमोजिम तथ्याङ्क संकलन गरियो ।

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्शा तयारी

प्राप्त तथ्याङ्कलाई सूचनाको आवश्यकता अनुसार तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्धारा विश्लेषण गरियो । प्राप्त तथ्याङ्क तथा विवरणलाई विषय क्षेत्रगत, वडागत र सामाजिक संरचनागत (लैंगिक र जातीगत) रुपमा समेत विश्लेषण गर्ने प्रयास गरिएको छ । तथ्याङ्क विश्लेषणबाट प्राप्त सूचना तथा विवरणलाई सम्भब भएसम्म विषयगत, वडागत, लैंगिक र जातीगत रुपमा खण्डीकृत गरी प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरिएको छ । तथ्याङ्क न्यूनतम भएका विषय तथा सूचकहरुमा केन्द्रीय तथ्यांक विभागको साविक गाविसको तथ्यांकलाई हालको वडागत मानसँग मेलखाने गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यसैगरी जिल्लागत रुपमा मात्र प्रतिवेदन वा अभिलेखबाट प्राप्त तथ्यांकलाई गाउँपालिकाको प्रतिनिधित्व हुने वा सामान्यिकरण गर्न मिल्ने हदसम्म सोही अनुसार हुने गरी उल्लेख गरिएको छ । विश्लेषणबाट प्राप्त सूचनाहरु मध्ये भौगोलिक, भौतिक, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विवरणलाई भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित स्रोत नक्शा तयार गरियो ।

१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

नेपाल सरकाबाट उपलब्ध गाउँ वस्तुगत विवरणको स्तरीय ढाँचा, गाउँ कार्यपालिका र सरोकारसँगको छलफल र निस्कर्ष बमोजिम गाउँ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार गरियो । मस्यौदा तयार गर्दा उपलब्ध स्तरीय ढाँचा, स्थानीय परिवेश र विशिष्टता विषय तथा सूचना र विवरणलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ । मस्यौदामा संभव भएसम्मका सूचनालाई स्रोत नक्शाको रुपमा जिआईइस नक्शामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन

स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण कार्यविधिमा उल्लिखित स्तरीय ढाँचा बमोजिम तयार गाउँ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा प्रस्तुत तथा छलफल गरी सुझाव प्राप्त गर्न गाउँपालिका स्तरीय प्रमाणीकरण कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरियो । कार्यशालामा विषयगत रुपमा मस्यौदा वस्तुगत विवरणको सूचना तथा विवरण प्रस्तुत गरी विषयगत समूह तथा वृहत समूह छलफलमा गरी सुझाव संकलन गर्नुका साथै वस्तुगत विवरणलाई औपचारिक रुपमा अनुमोदन गरी प्रस्तुत सूचना तथा विवरणलाई गाउँपालिकाको आधाररेखा सूचनाको रुपमा लिई योजना तर्जुमा, नतिजा अनुगमन तथा विकासका उपलब्धीको लेखाजोखाको लागि प्रयोग गर्ने प्रतिवद्धता प्राप्त गरियो । यसैगरी मस्यौदा विवरणमा वडा समिति र शाखा तथा इकाई र जिल्ला समन्वय समिति (जिसस)र सहयोगी निकायहरुलाई उपलब्ध गराई सुझाव संकलन गरियो ।

१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

गाउँ वस्तुगत विवरण प्रमाणीकरण कार्यशालाबाट प्राप्त राय तथा सुझाव, जिसस, विषयगत शाखा, वडा समिति र सहयोगी निकायबाट समेत प्राप्त सुझावालाई समावेश गरी गाउँ वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.५ सीमा

गाउँ वस्तुगत विवरणलाई नेपाल सरकारद्धारा जारी ढाँचा तथा विगतमा सफल अनुभव बमोजिम तयार गरिएको छ । विवरणमा यथासक्य बढी सूचना समाविष्ट हुने गरी तयारी गर्ने अभ्यास भएता पनि स्थानीय शासन संचालनको शुरुवाती अवस्था भएको हुँदा कानूनी, नीतिगत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवहारिक कठिनाईहरु आइपऱ्यो । सोको बाबजुद सम्बन्धि सबैको प्रयासबाट गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी कार्य पुरा गरिएको छ । प्रस्तुत तथ्यांकलाई संभव भएसम्म वडागत र सामाजिक रुपमा खण्डीकृत र विषयगत रुपमा एकीकृत गर्ने प्रयास गरिएको छ । नवगठित गाउँपालिकामा

सीमित कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था, स्रोतसाधनको बाबजुद पहिलो प्रयासको रुपमा तयार गरिएको यस वस्तुगत विवरण आगामी दिनमा आवश्यकाता अनुसार परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

परिच्छेद २: गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था

तिला गाउँपालिका प्रदेश नं. ६ अन्तरगत जुम्ला जिल्लामा अवस्थित उच्च पहाडी विशेषता बोकेको गाउँपालिका हो । साविक घोडेमहादेव, मालिकाठाँटा, कुँडारी र रारालिही गाविस मिलेर बनेको बनेको यो गाउँपालिका १७५.४९ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । यस परिच्छेदमा यस क्षेत्रको भौगोलिक अवस्थिति, ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण, राजनीतिक अवस्थिति, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक उत्कृष्टता, विकास संभावनाहरुलाई देहाय बमोजिमका शिर्षकहरुमा व्याख्या गरिएको छ ।

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

समुन्द्री सतहका करिब २५०० मिटर सम्मको उचाईमा रहेको तिला गाउँपालिका भौगोगिक अवस्थितिका हिसाबले २९ डिग्री ५ मिनेट ४० सेकेण्ड देखि २९ डिग्री १६ मिनेट ४१ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांश र ८१ डिग्री ५३ मिनेट ४० सेकेण्ड देखि ८२ डिग्री ३ मिनेट ५१ सेकेण्ड पुर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ। यस गाउँपालिका जुम्ला जिल्लाको जिल्ला सदरमुकाम खलंङ्गा देखि करीब १५ किमीको दुरीमा उत्तर पश्चिम भागमा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा तातोपानी गाउँपालिका पश्चिम र दक्षिणमा कालिकोट जिल्ला र उत्तरमा हिमा गाउँपालिकासँग सिमाना जोडिएको छ । जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको ६.९३ प्रतिशत भुभाग ओगटने यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल १७५.४९ वर्ग किमी रहेको छ । गाउँपालिकाको वडागत क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	समावेश साविक गाविस	क्षेत्रफल (बर्ग किमिमा)	प्रतिशत
१	रारालिही वडा नं. १-४	३.८१	२.१७
२	रारालिही वडा नं. ५-९	६.०२	३.४३
३	कुँडारी वडा नं. १-३	१७.०७	९.७३
४	कुँडारी वडा नं. ४-७	१९.६१	११.१७
५	कुँडारी वडा नं. ८-९	८.८७	५.०५
६	घोडेमहादेव वडा नं. १-५	१७.७०	१०.०९
७	घोडेमहादेव वडा नं. ६-९	२७.०९	१५.४४
८	मालिका ठाँटा वडा नं. १-३	६.३६	३.६२
९	मालिका ठाँटा वडा नं. ४-९	६८.९५	३९.२९
	जम्मा	**१७५.४९**	**१००**

श्रोतः संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, २०७४

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

ऐतिहासिक रुपले महत्वपूर्ण तथा नेपाली भाषाको उद्‌भव स्थल सिंजा क्षेत्रसँग सामिप्यता राख्ने तिला गाउँपालिका ऐतिहासिक, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक रुपले महत्वपूर्ण क्षेत्र हो । नवगठित स्थानीय तह अन्तरगत साविक तिला गाविस सहित घोडे महादेव, मालिका ठाँटा, कुँडारी र रारालिहीलाई मिलाएर वि.सं. २०७३ मा तिला गाउँपालिकाको गठन गरिएको हो । पातारासी हिमालबाट शुरु भई यस क्षेत्र हुँदै बहने कर्णाली नदिको सहायक नदि तिलाको नामबाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण भएको देखिन्छ । स्वच्छ, सम्यमित र तिब्र प्रबाहको पहिचान बनाएको यस नदि गाउँपालिकाको महत्वपूर्ण भुभागलाई नियाल्दै प्रबाहित भएको छ ।

२.३ राजनीतिक अवस्थिति

तिला गाउँपालिका प्रदेश नं. ६ अन्तरगत जुम्ला जिल्लामा अवस्थित रहेको छ । साविकका ४ गाविसहरु (कुँडारी, रारालिही, घोडेमहादेव र मालिकाठाँटा) समावेश गरी बनाइएको यस गाउँपालिकामा ९ वडाहरु रहेका छन् । जुम्ला जिल्लामा विद्यमान १ नगरपालिका र ७ गाउँपालिका गरि ८ स्थानीय तह मध्ये तिला गाउँपालिका पनि एक हो । गाउँपालिकाको केन्द्र साविक रारालिहि गाविसको कार्यालय रहेकाे स्थानमा रहेको छ । पूर्ववत रुपमा नेपालको मध्यपश्चिम विकास क्षेत्रमा पर्ने कर्णाली अञ्चलको जुम्ला जिल्लामा रहेको यो गाउँपालिका जिल्ला भित्रको प्रतिनिधि सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि जिल्लाकै एउटा मात्र निर्वाचन क्षोत्र रहेको भएता पनि प्रदेश सभा निर्वाचन प्रयोजनका लागि प्रदेश क अन्तरगत पर्दछ ।

२.४ धरातलीय अवस्था

हिमाली जिल्ला अन्तरगत रहेको यस क्षेत्रमा धरातलिय स्वरुपका हिसाबले हिमाली तथा उच्च पहाडी क्षेत्रको अधिकांश जमिनको बनौट भिरालो प्रकृतिको छ भने नदि तटिय क्षेत्र लागायतका अन्य क्षेत्रमा पनि समथर जमिन पनि रहेको छ । उच्च पहाडी श्रृंखलाले बनेको यस गाउँपालिकामा कडा खालको चट्टानी भुभाग, भीरपाखा तथा वसोवास योग्य क्षेत्र सहितको विविधतायुक्त धरातलिय अवस्थिति रहेको छ। यस क्षेत्रमा मुख्यतया कुडारी र रारालिही लगायतका स्थानमा गरि करिब १५ प्रतिशत समथर भुभाग रहेको छ र कडा खालको चट्टान र भिर रहेको यो स्थानमा चरणका लागि पाटन क्षेत्र समेत रहेको छ ।

२.५ प्राकृतिक सम्पदा

गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफलको ५०.५ प्रतिशत क्षेत्रमा खेती गरिएको छ । वनक्षेत्रले ओगटेको क्षेत्र हेर्दा जंगल र झाडी गरि करिव ४२ प्रतिशत, खर्क वा चरण क्षेत्र ६.६ प्रतिशत रहेको छ । गाउँपालिकालाई मुलप्रवाह क्षेत्र बनाएर अविरल बगिरहने तिला नदि लगायतका सहायक नदि तथा खोलाहरु यहाँको मुख्य प्राकृतिक सम्पदाहरु हुन् । सिंचाइको मुख्य श्रोतको रुपमा रहेको तिला नदि लगायत खोलाबाट यस क्षेत्रको तल्लो वेसी क्षेत्रको जमिनमा सिंचाइ सेवा उपलब्ध रहेको छ । जैविक विवधताका हिसावले उच्च पर्वतिय चिसो हावापानीमा पाइने जीव तथा वनस्पतिहरुमा यार्सागुम्बा, गुच्ची च्याउ, कस्तुरी, रेड पाण्डा मुख्य रुपमा रहेका छन् यसका पहाडको माथिल्लो भागका अधिकांस स्थानमा वन तथा खर्कहरु रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको उत्तरमा देखिने रमणिय हिमाली श्रृखलाहरुले यहाँको सुन्दरता बढाएको छ । बालुवा लगायतका खनिजहरु यस क्षेत्रमा पाइन्छ । गाउँपालिको जमिनमा खेती गरिएको जमीन,जंगल, चरण क्षेत्र, बगर झाडी तथा पानीले ढाकेको क्षेत्र सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	जमिनको प्रकार	क्षेत्रफल (बर्ग किमिमा)	प्रतिशत
१	खेती गरिएको जमीन	८८.६३	५०.५
२	जंगल	५८.६६	३३.४
३	चरण क्षेत्र	११.६२	६.६
४	बगर	१.३९	०.८
५	झाडि बुट्यान	१४.८३	८.५
६	पानीले ढाकोको क्षेत्र	०.३६	०.२
	जम्मा	**१७५.४९**	**१००.०**

Source: Land Reform and Mapping Project, 1996

२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता

ऐतिहासिक महत्वको सिंजा क्षेत्रको साँस्कृतिक विशेषता बोकेको यस क्षेत्रमा खस सभ्यता तथा हिन्दु साँस्कृतिको अनुपम संगम रहेको छ । क्षेत्री, ब्राम्हण, दलित जातीको मिश्रीत बसोवास रहेको यस गाउँपालिकामा मुख्य कामकाजी भाषा नेपाली भएता पनि स्थानीय मौलिक जुम्ली भाषा बोलीचालीमा रहेको पाइन्छ । धार्मिक रुपमा हिन्दु धर्मालम्बीहरुको उच्च बाहुल्यता रहेको यो क्षेत्रमा मनाइले चाडपर्वहरुमा कृष्णाष्टमी, तिज, जनैपुर्णिमा, दशै, तिहार, माघे सक्रान्ती, चैते दशैं आदि रहेका छन् । धार्मिक तथा भाषीक रुपमा करिव एकरुपता रहेको यो क्षेत्रमा चाडपर्वका समयमा गरिने बिभिन्न क्रियाकलापहरुले यहाँको सामाजिक र साँस्कृतिक उत्कृष्टता झल्काउने गर्दछन् । भेषभुषाका रुपमा पुरुषहरुले मुख्य रुपमा दैरा, सुरवाल, टोपी तथा कोट र महिलाले गुन्यु चोली र पटुकी लगाउने गर्दछन् । यस गाउँपालिकामा रहेका त्रिवेणी, नदैदेवी, रामाचल्लो मष्टो जस्ता मन्दिर महत्वपूर्ण सांस्कृतिक सम्पदाहरु हुन् ।

२.७ विकासका सम्भावनाहरु

तिला गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरु, आर्थिक अभ्यास र उपलब्ध मानविय पूँजी तथा पूर्वाधार लगायतको अवस्थालाई हेर्ने हो भने यस गाउँ पालिकामा विकासका प्रशस्त सम्भावनाहरुको आँकलन गर्न सकिन्छ । गाउँ विकासका संम्भावनाहरुलाई देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	सम्भावना
१	प्राकृतिक श्रोत तथा साधन	• ठण्डा तथा उपोष्ण हावापानी र उच्च पहाडी क्षेत्रीय जैविक विविधता • तिला लगायतका बाह्रै महिना बहने नदि तथा खोला • पाटन तथा चरण क्षेत्र • नदि तटिय समथर भूभाग • त्रिवेणी र पाटन जस्ता रमणीय क्षेत्र
२	आर्थिक	• मार्सी धान, सिमि, कोदो जस्ता अर्गानीक उत्पादन • व्यवसायीक अर्गानीक स्याउका लागि प्रसिद्ध • पशुपालनको अभ्यास • वित्तिय सुबिधा सहज
३	सामाजिक	• उमावि सम्मको शैक्षिक संस्थासम्मको पहुँच • कर्णाली स्वास्थ्य प्रतिस्ठान लगायत स्वास्थ्य चौकी, केन्द्र लगायतका स्वास्थ्य सुविधा • पूर्ण सरसफाईका अभ्यास • धारामा आधारित खानेपानी सुबिधा विस्तार
४	भौतिक पूर्वाधार	• कर्णाली राजमार्गको करिब १० किमि क्षेत्र रहेको • आवश्यकता अनुसारका पुल तथा साँधुको निर्माण • राजमार्गबाट बाटो विस्तारको पहल
५	सुशासन तथा संस्थागत	• गाउँकार्यपालिका, विषयगत शाखा, समितिको गठन र सञ्चालन • गैससको विकास कार्यमा संलग्नता

२.८ ग्राहस्र्थ उत्पादन, मानव विकास सूचकांक र गरिवी

नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन २०१४ तथा गरिबीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८ मा जुम्ला जिल्लाको सन्दर्भमा औंलाइएका तथ्यहरुलाई तिला गाउँपालिकाका हकमा पनि सामान्यीकरण गरिएको छ । नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन, २०१४ अनुसार जुम्ला जिल्ला मानव विकास सूचकांकका दृष्टिकोणले ७५ जिल्लाहरु मध्ये ६१औं स्थानमा पर्दछ । यस जिल्लाको मानव विकास सूचकांकको मान ०.४०९ रहेको छ । जसअनुसार औषत आयु ६३.१४ वर्ष तथा प्रतिव्यक्ति आम्दानी १००७ अमेरिकी डलर रहेको छ । राष्ट्रिय योजना आयोगको गरिबीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८ अनुसार यस क्षेत्रमा ४९.० प्रतिशत गरिव रहेको देखिन्छ ।

परिच्छेद ३: जनसंख्याको अवस्था

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको जनसांख्कि अवस्थासँग सम्बन्धीत वस्ती, घरधुरीको विवरण, जनसंख्या बनौट, संरचना तथा वितरण जस्ता विषयहरु समाविष्ट रहेका छन् ।

३.१ जनसंख्या वितरणको अवस्था

गाउँपालिकाको कूल जनसंख्या १६०७५ रहेको छ । तथापि जनगणना २०६८ अनसार १३६०७ रहेको देखिन्छ । वडाअनुसार सबैभन्दा उच्च जनसंख्या वडा नं. ४ मा २४८९ रहेको छ भने सबै भन्दा न्यून वडा नं. ६ मा १३५२ रहेको देखिन्छ । जस अनुसार हालको औषत घरपरिवारको आकार ६.१३ र लैंगिक अनुपात १०५.२० रहेको छ । जनगणना २०६८ र हालको सर्वेक्षण अनुसार जनसंख्याको अवस्थालाई वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

	जनगणना २०६८ अनुसार						घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ अनुसार					
वडा नं	घरपरिवार	जनसंख्या			औषत घरपरिवारको आकार	लैंगिक अनुपात	घरपरिवार	जनसंख्या			औषत घरपरिवारको आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला				जम्मा	पुरुष	महिला		
१	२५०	१३५२	६७७	६७५	५.४१	१००.३०	२३३	१४७७	७४२	७३५	६.३४	१००.९५
२	२३६	१३२९	६५८	६७१	५.६३	९८.०६	२७९	१४११	७४२	६६९	५.०६	११०.९१
३	३३६	१७७२	८७०	९०२	५.२७	९६.४५	३८७	२२५०	११५७	१०९३	५.८३	१०५.८६
४	३३२	२०१८	१००८	१०१०	६.०८	९९.८०	४३५	२४८९	१२५६	१२३३	५.७२	१०१.८७
५	१९४	१२२१	६३३	५८८	६.२९	१०७.६५	३०३	१६०८	८३३	७७५	५.३१	१०७.४८
६	१८२	१२०१	६१०	५९१	६.६०	१०३.२१	१९२	१३५२	७०६	६४६	७.०४	१०९.२९
७	१८९	१२२३	६३७	५८६	६.४७	१०८.७०	२१९	१४६२	७५३	७०९	६.६८	१०६.२१
८	२६१	१७२०	८६०	८६०	६.५९	१००.००	२८२	१९५०	९८३	९६७	६.९१	१०१.६५
९	२७०	१७७१	९१३	८५८	६.५६	१०६.४१	२९३	२०७६	१०६९	१००७	७.०९	१०६.१६
जम्मा	२२५०	१३६०७	६८६६	६७४१	६.०५	१०१.८५	२६२३	१६०७५	८२४१	७८३४	६.१३	१०५.२०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ तथा घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४

३.२ जनघनत्वको अवस्था

गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफल १७५.६ वकिमी र जनसंख्या १६०७५ रहेको छ । वडागत रुपमा हेर्दा सबैभन्दा कम क्षेत्रफल वडा नं. १ को ३.८१ बकिमी र सबैभन्दा बढी क्षेत्रफल वडा नं. ८ को २७०.४४ बकिमी रहेको देखिन्छ । गाउँपालिकाको जनघनत्व ९१.५४ जना प्रति वकिमी रहेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	जनसंख्या विवरण		क्षेत्रफल विवरण		जनघनत्व (प्रति वकिमी)
	जनसंख्या	प्रतिशत	क्षेत्रफल (बकिमी)	प्रतिशत	
१	१४७७	९.१९	३.८१	२.१७	३८७.६६
२	१४११	८.७८	६.०२	३.४३	२३४.३९
३	२२५०	१४.००	१७.०६	९.७२	१३१.८९
४	२४८९	१५.४८	१९.६	११.१६	१२६.९९
५	१६०८	१०.००	८.८७	५.०५	१८१.२९
६	१३५२	८.४१	१७.७९	१०.१३	७६.००
७	१४६२	९.०९	२७.०९	१५.४३	५३.९७
८	१९५०	१२.१३	६.३६	३.६२	३०६.६०

वडा नं.	जनसंख्या विवरण		क्षेत्रफल विवरण		जनघनत्व
	जनसंख्या	प्रतिशत	क्षेत्रफल (वकिमी)	प्रतिशत	(प्रति वकिमी)
९	२०७६	१२.९१	६८.९७	३९.२८	३०.१०
जम्मा	**१६०७५**	**१००**	**१७५.६**	**१००**	**९१.५४**

स्रोतः संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, २०७४ तथा घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४

३.३ उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण

उमेर का आधारमा जनसंख्याको स्थिति हेर्दा उमेर समुह अनुसार ५ वर्षमुनिको २१६७ र ७० वर्ष माथिको कूल २३२ रहेको देखिन्छ। लैंगिकताका आधारमा वडागत रुपमा उमेर समुह अनुसारको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

	१ बर्ष भन्दा कम		१-५ बर्ष		६-१४ बर्ष		१५-१८ बर्ष		१९-२४ बर्ष		२५-४९ बर्ष		४९-५९ बर्ष		६०-६९ बर्ष		७० बर्ष भन्दा बढी	
वडा नम्बर	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	२२	२३	७१	७१	२०१	१९२	७८	७९	९२	७६	१९०	२१३	४२	४९	३२	३०	७	९
२	२	९	४०	५७	१४६	१५६	५२	४८	१२८	१२४	२३७	२४९	३३	७७	२६	१७	५	५
३	२९	४०	११९	१११	२५५	२७२	११९	११९	१५२	१२५	२८७	३२४	६६	७९	५१	६७	१५	२०
४	४६	३०	१२०	१०९	३१२	३४०	१२५	१३०	१६१	१४७	३४३	३६६	६३	७६	३७	३९	२६	१९
५	२३	२१	६८	८८	१९५	२२२	८३	७३	९५	८०	२३२	२४२	३२	६३	३०	३३	१७	११
६	३३	३३	७८	८९	१७१	१६१	६४	५५	१०७	१००	१४७	१७३	२४	६०	१६	२५	६	१०
७	२७	३०	७७	८०	१६०	१९४	७१	६७	१०६	८२	१९२	२१८	२४	४१	४१	२९	११	१२
८	३१	४४	११३	१३२	२८२	२४४	८५	८९	११६	११०	२४०	२४७	५६	६५	३५	३७	९	१५
९	३२	२८	१२२	११९	२५८	२७३	११४	१३०	११५	१०६	२५८	२९०	५९	६७	३१	३९	१८	१७
जम्मा	२४५	२५८	८०८	८५६	१९८०	२०५४	७९१	७९०	१०७२	९५०	२१२६	२३२२	३९९	५७७	२९९	३१६	११४	११८

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ अनुसार यस गाउँपालिका भित्र नेपाली भाषा मात्र बोलिने गरेको छ। तथापि जनगणना २०६८ अनुसार १३५७६ (९९.७७ प्रतिशत) जनाले नेपाली भाषा तथा १० जनाले मैथली भाषा र २१ जनाले अन्य भाषा बोल्ने गरेको देखिन्छ। वडागत रुपमा मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नं.	मातृभाषा अनुसार जनसंख्या			
	नेपाली	मैथली	अन्य	जम्मा
१	१३५२			१३५२
२	१३२६		३	१३२९
३	१७७१		१	१७७२
४	२०१८			२०१८
५	१२२१			१२२१
६	११९३		८	१२०१
७	१२१८		५	१२२३
८	१७०७	१०	३	१७२०
९	१७७०		१	१७७१
जम्मा	**१३५७६**	**१०**	**२१**	**१३६०७**
प्रतिशत	९९.७७	०.०७	०.१५	१००.०००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ अनुसार धार्मिक हिसाबले गाउँपालिका भित्र हिन्दु धर्म मान्नेहरुको संख्या १५९८१ वा ९९.४२ प्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरि, इसाइ धर्म र इस्लाम धर्म मान्नेहरुको जससंख्या क्रमश: ९२ र २ रहेको देखिन्छ । जनगणना २०६८ तथा हालको घरपरिवार सर्वेक्षण अनुसार वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नं.	धर्म अनुसार जनसंख्या (जनगणना २०६८ अनुसार)				धर्म अनुसार जनसंख्या (घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ अनुसार)			
	हिन्दु	बौद्ध	इसाई	जम्मा	हिन्दु	इसाई	इस्लाम	जम्मा
१	१३५१	१	०	१३५२	१४७४	३		१४७७
२	१३२९	०	०	१३२९	१४००	११		१४११
३	१७५९	०	१३	१७७२	२२२९	२१		२२५०
४	२०११	०	७	२०१८	२४६१	२७	१	२४८९
५	१२२१	०	०	१२२१	१६०३	४	१	१६०८
६	१२०१	०	०	१२०१	१३५२			१३५२
७	१२२३	०	०	१२२३	१४६२			१४६२
८	१७२०	०	०	१७२०	१९२५	२५		१९५०
९	१७७१	०	०	१७७१	२०७५	१		२०७६
जम्मा	**१३५८६**	**१**	**२०**	**१३६०७**	**१५९८१**	**९२**	**२**	**१६०७५**
प्रतिशत	**९९.८५**	**०.०१**	**०.१५**	**१००**	**९९.४२**	**०.५७**	**०.०१**	**१००**

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ तथा घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४

३.६ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

जातजातिगत आधारमा जनसंख्यालाई हेर्दा सबैभन्दा पहाडी ब्रामहण क्षेत्रीको जनसंख्या ८५.०२ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । जस अनुसार पहाडी ब्रामहण तथा क्षेत्रीको जनसंख्या १३६६७ पहाडी दलित २३८९ र अन्य १९ रहेको छ । गाउँपालिकाको जातजातिगत जनसंख्यालाई वडागत रुपमा देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	पहाडी वाम्हण /क्षेत्री	पहाडी आदीबासी /जनजाती	पहाडी दलित	पहाडी अन्य	तराई वाम्हण क्षेत्री/राजपुत	तराई आदीबासी /जनजाती	तराई दलित
१	११७९		२९८				
२	१०९४		३१५				२
३	१७०६	६	५३२			२	४
४	१६८०		८०९				
५	१५१९		८८				१
६	१३४६		६				
७	१४६२						
८	१६०७		३४१				२
९	२०७४			१	१		
जम्मा	**१३६६७**	**६**	**२३८९**	**१**	**१**	**२**	**९**
प्रतिशत	**८५.०२**	**०.०३७**	**१४.८६**	**०.००६**	**०.००६**	**०.०१२**	**०.०५६**

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

३.७ घरमुलीको विवरण

लैगिंकताका आधारमा घरमुलीको स्थिति हेर्दा कूल २६२२ घरपरिवार मध्ये पुरुष घरमुली हुने घरपरिवार संख्या २२६८ र महिला घरमुली हुने परिवार ३५४ मात्र रहेको छ । लिंगका आधारमा वडागत घरमुलीको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	घरधुरी		
	महिला घरमुली	पुरुष घरमुली	जम्मा
१	४२	१९१	२३३
२	३८	२४१	२७९
३	५०	३३६	३८६
४	५९	३७६	४३५
५	२६	२७७	३०३
६	३५	१५७	१९२
७	३२	१८७	२१९
८	२६	२५६	२८२
९	४६	२४७	२९३
जम्मा	३५४	२२६८	२६२२
प्रतिशत	१३.५०	८६.५०	१००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

३.८ अपागंताको आधारमा जनसंख्या

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न खालका अपांगता भएका व्यक्तिहरु मध्ये सबैभन्दा उच्च शारीरिक अपांगता भएकाहरुको संख्या २८४ वा ५०.७१ प्रतिशत रहेको छ। वडागत रुपमा वडा नं. ३ मा सबैभन्दा बढी ११५ जना रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरण वडागत रुपमा देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुग गरिएको छ।

वडा नं.	अपांगताका आधारमा जनसंख्या							
	शारीरिक अपाङ्गता	वौद्धिक अपाङ्गता	दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने)	सुन्न नसक्ने (बहिरा)	बोली अकमकिने (भकभके)	श्रवण दृष्टी विहिन	मनोसामाजिक अपाङ्गता	जम्मा
१	२५	६	५		२	२२	२	६२
२	६	२	५	३	१	३	५	२५
३	५५	१	१२	३५	८		४	११५
४	३७	२	१३	१२	९	१	४	७८
५	३६		१०	१८	८	२	२	७६
६	२९	४	१	१		१		३६
७	२४	१	५	८	१		१	४०
८	३०		३	११	५		३	५२
९	४२	४	११	१२	२	४	१	७६
जम्मा	२८४	२०	६५	१००	३६	३३	२२	५६०
प्रतिशत	५०.७१	३.५७	११.६१	१७.८६	६.४३	५.८९	३.९३	१००.०

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

३.९ बसोवासको अवस्था सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र रहेका कूल १६०७५ जनसंख्या मध्ये ९०.८८ प्रतिशत वा १४६०९ जना आफ्नै घरमा वस्ने गरेको देखिन्छ। त्यसैगरि, स्वदेशमै अन्यत्र रहेको र विदेश गएकाहरुको जनसंख्या क्रमश: ११४४ र ३२२ रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरणलाई देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नं.	बसोबासका आधारमा जनसंख्या विवरण		
	गणना गरेको स्थान बसोबास गरेको	स्वदेशमा अन्यत्र बसोवास गरेको	विदेश गएको
१	२१५	३५	०
२	२२५	५	०

वडा नं.	बसोबासका आधारमा जनसंख्या विवरण		
	गणना गरेको स्थान बसोबास गरेको	स्वदेशमा अन्यत्र बसोवास गरेको	विदेश गएको
३	१२८६	१०४	८७
४	१४१०		१
५	२१३०	४९	७१
६	२०७०	३२९	९०
७	१२७८	३२०	१०
८	११८९	१६३	
९	१४११	४८	३
जम्मा	११२१४	१०५३	२६२
प्रतिशत	९०.८८	७.१२	२.००

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

३.१० बैवाहिक स्थिति

बैवाहिक स्थितिलाई हेर्दा ३५०५ जना अविवाहित, ४७६८ कम उमेर, ६९०२ जना एकल विवाहित तथा ६१८ जना विदुर वा विधवा रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नम्बर	बैवाहिक स्थिति सम्बन्धी विवरण							कम उमेर
	अविवाहित	एकल विवाह	वहुविवाह	विधवा/विदुर	सम्बन्ध विच्छेद	विवाहित तर अलग बसेको	पुनः विवाह	
१	४५७	६२५	११	५३		१	२५	३०५
२	५३८	७१२	९	६१	१		६	८४
३	५६०	९५८	२५	९३	४	१	१२	५९७
४	५६०	११११	३०	९३	२			६९३
५	३५०	६३७	७८	६५	७	४		४६७
६	२४३	५६२	५	४६		१		४९५
७	८७	६४९	७	५८				६६१
८	२६१	८२३	७	६८	१	१		७८९
९	४४९	८२५	२३	८१	१		२०	६७७
जम्मा	३५०५	६९०२	१९५	६१८	१६	८	६३	४७६८

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

३.११ व्यक्तिगत घटना विवरण (२०७३ चैत्र मसान्त सम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार

गतवर्षको विवरण अनुसार गाउँपालिकामा कुल ३६३ जन्मदर्ता, ७६ मृत्युदर्ता, १०१ विवाह दर्ता भएको देखिन्छ। यस्तैगरी बसाईसराईको सन्दर्भमा वडा नं. २ मा एक परिवार बसाईसराई गरी आएको र सबैभन्दा बढी वडा नं. ९ मा कुल ५ परिवार बसाईसराई गरी गएको पाइन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नम्बर	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)	बसाइँसराई	
					आएको	गएको
१	७	५	८	०	०	०
२	८	७	११	०	१	०
३	९	९	१३	१	०	१
४	१०	८	११	०	०	०
५	११	१०	१२	०	०	०

वडा नम्बर	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)	बसाइँसराई	
					आएको	गएको
६	१३८	१७	९	०	०	२
७				०	०	
८	६०	७	१२	०	०	२
९	१२०	१३	२५	०	०	५
जम्मा	**३६३**	**७६**	**१०१**	**१**	**१**	**१०**

स्रोत: गाउँपालिका कार्यालय, २०७४

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको पेशा, रोजगारी, कृषि, उद्योग व्यापार तथा व्यवसाय, सहकारी, पर्यटन, बैंक तथा वित्तिय संस्था आर्थिक गतिविधि सम्बन्धी विवरणलाई विविध शिर्षकहरुमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

यस शिर्षक अन्तरगत आर्थिक गतिविधिको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१.१ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा अबलम्बन गरिएको पेशा मध्ये सबैभन्दा बढि कृषि, वन तथा मत्य कामदारका रुपमा ३८६०१ रहेको छ । दश वर्षभन्दा माथिको जनसंख्याको पेशागत स्थिति निहाल्दा सबैभन्दा न्यून २७ जना सुरक्षा निकायमा काम गर्ने रहेका छन् । पेशा अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

पेशागत विवरण	निरक्षर			साक्षर			कूल जम्मा
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	
सुरक्षा निकाय	०	०	०	२७	०	२७	२७
व्यवस्थापक	०	६३	६३	२३४	५५	२८९	३५२
व्यवसाय	०	०	०	११६३	३३९	१५०२	१५०२
प्राविधिक	८	२४	३२	४३६	१७५	६११	६४३
कार्यालय सहायक	६५	९	७४	५६३	३२	५९५	६६९
ज्यालादारी	३५२	१९८	५५०	१०६९	१७७	११४६	१६९६
कृषि, वन तथा मत्स्य कामदार	८२६४	१९६८९	२७९५३	७६७०	२९७८	१०६४८	३८६०१
हस्तकला व्यवसाय	११८७	१५४	१३४१	१०१२	२४	१०३६	२३७७
मेसिन अपरेटर	४९	७	५६	९२	०	९२	१४८
घरयासी कार्य	२६६	३३४	६००	२९४	५५	३४९	२७
उल्लेख नभएको	२४	१६	४०	१००	३३	१३३	३५२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

४.१.२ बेरोजगार सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका भित्रको पूर्ण बरोजगारहरु संख्या दश वर्षमाथिको कुल ९६०० जनसंख्या मध्ये २५ जना मात्र रहेको देखिन्छ । तथापि, आर्थिक रुपमा सक्रृय नभएका र संधै सकृय नहुनेहरुको जनसंख्या क्रमशः ३३.४८ तथा ४.१६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । जस अनुसार रोजगार प्राप्त भएका हरुको जनसंख्या ६१.४१ रहेका छ । आर्थिक कृयाकलाप अनुसार जनसंख्या सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

आर्थिक क्रृयाकलाप	दस वर्ष माथिको जनसंख्या			
	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
रोजगार	२८५२	३०४३	५८९५	६१.४१
बेरोजगार	२३	२	२५	०.२४
संधै सकृय नहुने	२१९	१८०	३९९	४.१६
आर्थिक रुपमा सक्रृय नभएका	१६५२	१५६१	३२१३	३३.४८
नखुलेको	३४	३४	६८	०.७१

आर्थिक कृयाकलाप	दस वर्ष माथिको जनसंख्या			
	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
जम्मा	४७८०	४८२०	९६००	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

४.१.३ जग्गाको किसिम

गाउँपलिकाको कूल क्षेत्रफल १७५४९ हेक्टर (१७५.४९ वकिमि) रहेकोमा खेती गरिएको जमिन करिव ५ प्रतिशत मात्र रहेको छ । जस मध्ये खेल १७६.५६ हेक्टर र वारी ६९९.७९ हेक्टर रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

खेती गरिएको जग्गाको किसिम	क्षेत्रफल (हे)	प्रतिशत
खेत	१७६.५६	१.०१
पाखो वारी	६९९.२३	३.९८
जम्मा	८७५.७९	४.९९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

४.१.४ प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण

गाउँपलिका क्षेत्रभित्र उपलब्ध हुन सक्ने कृषि, पशु, इन्जिनियरिङ्ग, वन, मेडिसिन, खाद्य प्रसोधन, वकिल, पत्रकार जस्ता प्राविधिक तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधन कुल ८२ रहेको छ। जसमध्ये सबैभन्दा बढी वडा नं. ४ मा २४ जना रहेको छ भने ६ र ८ मा त्यस्ता दक्षता भएका मानव संसाधन उपलब्ध रहेको देखिदैंन । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नम्बर	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संशाधन																जम्मा
	कृषि र पशु		इञ्जिनियरिङ्ग		वन		मेडिसिन		खाद्यप्रसोधन		वकिल		पत्रकार		अन्य		
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
१	–	१	–	१	–	२	१	४	–	–	–	१	–	१	–	–	११
२	–	१	–	–	–	१	–	३	–	–	–	१	–	–	–	–	६
३	–	२	–	४	–	२	४	४	–	–	–	१	–	–	–	–	१७
४	–	६	–	६	–	–	४	५	–	–	–	–	१	२	–	–	२४
५	४	६	–	२	–	१	४	३	–	–	–	–	–	–	–	–	२०
६	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
७	१	१	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	२
८	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
९	–	१	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	२
जम्मा	५	१८	–	१३	–	६	१३	१९	–	–	–	३	१	३	–	–	८२

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.१.५ बैदेशिक रोजगारमा गएकाहरुको विवरण

यस गाउँपलिकाबाट बैदेशिक रोजगारीका लागि जाने कुल २०६३ जना मध्ये सबैभन्दा उच्च संख्यामा भारत जाने ९६.९५ प्रतिशत रहेका छन् । खाडीमुलुक तथा मलेसिया जस्ता देशमा जाने ६०, युरोप, अमेरिका, अष्ट्रेलिय जाने १ र जापान, कोरिया जानेको जनसंख्या २ रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नं	बैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको संख्या				
	भारत	खाडी मुलुक तथा मलेसिया	युरोप, अमेरिका, अष्टेलिया	जापान वा कोरिया	जम्मा
१	२००	४	०	०	२०४

वडा नं	बैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरुको संख्या				
	भारत	खाडी मुलुक तथा मलेसिया	युरोप, अमेरिका, अष्टेलिया	जापान वा कोरिया	जम्मा
२	२००	३	०	०	२०३
३	३००	१४	०	२	३१६
४	४००	१०	१	०	४११
५	४५०	१०	०	०	४६०
६	१७५	६	०	०	१८१
७	१५०	२	०	०	१५२
८	५०	५	०	०	५५
९	७५	६	०	०	८१
जम्मा	२०००	६०	१	२	२०६३
प्रतिशत	९६.९५	२.९१	०.०५	०.१०	१००

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.१.६ सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण

वडा नं	घरपरिवार संख्या	कैफियत
१	-	
२	-	
३	-	
४	-	
५	-	
६		
७		
८		
९		
जम्मा		

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.२ कृषि तथा पशु विकास

यस शिर्षकमा सिंचाई, कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धी गतिविधिहरुलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.२.१ सिंचाइ सुविधा सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा वर्षैभरी र मौसमी गरी १४ वटा सिंचाइ पूर्वाधारबाट करिब ६८२ हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुविधा पुगेको देखिन्छ । यस्तो सुबिधाबाट ३२२७ घरपरिवार लाभान्वित रहेका छन् । आयोजनागत रुपमा सिंचाइको स्थाल, किसिम, माध्यम, उपलब्धता, सिंन्चित जमिन तथा लाभान्वित घरधुरी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम	सिंचाईको माध्यम	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
				इकाई	परिमाण			
ठाडो कुलो सिचाइ	१	कुलो	कुलो	किमी	४	वर्षै भरी	६०	२४०

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम	सिंचाईको माध्यम	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
				इकाई	परिमाण			
बाघदुला सिचाइ	२	कुलो	कुलो	किमी	५	वर्षै भरी	४०	२१५
पुरु सिचाइ	२	कुलो	कुलो	किमी	६	वर्षै भरी	३५	२१५
दुवाला कुलो	३	कुलो	कुलो	किमी	२	वर्षै भरी	३५	१३५
सेरी कुलो	३	कुलो	कुलो	किमी	३	वर्षै भरी	१७५	८००
खोट कुलो	३	कुलो	कुलो	किमी	२.५	वर्षै भरी	७५	२०५
ऐरेनी कुलो	४	कलो	कुलो	किमी	५	वर्षै भरी	८५	२५०
सिम्काटना कुलो	५	कुलो	कुलो	किमी	१	वर्षै भरी	५०	३००
मूल कुलो	५	कुलो	कुलो	किमी	०.६	वर्षै भरी	७५	४००
पारीवन सिचाई	७	कुलो	कुलो	किमी	४	मौसमी	१०	८३
भित्रवन सिचाई	७	कुलो	कुलो	किमी	३	मौसमी	१०	७७
सिलाजुदेखि मायासाँघु सिचाई	८	कुलो	कुलो	मि	०.८	मौसमी	१२	१५०
बालचौर सिचाई	८	कुलो	कुलो	मि	०.४	मौसमी	५	५०
लाहनयाडी सिचाई	८	कुलो	कुलो	मि	०.९	मौसमी	१५	१०७
जम्मा							६८२	३२२७

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.२.२ कृषि कार्यमा उपयोग भएको जग्गा र स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा कृषि कार्यका लागि उपयोग गरिएको कूल जमिन १३४०३.०६ रोपनी रहेको देखिन्छ । जस मध्ये आफ्नो परिवारको नामको जग्गा उपयोग गर्ने घरपरिवार र अरुको नाममा रहेको जग्गा उपयोग गर्ने घरपरिवार संख्या क्रमश: २३११ र १४६ रहेको छ । अन्य स्वामित्वको जमिन ६२३.७४ रोपनी उपयोग भएको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	आफ्नो परिवारको नामको जग्गा उपभोग गर्ने		अरुको नाममा रहेको जग्गा उपयोग गर्ने		अन्य स्वामित्वको जग्गा उपयोग गर्ने		कृषि कार्य नगर्ने परिवार	कृषि कार्यका लागि उपयोग भएको कूल जमिन क्षेत्रफल (रोपनी)
	परिवार	क्षेत्रफल (रो.)	परिवार	क्षेत्रफल (रो.)	परिवार	क्षेत्रफल (रो.)		
१	२२४	२२६५.५	८	१३	०	०	६	२२७८.५
२	२४५	११७९.५४	५	५.३५	४	१२.२५	२९	११९७.१४
३	३३८	१६६१.७३	२४	४७	२	२	४२	१७१०.७३
४	३८९	१५६७.५	१८	३५	२	१६	४५	१६१८.५
५	१५८	१५१८	५	८.४५	९०	५६७.४९	५६	२०९३.९४
६	१८८	१२४४	४	१७	१	२	२	१२६३
७	२१८	११२९.५	५६	७१	३	४	१	१२०४.५
८	२६१	८१५.५	०	०	०	०	२१	८१५.५
९	२९०	११५४	२६	४७.२५	१५	२०	२	१२२१.२५
जम्मा	**२३११**	**१२५३५.२७**	**१४६**	**२४४.०५**	**११७**	**६२३.७४**	**२०४**	**१३४०३.०६**

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

४.२.३ अन्न, दलहन र तेलहन बाली उत्पादन र विक्री सम्बन्धी विवरण

बालीजन्य उपजहरुमध्ये अन्नवाली, दलहन बाली, तेलहन बाली क्रमश: ४५०८.७८ रोपनी, ११८९.९ रोपनी र ७२४.४४१ रोपनी जमिनमा उत्पादन हुने र जसबाट क्रमश: ६९६३१, ८४५ र ३२४ क्विन्टल उत्पादन हुने गरेको छ । यी उपजहरुको

केहि परिमाणमा विक्रि समेत हुने गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	अन्नवाली			दलहन बाली			तेलहन बाली		
	क्षेत्रफल (रोपनी/कठ्ठा)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्रि (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (रोपनी/कठ्ठा)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्रि (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (रोपनी/कठ्ठा)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्रि (क्विन्टल)
१	१८	७.९	०	११.४	१२०	२३	१०	३	०
२	२७९७.६	१८२४.४२	४०७.५	२७.७	८१.३	१९.३	१५४.६	१३४	३५.७
३	६२	६५	४	४२.३	५३.५	१२	१४.५	६.७	०
४	२१.५	२६.५	६	३७.१	२२	१३	१३	४	०
५	१४६.२८	२४३५.९	०.५	३४.१	६५	२३	२६.७४१	११.७	०
६	३१३.५	६२२६९.५	७२७.६	५७०	२२२	३७.२	३३.५	१५.४	०.४
७	१००.१	३४३.२९	४४.२	३०३	९७	१६.४	३३.३	२३.१	०
९	१०४९.८	२६५८.७	१४	१६४.३	१८५	९०.६	४३८.८	१२६.७५	३.४
जम्मा	**४५०८.७८**	**६९६३१.२१**	**१२०३.८**	**११८९.९**	**८४५.८**	**२३४.५**	**७२४.४४१**	**३२४.६५**	**३९.५**

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

४.२.४ फलफुल, तरकारी, नगदेवाली र मह उत्पादन सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा उत्पादित फलफुल, तरकारी र नगदेवाली उत्पादनको अवस्था हेर्दा क्रमशः २०१६.६५ रोपनी, ६९७२.२५ रोपनी र ५३५.२४ रोपनी जमिनमा उत्पादन हुने र जसबाट क्रमशः १९६२, ६११३ र १३८५ क्विन्टल उत्पादन हुने गरेको छ । यी उपजहरुको केहि परिमाणमा विक्रि समेत हुने गरेको देखिन्छ । मौरीपालनको अवस्था हेर्दा ७०३ घार बाट १५२७ क्विन्टल मह उत्पादन हुने गरेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	तरकारी			फलफुल			नगदे बाली			मह उत्पादन	
	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्रि (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्रि (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल)	विक्रि (क्विन्टल)	घार संख्या	उत्पादन (केजी)
१	४६	३०	१	२८	१२.५	९.५	२३	६.२	१.४	२३	८७
२	७९०.७	६७८.४२	४३.३	४३५०	२२९६.३	१५१०.४	२३५.६	११२.३	२३	२५	१४
३	१७४.९	१०१.८	३८.३	१६८२.७	१९११.८	१२१५.८	११२.०६	९४.७४	९.८	२६	२३
४	१६२	७८	८	२७	६५	५७.५	१०.८	१३.८	१.५	१६५	४१५
५	१५०.७	११२.१५	३६.५	२४३.०५	१५९	६८.५	३७.७३५	६१.१९	३.२५	७०	१५७
६	१८१.५५	१३३.४	४५.९	३२३	९१२.७	४०५.२	१८	८३३.८२	१.६	२१०	४३८
७	३०१.६	२२०.४९	९३	२०८.९	५९७.२	३१६.५	४०.८	६५.५	२.६	६०	१५०
८	१२	१६.५	२	२५	१०	८	१.२५	०.५	०	४०	६८
९	१९७.२	५९१.७	१४	८४.६	१४९.३	७१	५६	१९७.६	३४.३	८४	१७५
जम्मा	**२०१६.६५**	**१९६२.४६**	**२८२**	**६९७२.२५**	**६११३.८**	**३६६२.४**	**५३५.२४५**	**१३८५.६५**	**७७.४५**	**७०३**	**१५२७**

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

४.२.५ पशुपालन तथा दुधजन्य उत्पादनको अवस्था

पशुपन्छीपालनको अवस्था हेर्दा कूल २६२३ घरपरिवार मध्ये २२१८ घरपरिवारमा पशुपालन रहेको छ । गाई, भैंसी तथा चौंरी गाईबाट कूल २२८३९ लिटर दुध तथा घिउ उत्पादन गर्ने गरेको देखिन्छ । यस सम्बधी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	पशुपंक्षी पालन गर्ने परिवार संख्या		गाई		याकचौरी		भैसी		जम्मा		
	पालन गर्ने	पालन नगर्ने परिवार	संख्या	दुध/ध्यु उत्पादन (लिटर)	संख्या	दुध/ध्यु उत्पादन (लिटर)	संख्या	दुध/ध्यु उत्पादन (लिटर)	पशु संख्या	दुध/ध्यु उत्पादन (लिटर)	आम्दानी (रु. हजारमा)
१	२०४	२९	२४८	११२४			१०	११८	२५८	१२४२	१२६

वडा नं.	पशुपंक्षी पालन गर्ने परिवार संख्या		गाई		याकचौरी		भैसी		जम्मा		
	पालन गर्ने	पालन नगर्ने परिवार	संख्या	दुध/ध्यु उत्पादन (लिटर)	संख्या	दुध/ध्यु उत्पादन (लिटर)	संख्या	दुध/ध्यु उत्पादन (लिटर)	पशु संख्या	दुध/ध्यु उत्पादन (लिटर)	आम्दानी (रु. हजारमा)
२	२११	६८	३४१	१७४८	१	१५	३१	१८१	३७३	१९४४	२३७
३	३४६	४१	७९८	३२४८			१८	२७२	८१६	३५२०	४४८
४	३४३	९२	४९३	२१९३			४४	६४८	५३७	२८४१	३४३
५	२१९	८४	७८०	२९४९			१५	२२०	७९५	३१६९	४५१
६	१८१	११	४७६	१८३५	४		३५	३६९	५१५	२२०४	३३९
७	२१२	७	५६९	२५६३			१७	२५४	५८६	२८१७	३४२
८	२३२	५०	४४९	१७३८			४३	४४८	४९२	२१८६	२३५
९	२७०	२३	५६६	२५३१			३१	३८५	५९७	२९१६	३४२
जम्मा	२२१८	४०५	३६२०	५९९.७	५	१५	८५	१५६	४९६९	२२८३९	२८६३

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

४.२.६ मासुजन्य तथा श्रमजन्य पशुपालनको अवस्था

यस क्षेत्रमा मासुजन्य पशुपन्छीपालन अन्तरगत ११७६३ भेडाबाखा र ३०६९ पन्छी रहेको छ। भेडा वा बाखा र पन्छीबाट क्रमश: ३४७८७ केजी र १४००२ केजी मासु उत्पादन हुने गरेको छ। यस सम्बधी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नम्बर	भेडाबाखा/खसीबोका					गधा/घोडा	गोरु, साँढे	सुगुँर/बँगुर	कुखुरा/हास		
	संख्या	मासु उत्पादन (केजि)	ऊन (केजि)	छाला वा हडडी उत्पादन	आम्दानी (रु. हजार)	संख्या	संख्या	संख्या	संख्या	अण्डा उत्पादन (गोटा)	मासु उत्पादन (के.जि.)
१	३२५	१०६	२०	०	१२१	७४	३०४		२७०	१२००	११२०
२	११५८	२७४	१३६	१	३४०	९	७३		२९४	१८१३	१२३६
३	५३८	१३४	५३३	२३	२५२	२	१२		१४६	९२९	९७५
४	६५५	१४१६	०	०	२७१	७	१२४		४३३	१५१९	२११३
५	१७९४	४७५४	२०७	१	१००६	११			१८१	२१४८	१२८१
६	२३३४	११७०	७८		१४५०	११	४८९		५२१	३९९८	२५३३
७	१३१८	२४०५१	०	०	८८२	८	६४७	५	२५७	२४४२	१९०७
८	६३२	१८५	०	०	२२३	२२	४०४		२११	१८९५	१३२५
९	३००९	२६९७	४७१	१५८०	२९६९	१५	३१२		७५६	४८४९	१५१२
जम्मा	११७६३	३४७८७	१४४५	१६०५	७५१४	१५९	२३६५	५	३०६९	२०७९३	१४००२

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

४.२.७ कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको अवस्था

गाउँपालिका भित्र रहेको कूल २६२२ घरपरिवार मध्ये १७७ घर परिवारमा मात्र ९ महिना देखि १ वर्ष सम्म आफ्नै उत्पादनले खान पुग्दछ । जग्गा नभएको परिवार ३२ रहेको छ। यस सम्बन्धि विवरणलाई वडागत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नम्बर	जग्गा नभएको वा नपुग्ने	३ महिना सम्म खान पुग्ने	४ देखि ६ महिना सम्म खान पुग्ने	७ देखी ९ महिना सम्म खान पुग्ने	९ महिना देखी बर्ष दिन खान पुग्ने
१		७९	१०४	४३	७

वडा नम्बर	जग्गा नभएको वा नपुग्ने	३ महिना सम्म खान पुग्ने	४ देखि ६ महिना सम्म खान पुग्ने	७ देखी ९ महिना सम्म खान पुग्ने	९ महिना देखी बर्ष दिन खान पुग्ने
२		५५	८६	९१	४७
३	८	२०५	१११	२७	३८
४		२१७	१२२	५६	४०
५	१	७०	१२८	८८	१६
६		२	३६	१३४	२०
७		१५	१५८	४२	४
८	२०	१८५	७४	१	२
९	३	७८	१८३	२६	३
जम्मा	३२	९०६	१००२	५०८	१७७

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

४.२.८ कृषि तथा पशुसेवासंग सम्बन्धित मानव संसाधन

कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित मानव संसाधनको अवस्या हेर्दा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र व्यवसायिक वा अगुवा कृषकको संख्या २७७ रहेको छ भने जेटिए ६, पशुकार्यकर्ता ४ र व्यवसायिक नर्सरी २० रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धि विवरणलाई वडागत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषी कार्यकर्ता (जेटीए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी संचालक
१	२	१	१	२
२	१	-	-	-
३	१	१	-	१
४	२	२	१	१
५	१	१	-	१
६	२१०	-	-	-
७	५०	१	१	-
८	५	-	-	१५
९	५	-	१	-
जम्मा	२७७	६	४	२०

स्रोतः समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.२.९ कृषि उपजमा लाग्ने रोग कीरा

यस क्षेत्रमा तरकारी, फलफुल, खाद्यान्न, दलहन तथा नगदे वालीमा उच्च पहाडी क्षेत्रमा देखापर्ने रोग तथा किराले नकारात्मक रुपले प्रभावित गर्ने गरेको देखिन्छ । यस्ता रोग तथा कीराको विवरण वाली अनुसार देहाय बमोजिम रहेको छ ।

साधारणतया तरकारी वालीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम	साधारणतया फलफूल खेतीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम	साधारणतया खाद्यान्न वालीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम	साधारणतया दलहन वालीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम	साधारणतया नगदे वालीमा लाग्ने किरा वा रोगको नाम
खपटे किरा	गवारो	पतेरो	पतेरो	झुसिल कीरा
लाही	फुलमा अैंस पार्ने कीरा	गवारो	झुसिल कीरा	लाही
गवारो	फ्रुट फलाई	फटके	फौजी किरा	खपटे
फट्याङ्ग्रा		फौजी किरा	फट्याङ्ग्रा	
पतेरो		फट्याङ्ग्रा		

स्रोतः समूह छलफल तथा संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

४.२.१० पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा कीरा

यस क्षेत्रमा पशुपन्छीमा मौसम अनुसार लाग्ने रोग व्याधीले प्रभावित गर्ने गरेको देखिन्छ । यहाँ देखा पर्ने रोगको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

पशुपन्छी जन्य उत्पादन	रोगको नाम
पशु	भ्यागुते, चरचरे, खोरेत, एन्थ्रेक्स, पी.पी.आर, एन यूरिया, डर्माटाइटिस, डायरिया, पाइरेक्ससिया, एनोरेक्सिस, एल एफ, राउन्डओम, टेपओम, महोस्ट, टिक्स, लाइस, सर्भिसाइटिस, भेट्राइटिस, पायोमेट्रा, स्वइन फिबर, खोरेत,रेविज, नाम्ले, माटे, जुका, छेरौटे, साउने ज्वरो, जुम्रा, उपियाँ, किर्ना, लुतो, थुनेलो
पंक्षी	क्सीडिपेसिस, कोराइजा गम्बारो, सि आर डी, सल्मोनेलासिस, रानिखेत, फबल पक्स, हवाइडाइरिया, मेरेक्स, जुका, गम्वोरो, रानी खेत

स्रोतः समूह छलफल तथा संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

४.२.११ व्यवसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा बाखा, भैँडा र गाई पालन फर्मका रुपमा साना खालका ५ वटा फर्महरु सञ्चालनमा रहेको देखिन्छ । यस्ता फर्म र उत्पादन तथा रोजगारी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

पशुपालन फर्मको नाम	वडा नम्बर	फर्म रहेको ठेगाना	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
बाखा भैँडा पालन	१	रारा गाउँ	भेडा बाखा	वटा	१५	दाने बुढा	१	२
बाखा भैँडा पालन	१	रारा गाउँ	भेडा बाखा	वटा	१२	सर्जन बुढा	१	३
जर्सी गाई पालन	२	लिदी गाउँ	दु:ध	लिटर	२०००	मनसर बोहरा	७	५
भैसी पालन	३	कुडारी गाउँ	दु:ध	लिटर	३०००	धन बहादुर कठायत	३	५
भैँडा पालन	५	चुलाकोट	भेडा	वटा	३००	नैने बुढा	१५	१६

स्रोतः समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.२.१२ कृषि तथा पशु सेवासंग सम्बन्धित सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण

कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित समूह वा संस्थाहरुमा ३४ कृषक समूह, ३ व्यवसायिक कृषि फर्म, ५ कृषि सहकारी, ५ एग्रोभेट, ९ कोल्ड स्टोर र २ वटा जैविक मल उत्पादन केन्द्रहरु यस गाउँपालिकामा रहेको देखिन्छ । कृषि क्षेत्रमा सामूहिक रुपमा कार्य गर्न समूह र कृषि सहकारीमा अवद्ध रहेका सदस्य सहित समूह सम्बन्धि विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रोभेट तथा विउविजन केन्द्र संख्या	कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर संख्या	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र संख्या
	समूह संख्या	सदस्य म	सदस्य पु	समूह संख्या	सदस्य म	सदस्य पु	फर्म संख्या	सदस्य म	सदस्य पु	सहकारी संख्या	सदस्य म	सदस्य पु			
१	४	२५	२०	–	–	–	१	३	२	–	–	–	१	१	–
२	५	१०	१५	–	–	–	–	–	–	१	४५	५५	१	१	–
३	४	४६	३४	–	–	–	–	–	–	३	५५	३५	१	२	२
४	५	८	१७	–	–	–	२	५	१२	–	–	–	१	२	–
५	६	३०	३०	–	–	–	–	–	–	–	–	–	१	२	–
६	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
७	१०	४५०	४००	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
८	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	१	१५	१०	–	१	–

वडा नम्बर	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रोभेट तथा विउविजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर संख्या	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र संख्या
	समूह संख्या	सदस्य		समूह संख्या	सदस्य		फर्म संख्या	सदस्य		सहकारी संख्या	सदस्य		संख्या		
		म	पु		म	पु		म	पु		म	पु			
जम्मा	३४	५६९	५१६	०	०	०	३	८	१४	५	११५	१००	५	९	२

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.३ प्रमुख पेशा अनुसार जनसंख्या

गाउँपालिकाको दश वर्ष माथीको कूल जनसंख्या १४११६ मध्ये ५२११ वा ३६.९२ प्रतिशत जनसंख्याको मुख्य पेशा कृषि रहेको छ । जस अनुसार अध्ययन गर्नेहरुको जनसंख्या ६०९१ वा ४३ प्रतिशत रहेको छ भने ज्याला मजदुरीलाई प्रमुख पेशा गराउने जनसंख्या ७.४३ रहेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं	कृषि	नोकरी	उद्योग तथा व्यापार	ज्याला/मजदुरी	वैदेशिक रोजगारी	व्यवसायिक कार्य	अध्ययन	गृहणी	वेरोजगार	कम उमेर	अन्य
१	४०८	२१	१५	२०१	३	४	४०२	५३	९३	२७७	
२	७०२	३१	१७	२६		१	५२४	९	१२	८८	१
३	६३४	६५	३६	२६१	४२	५	८६९	३३	४८	२५३	४
४	७०१	८९	७२	१७३	१९	१	१०३०	५९	५७	२८३	५
५	५३८	५२	१६	१०४	८	१	५९७	८०	१८	१९४	
६	३६३	२७	२	३			४७७	१७५	१०७	१९८	
७	६३१	१८	१९	३०	६		५६९	६	१५	१६८	
८	६२३	१६	१३	७२	२	१	८२०	१०४	६६	२३३	
९	६११	३१	८	१७९	७	२	८०३	१५०	१८	२६५	२
जम्मा	५२११	३५०	१९८	१०४९	८७	१५	६०९१	६६९	४३४	१९५९	१२
प्रतिशत	३६.९२	२.४८	१.४०	७.४३	०.६२	०.११	४३.१५	४.७४	३.०७	१३.८८	०.०९

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

४.४ पर्यटन विकास

४.४.१ पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण

स्थलको नाम	वडा नम्बर	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व	विशेषता	बार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
		सडकको पहुँच	होटल, लज, रेष्टुराँ संख्या	नजिकको बजार केन्द्र सम्मको दुरी (किमी)			

स्रोत: सहभागितामूलक छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरुलाई लक्षित गरी आवासीय सुविधा रहेका ६ वटा होटल र रेष्टुरेण्ट व्यवसायीक रुपमा सञ्चालनमा रहेका छन् । यहाँका होटल तथा रेष्टुरेण्टहरुमा वार्षिक करिब ८७०० आन्तरिक र २७२० बाह्य पर्यटक आउने गरेको देखिन्छ । यस खालका होटलहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेका छ ।

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार	होटेलको स्तर	बार्षिक पर्यटक (संख्या)	
			कोठा संख्या	वेड संख्या			आन्तरिक	वाह्य
न्यू अल्पाइन रेष्टुरा होटल	१	सेरी	९	१६	आवासीय	ननस्टार	२००	२००
थ्रीसन्स होटल	१	सेरी	८	१४	आवासीय	ननस्टार	१५००	२००
सुनिल होटल	२	डुण्डेली	४	७	आवासीय	ननस्टार	३००	७०
कालिका होटल	३	कडारी	६	१५	आवासीय	ननस्टार	२०००	६००
सरिता होटल	३	कडारी	७	१६	आवासीय	ननस्टार	२२००	६५०
शाही टेकेन्द्र होटल	४	त्रिवेणी	९	१९	आवासीय	ननस्टार	२५००	१०००
जम्मा			४३	८७			८७००	२७२०

स्रोत: जानकार व्यक्ति अन्तर्वाता तथा संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

४.५ घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा रहेका पानीघट्ट, मिल र संकलन केन्दको संख्या हेर्दा ९५ परम्परागत घट्ट, ३ सुधारिएको घट्ट, कुटानी पिसानीका लागि पानी र डिजेल, विद्युत मिल क्रमशः १, ९, १ रहेका छन् । तुल्नात्मक रुपमा परम्परागत पानी घट्टहरुको संख्या उच्च रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	पानी घट्ट संख्या		चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) संख्या			संकलन तथा प्रसोधन केन्द्र			विक्री केन्द्र वा कोसेली घर
	परम्परागत	सुधारिएको		पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत मिल	कृषि	जडिबुटी	उद्योग	
१	११	-	-	-	१	-	-	-	-	-
२	-	-	-	-	२	-	-	-	-	-
३	१८	-	-	-	३	-	४	-	-	-
४	१३	१	-	१	१	१	-	-	१	१
५	४	२	-	-	२	-	-	-	-	-
६	१०	-	-	-	-	-	-	-	-	-
७	१२	-	-	-	-	-	-	-	-	-
८	१४	-	-	-	-	-	-	-	-	-
९	१३	-	-	-	-	-	१	-	-	-
जम्मा	९५	३	-	१	९	१	५	-	१	१

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.६ व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

व्यापार र व्यवसायको संख्या हेर्दा यस क्षेत्रमा १४ वटा व्यवसायहरु संचालनमा रहेका छन् । जसबाट कूल ३८ लाख वार्षिक कारोवार हुने गरेको देखिन्छ । व्यवसायका आधारमा यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व	वार्षिक कारोवार (रु. हजारमा)

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व	वार्षिक कारोवार (रु. हजारमा)
पुजा होटल	१	होटल	एकल	५००
धर्मेन्द्र फेन्सी पसल	१	फेन्सी पसल	एकल	४००
गणेश एण्ड पवन जनरल स्टोर	२	खुद्रा पसल	एकल	१००
एच.के. मिट सप	२	फ्रेस हाउस	एकल	१२०
सुनिल जनरल स्टोर	२	होटल	एकल	३००
धन बहादुर फ्रेस हाउस	३	फ्रेस हाउस	एकल	३००
मुन हार्डवयर	३	हार्डवयर	एकल	२८०
अनिता होटल	३	होटल	एकल	३५०
सुनिल एण्ड पप्सरा	३	किराना पसल	एकल	७००
	४			-
नवदुर्गा निर्माण सेवा	५	निर्माण सेवा	एकल	-
महेश जनरल स्टोर	५	पसल	एकल	-
	६	किराना	एकल	१००
	७		एकल	१५०
	८			-
	९	किराना	एकल	५००
जम्मा				३८००

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.७ औधोगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था

क्र.सं	कच्चा पदार्थको नाम	इकाई	परिमाण	कैफियत
१				
२				
३				
४				
५				

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.८ खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा खनिज तथा खानी उपलब्धताको सन्दर्भमा हेर्दा धेरै जसो वडाहरुमा बालुवा तथा वडा नं. ५ मा तोरो खानी उपलब्ध रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नं	खनिजको नाम	पाईने स्थान
१	बालुवा	सेरी बजार, अरिखेत
२	बालुवा	डुण्डेली बजार
३	बालुवा	त्रिवेणी, कुडारी बजार

४		
५	तोरो खानी	चुलाकोट

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.९ स्थानीय बजार तथा ब्यापारिक केन्द्रको विवरण

क.सं.	बजारको नाम	स्थान	कारोवार हुने मुख्य बस्तु
१			
२			
३			
४			
५			
६			

४.१० बैंक तथा बित्तिय संस्था र सहकारी सम्बन्धी विवरण

क.सं.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	बार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानी रकम (रु. हजारमा)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
क.	**वैंक**				
१					
२					
३					
ख.	**वित्तीय संस्था**				
१					
ग.	**लघु वित्त संस्था**				
१					
२					
३					
घ.	**सहकारी संस्था**				
१					
२					
३					
४					
५					
६					

४.११ आयात तथा निर्यातको अवस्था

निर्यात तथा आयात हुने प्रमुख कषि उपजको नाम	इकाई	गाउँपालिकामा आयात हुने परिमाण	गाउँपालिकामा निर्यात हुने परिमाण
खाद्यान्न	क्विन्टल		
धान चामल	मे टन		
तरकारी र फलफुल	क्विन्टल		
आलु	मे टन		

निर्यात तथा आयात हुने प्रमुख कषि उपजको नाम	इकाई	गाउँपालिकामा आयात हुने परिमाण	गाउँपालिकामा निर्यात हुने परिमाण
टमाटर	मे टन		
काउली	मे टन		
फलफूल			
केरा	मे टन		
आँप	मे टन		
स्याउ	मे टन		
लिची	मे टन		
सुन्तला	मे टन		
दलहन	क्विन्टल		
सिमी			
तेलहन	क्विन्टल		
नगदेबाली	क्विन्टल		
माछा	क्विन्टल		
मह	क्विन्टल		
पशुजन्य उत्पादन			
दुध तथा दुधजन्य उत्पादन	लिटर		
मासु तथा मासुजन्य उत्पादन	क्विन्टल		
छाला तथा उन	वटा		
अण्डा	क्यारेट		
जडिबुटी			
गिटी बालुवा	मे टन		

स्रोत: समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

४.१२ व्यवसायीक सीपमूलक तालिम

४.१२.१ व्यवसायीक सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र व्यवसायीक तथा सीपमूलक तालिम लिने घरपरिवारको संख्या २०२ रहेको छ। जस अन्तरगत सबैभन्दा बढी कृषि सम्बन्धी तालिम लिनेको संख्या ८१ रहेको छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नम्बर	सूचना प्रविधि, इलेक्ट्रिकल तथा इलेक्ट्रोनिक्स	सिलाई, बुनाई, बुटिक, श्रृगार तथा पार्लर	निर्माण सम्बन्धी (म्यासन, कापेन्ट्री आदी)	इञ्जिनियरिङ्ग, अटोमोवाइल र मकानिक्स्	कृषि सम्बन्धी	जनस्वास्थ्य सम्बन्धी	पशु स्वास्थ्य	पर्यटन सम्बन्धी	उद्योग तथा कला सम्बन्धी	अन्य	तालिम नलिएको
१	२	७	२		११	१४	४				१९६
२	५	१०	२		८	९	७		१		२५४
३	५	८	०	४	९	४			४	१	३६०
४	३	२	१		८	८	२			८	४०६
५		१			६	१५	१५			६	२७८
६									१		१९१
७	७	४	२		३६	११			१		१७०

वडा नम्बर	सूचना प्रविधि, इलेक्ट्रिकल तथा इलेक्ट्रोनिक्स	सिलाई, बुनाई, बुटिक, श्रृगार तथा पार्लर	निर्माण सम्बन्धी (म्यासन, कापेन्ट्री आदी)	इञ्जिनियरिङ्ग, अटोमोवाइल र मकानिक्स्	कृषि सम्बन्धी	जनस्वास्थ्य सम्बन्धी	पशु स्वास्थ्य	पर्यटन सम्बन्धी	उद्योग तथा कला सम्बन्धी	अन्य	तालिम नलिएको
८	१										२८१
९	२		१	१	३	४	१				२८४
जम्मा	२५	३२	८	५	८१	६५	२९	०	७	१५	२४२०

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

४.१२.२ व्यवसायीक सीपमूलक तालिम लिनेहरुको विवरण

व्यवसायीक तथा सीपमूलक तालिम लिनेहरुको कूल संख्या २३१ रहेको छ । जसमध्ये महिला र पुरुष क्रमशः ८५ र १४६ रहेका छन् । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	महिला	पुरुष	जम्मा
१	२०	११	३१
२	९	१९	२८
३	१८	२२	४०
४	१३	२२	३५
५	१०	२१	३१
६		१	१
७	१२	४२	५४
८	०	१	१
९	३	७	१०
जम्मा	८५	१४६	२३१

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

परिच्छेद ५: सामाजिक अवस्था

यस परिच्छेदमा शिक्षा, स्वास्थ्य, कला, संस्कृति, लक्षित वर्ग, लैंगिकता, खानेपानी, सरसफाई जस्ता सामाजिक विषयहरुमा देहाय बमोजिमका शिर्षकहरुमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास

यस शिर्षक अन्तरगत शैक्षिक स्थितिको बारेका उल्लेख गरिएको छ ।

५.१.१ पाँच वर्ष भन्दा भन्दा माथिको साक्षरता विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रको साक्षरताको स्थिति हेर्दा पाँच वर्ष माथीको कुल ११४१८ जनसंख्या मध्ये ४८.९१ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् । लैगिंकताका आधारमा पुरुषको साक्षरता दर ६२.०९ प्रतिशत र महिलाको ३५.४६ प्रतिशत रहेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

लिंगका आधारमा साक्षरताको स्थिति						
लिंग	**५ वर्ष माथिको जनसंख्या**	**पढन लेख्न सक्ने जनसंख्या**	**पढन सक्ने जनसंख्या**	**पढन लेख्न नसक्ने जनसंख्या**	**नखुलेको**	**साक्षरता दर (प्रतिशत)**
पुरुष	५७६६	३५८०	२००	१९८६	३	६२.०९
महिला	५६५२	२००४	१६८	३४७८	६	३५.४६
जम्मा	**११४१८**	**५५८४**	**३६८**	**५४६४**	**९**	**४८.९१**

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

५.१.२ हालको साक्षरताको अवस्था

गाउँपालिका क्षेत्रको साक्षरताको स्थिति हेर्दा वडा नं. ४ मा सबैभन्दा उच्च ७३.७७ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् भने सबैभन्दा न्यून वडा नं. २ मा ४७.३३ प्रतिशत मात्र रहेको छ । लैगिंकताका आधारमा यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	साक्षरता दर (प्रतिशत)			६-५९ बर्ष उमेर समूहको जनसंख्या			प्रौढ (६० बर्ष माथी) साक्षरता प्रतिशत		
	महिला	पुरुष	कूल	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	४४.०९	५७.७५	५०.९४	६३५	६३९	१२७४	१२.८२	०.००	६.४१
२	४३.०९	५१.२७	४७.३३	६२२	६७१	१२९३	९.०९	३.२३	५.६६
३	५५.९१	६९.९८	६३.१५	९३०	९८६	१९१६	१९.५४	१०.६१	१५.६९
४	५८.२१	७३.७७	६६.२०	१०४१	१०९८	२१३९	८.६२	१.५९	४.९६
५	४९.६३	५७.३६	५३.६२	६६७	७१३	१३८०	१८.१८	२.१३	९.८९
६	४६.८८	५०.३५	४८.६९	५२९	५७४	११०३	३४.२९	४.५५	२२.८१
७	५०.१७	७०.०५	६०.४१	५९४	६३१	१२२५	१९.५१	७.६९	१२.९०
८	४८.२८	६३.२६	५५.६७	८१४	७९२	१६०६	४८.०८	१३.६४	३२.२९
९	५०.७८	६३.४३	५७.३६	८३५	९०५	१७४०	३७.५०	२८.५७	३३.३३
जम्मा	**४९.६७**	**६१.९१**	**५५.९३**	**६६६७**	**७००९**	**१३६७६**	**२३.०७**	**८.००**	**१५.९९**

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.१.३ शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या विवरण

गाउँपालिका भित्रको शिक्षाको स्तर विश्लेषण गर्दा आधारभूत तहको शैक्षिक उपलब्धी हासिल गरेकाहरुको संख्या ४३८९ वा ६८.२३ रहेको छ भने स्नातकोत्तर गर्नेहरुको संख्या ६ जना मात्र रहेको छ । यस सम्बन्धी विवरण वडागतरुपमा देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नं.	शैक्षिकस्तर अनुसार जनसंख्या								
	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	स्नातक	स्नातकोत्तर	एम फिल वा माथी	साधारण लेखपढ	निरक्षर	कम उमेर
१	४८	४०३	१४८	५६	८		१७७	४३९	१९५
२	३६३	१३८	७१	४३	१६		२४७	४४१	८८
३	६८९	३४०	१९४	३२	१२		२२०	५०९	२४१
४	१६५	६३३	५४३	१५३	२३		३२१	४३७	२१४
५	१८८	२४१	२५४	६३	९		३४१	३२६	१७९
६	२६४	१२७	१५९	४१	४		४०६	१७६	१७५
७	१३८	३६१	१३९	१४३	८		१५५	३४९	१६९
८	४३४	२०४	३०८	२१	७		५७८	१६१	२३२
९	२३२	४६७	२८५	९०	२		६११	१६२	२२२
जम्मा	**२५२१**	**२९१४**	**२१०१**	**६४२**	**८९**		**३०५६**	**३०००**	**१७१५**

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.१.४ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा रहेका विद्यालयहरुको तहगत संख्या देहाय बमोजिम रहेको छ ।

प्रकार	कक्षा १–८	कक्षा १–१२	जम्मा	कैफियत
आधारभूत	२०		२०	
माध्यामिक		७	७	
जम्मा	**२०**	**७**	**२७**	

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.१.५ विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कुल २७ मध्ये २० आधारभूत र ७ वटा माध्यमिक विद्यालय रहेका छन् । यी विद्यालयहरुमा अध्ययन गर्ने पूर्व प्राथमिक तहमा ११३७, आधारभूत तहमा ४०२२ र माध्यमिक तहमा २७५१ जना रहेको पाइन्छ । विद्यालयतग तथा वडागत छात्रछात्राहरुको विवरण ***अनुसूची-१*** राखिएको छ भने तहगत रुपमा अध्ययन गर्ने छात्र छात्राहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

विद्यालयको नाम	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१–८)			माध्यमिक (९–१२)			जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
आधारभूत विद्यालय	३७९	३८९	७६८	१११३	१११७	२२३०	०	०	०	१४९२	१५०६	२९९८
माध्यमिक विद्यालय	१७९	१९०	३६९	८८७	९०५	१७९२	१९३	२६८	४६१	१२५९	१३६३	२६२२
जम्मा	**५५८**	**५७९**	**११३७**	**२०००**	**२०२२**	**४०२२**	**१९३**	**२६८**	**४६१**	**२७५१**	**२८६९**	**५६२०**

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.१.६ सामुदायिक अध्ययन केन्द्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नम	ठेगाना वडा नं.
१		
२		
३		
४		
५		

स्रोतः २०७४

५.१.७ विद्यालयको भौतिक अवस्था

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल २७ वटा विद्यालयहरुमा ४७ पक्की भवन तथा ६४ वटा कच्ची भवन रहेको देखिन्छ । यी विद्यालयहरुको विद्यालयगत भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण ***अनुसूची-२*** मा रहेको छ भने तहगत अन्य जानकारी देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	भवन संख्या		कोठा संख्या	
	पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची
आधारभूत विद्यालय	२८	३५	७२	९८
माध्यमिक विद्यालय	१९	२९	३२	७५
जम्मा	४७	६४	१०४	१७३

स्रोतः संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.१.८ शिक्षक विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल २७ वटा विद्यालयहरुमा कूल ११४ स्वीकृत शिक्षक दरबन्दी रहेकोमा १३३ शिक्षक र २३ शिक्षिका कार्यरत रहेका छन् । आधारभुत र माध्यामिक तहमा विद्यालयगत रहेका यस्ता शिक्षकहरुको स्वीकृत दरबन्दी, कार्यरत शिक्षक, महिला शिक्षक तथा विषयगत शिक्षक सम्बन्धी विवरण ***अनुसूची-३*** मा रहेको छ भने तहगत रुपमा देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

विद्यालयको नाम	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
		शिक्षक	शिक्षिका	आधारभुत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
आधारभूत विद्यालय	५५	६९	१३	९	०	१२	१०	१३
माध्यमिक विद्यालय	५९	६४	१०	५	०	७	४	७
जम्मा	११४	१३३	२३	१४	०	१९	१४	२०

स्रोतः संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.१.९ भर्ना दर, निरन्तरता दर, शिकाई उपलब्धी दर

गाउँपालिका भित्र रहेका २० आधारभूत तथा ७ माध्यमिक तहका विद्यालयहरुको तहगत खुद भर्ना दर, निरन्तरता दर, सिकाई उपलब्धी दर र उतिर्ण दर औषत रुपमा देहाय बमोजिम रहेको छ भने वडागत विद्यालयगत विवरण ***अनुसूची-४*** मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विद्यालयको प्रकार	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उतिर्ण दर		
	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
आधारभूत विद्यालय	५८.६५	९८.७०	७९.००	५५.५०	८८.३५	-	६६.८६	-	-	४५.५०	-	-

विद्यालयको प्रकार	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उतिर्ण दर		
	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
माध्यमिक विद्यालय	५५.१७	१२४.३३	९३.००	५२.५०	१२१.६७	८३.५०	६९.८३	६५.४०	४६.६७	५०.१७	५२.८३	३१.३३
औषत	५६.९१	१११.५२	८६.००	५४.००	१०५.०१	८३.५०	६८.३५	६५.४०	४६.६७	४७.८३	५२.८३	३१.३३

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.१.१० आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी

गत शैक्षिक वर्ष विद्यालयहरुमा आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थीहरुको जम्मा संख्या १८०५ जना रहेको देखिन्छ । विद्यालयगत विवरण ***अनुसूची-५*** मा रहेको छ भने यस तहगत विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

विद्यालयको प्रकार	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी	
	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
आधारभूत विद्यालय	१६०४	१६२०	४३३	३९५
माध्यमिक विद्यालय	१२५२	१२८९	५०७	४७०
जम्मा	२८५६	२९०९	९४०	८६५

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.१.११ छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी विवरण

यस क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालयहरुमा छात्रवृत्ति सुविधा र दिवा खाजा पाउने विद्यार्थीहरुको स्थिति हेर्दा क्रमशः ३४१० र ३६४४ जना रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विद्यालयगत विवरण ***अनुसूची-६*** मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विद्यालयको प्रकार	छात्रवृत्ती वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी	
	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
आधारभूत विद्यालय	३६३	१४८५	११६७	१२०१
माध्यमिक विद्यालय	३१४	१२४८	६२९	६४७
कुल जम्मा	६७७	२७३३	१७९६	१८४८

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.१.१२ शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धित विशेष व्यवस्था

विद्यालयहरुमा शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न आवश्यक अपांग विद्यार्थी श्रोत कक्षा, CBEGRA कार्यान्वन्वयन, एकीकृत पाठ्यक्रम, इन्टरनेट सुबिधा र छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी जस्ता विषयहरुको स्थिति हेर्दा एकीकृत पाठ्यक्रम १९ मा र १३ वटामा छुट्टै प्रधानअध्यापक दरबन्दी रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विद्यालयगत विवरण ***अनुसूची-७*** मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१.१३ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

विद्यालयहरुमा बालमैत्री शिक्षा कायम गर्न विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन, विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक, बाल क्लब गठन र बामैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग जस्ता विषयहरुको स्थिति हेर्दा २६ वटा विद्यालयहरुमा विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन, विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक, बाल क्लब गठन र बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विद्यालयगत विवरण ***अनुसूची-८*** मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१.१४ छात्रवृत्ती तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयहरुले उपलब्ध गराउने छात्रवृत्तिको अवस्था हेर्दा दलित, अपाङ्ग, विपन्न र जेहेन्दार छात्रविति प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या २३४० जना रहेको छ । यस सम्बन्धी विद्यालयगत विवरण ***अनुसूची-९*** मा प्रस्तुत गरिएको छ भने तहगत छात्रछात्राहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

विद्यालयको प्रकार	छात्रवृत्तीको किसिम अनुसार								
	दलित		अपाङ्ग		छात्रा	विपन्न		जेहेन्दार	
	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्र		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
आधारभूत विद्यालय	१८०	१६६	७३	६५	०	२१२	२२५	१५६	१५१
माध्यमिक विद्यालय	२२९	२३७	५९	५४	०	१८२	१८४	७९	८८
कुल जम्मा	४०९	४०३	१३२	११९	०	३९४	४०९	२३५	२३९

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.१.१५ आधारभूत विद्यालयमा पँहुचको अवस्था

आधारभूत विद्यालयसम्मको पहुँचको अवस्थालाई हेर्दा यस्ता विद्यालयसम्म पुग्न लाग्ने समयलाई आधार मान्दा १ घण्टा भन्दा बढि समय लाग्ने घरपरिवार संख्या ८० रहेको छ भने १५ मिनेट समय लाग्ने घरपरिवार ८२६ रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं	विद्यालयसम्म आई पुग्न लाग्ने समय अनुसार घर परिवार संख्या			
	१५ मिनेट	३० मिनेट	१ घण्टा	१ घण्टा भन्दा बढी
१	-	२३०	-	-
२	२४५	-	-	-
३	-	२७७	-	-
४	२७८	-	-	-
५	-	-	२८८	-
६	४५	३०	-	२०
७	७०	-	-	-
८	९४	-	-	४०
९	९४	५	-	२०
जम्मा	८२६	५४२	२८८	८०

स्रोत: सहभागितामुलक छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.१.१६ कलेज तथा विद्यार्थी संख्या

कलेज/क्याम्पसको नाम	वार्ड नं.	संकाय	पढाई हुने तह	पढाई हुने प्रमुख विषयहरु	विद्यार्थी संख्या		
					छात्रा	छात्र	जम्मा

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

यस शिर्षकमा गाउँपालिकाको स्वास्थ्य अवस्था र विवरणको बारेमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल ६ स्वास्थ्य संस्थाहरु मध्ये एउटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई र ५ वटा स्वास्थ्य चौकी रहेका छन् । यस्ता संस्थाहरुमा कूल ३३ स्वास्थ्यकर्मीको स्विकृत दरवन्दी रहेकोमा जम्मा ३३ जना मात्र कार्यरत रहेको देखिन्छ । स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्ति र सेवा सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	स्वास्थ्यकर्मी		शैया संख्या	उपलब्ध सेवा तथा सुविधा (उपलब्ध छ/छैन)						
		स्विकृत दरबन्दी	कार्यरत		प्रसुती सेवा	ल्याव	क्लिनिक	एक्सरे	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एससिटि
स्वास्थ्य चौकी, रारालिदी	२	६	४	-	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
स्वास्थ्य चौकी, कुडारी	३	७	५	-	छ	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छैन
स्वास्थ्य चौकी घोडेमहादेव	६	६	५	-			छ		छ	छ	
स्वास्थ्य चौकी राँसा	९	६	३	-	७	छ	छ		छ	छ	
स्वास्थ्य इकाई खोप्री	९	२	२	-					छ		
स्वास्थ्य चौकी जुम्लाकोट	८	६	५	-	७		छ		छ	छ	
जम्मा		३३	२४	०							

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध हुने स्वास्थ्य सेवाहरुको अवस्था हेर्दा सुरक्षित मातृत्व र पोषण सेवा सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा उपलब्ध रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी संस्थागत सेवा विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	अन्य स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध (छ/छैन)							
		सुरक्षित मातृत्व	पोषण सेवा	रक्त संचार	फार्मेसी	आँखा उपचार सेवा	स्वास्थ्य शिक्षण सेवा	परामर्श सेवा	अन्य
स्वास्थ्य चौकी, रारालिदी	२	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	
स्वास्थ्य चौकी, कुडारी	३	छ	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	
स्वास्थ्य चौकी घोडेमहादेव	६	छ	छ				छ	छ	
स्वास्थ्य चौकी राँसा	९	छ	छ				छ	छ	
स्वास्थ्य इकाई खोप्री	९	छ	छ						
स्वास्थ्य चौकी जुम्लाकोट	८	छ	छ				छ	छ	

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२.३ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्कर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति गरि जम्मा २५ जना रहेका छन् । स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्ति र सेवा सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या								
		विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन	अन्य	अन्य
स्वास्थ्य चौकी, रारालिदी	२	-	१	१	-	१	१	-	१	-
स्वास्थ्य चौकी, कुडारी	३	-	१	१	-	१	१	-	१	-
स्वास्थ्य चौकी घोडेमहादेव	६	-	-	१	-	२	१	-	१	१

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या								
		विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन	अन्य	अन्य
स्वास्थ्य चौकी राँसा	९	–	–	–	–	१	२	–	–	–
स्वास्थ्य इकाई खोप्री	९	–	–	–	–	१	१	–	–	–
स्वास्थ्य चौकी जुम्लाकोट	८	–	–	–	–	२	२	–	–	–
जम्मा		०	२	३	०	८	८	०	३	१

स्रोतः संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२.४ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था

प्रमुख वस्तीहरुबाट स्वास्थ्य संस्थामा पहुँचको अवस्थालाई हेर्दा यी स्वास्थ्य संस्थामा आईपुग्न लाग्ने समयका आधारमा १ घण्टा भन्दा बढि समय लाग्ने ६७१ घरपरिवार र १५ मिनेट समयमै आइपुग्न सक्ने घरपरिवार ९६८ घरपरिवार रहेको देखिन्छ। वडा नं. ५ का सबै घरपरिवार १ घण्टा र सो भन्दा बढी समयको दुरीमा रहेको स्वास्थ्य संस्थाबाट स्वास्थ्य सेवा लिने गरेका छन्। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नं	नजिकको स्वास्थ्य चौकीसम्म आई पुग्न लाग्ने समय अनुसार घर परिवार संख्या			
	१५ मिनेट	३० मिनेट	१ घण्टा	१ घण्टा भन्दा बढी
१	–	२३०	–	–
२	१८०	५०	–	–
३	८५	१९२	–	–
४	२७८	–	–	–
५	–	–	६७	२२१
६	४५	–	–	२००
७	–	–	–	–
८	१८०	–	७७	–
९	२००	–	–	२५०
जम्मा	९६८	४७२	१४४	६७१

स्रोतः सहभागितामुलक छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.२.५ मृत्यु हुने कारण सम्बन्धी विवरण

गत वर्ष मृत्यु हुनेहरु कूल ४२ महिला र ३३ पुरुष मध्ये सबैभन्दा बढी ३५ जनाको नसर्ने रोगका कारण भएको देखिन्छ। विभिन्न रोगका कारण मृत्युहुनेहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नम्बर	महामारी/सर्ने रोग		नसर्ने रोग		टिबी, जण्डिस, आदी/सर्ने रोग		दुर्घटना		अन्य		जम्मा	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१				१					४		४	१
२			६	१				२			६	३
३			२			१			२		४	१
४	२	१	२	२					२		६	३
५			६	३	१	१		१	१		८	५
६			१		२				१		४	०
७				१		१	१	१	१	४	२	७
८			४	५		२	१				५	७
९				१		३	२		१	२	३	६
जम्मा	२	१	२१	१४	३	८	४	४	१२	६	४२	३३

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.२.६ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पाँच वर्ष मुनिका वालवालिका संख्या १८२१ जना, यहाँका स्वास्थ्य केन्द्रबाट खोप लिने बालबाालिका संख्या १६७१ जना, बृद्धी अनुगमन गरिएका बालबालिका संख्या ९७९ जना मध्ये कुपोषित बालबालिका संख्या ६१ रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नम्बर	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या					५ बर्ष मुनीका बालबालिका	
	१ बर्ष मूनीका	२ बर्ष मूनीका	५ बर्ष मूनी	विसिजि	पेण्टाभ्यालेण्ट	पोलियो तेश्रो	दादुरा /रुबेला	जापानिज इन्सफलाइटिस (जे.ई.)	बृद्धी अनुगमन गरिएका	बृद्धी अनुगमन गरिएका मध्ये कुषोषित
१	३१	३४	१६६	३०	२६	२९	४१	१६	१३	६
२	३८	३९	१७६	३४	२८	३९	३९	१९	१५	८
३	३२	३६	१७६	३०	३४	३५	२८	८	९	४
४	३५	३४	१७९	३१	३०	३३	२३	११	१३	६
५	३९	४३	१७५	३८	३४	३७	२८	९	१२	७
६	७२	१४८	३५६	१०६	७७	७७	७०	३६	३२४	२५
७	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
८	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
९	११९	२४६	५९३	११९	११९	११९	११९	११९	५९३	५
जम्मा	३६६	५८०	१८२१	३८८	३४८	३६९	३४८	२१८	९७९	६१

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२.६ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

सुरक्षित मातृत्वको लागि आवश्यक खोप सेवा, गर्भावस्थाको जाँच र सुरक्षित प्रसुति जस्ता सूचकलाई आधार मान्दा यस गाउँपालिका अन्तरगत रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गत वर्ष २६१ जनाले प्रसुती सेवा लिएको र १२ जनाले स्वास्थ्य कर्मिको अनुउपस्थितिमा घरमा नै सुत्केरी भएको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नम्बर	गत बर्षको गर्भवती/प्रसुती भएका महिला संख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		गर्भावस्थाको४ पटक जाँच गराउने गर्भवती संख्या	प्रसुती भएको आधारमा गर्भवतीको संख्या		
		टी.टी. १ (पहिलो जाँचमा)	टी.टी. २ (पहिलो खोप लिएको एक महिना पछि)		स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा
१	१३	४६	-	६	१४	-	-
२	१६	४९	-	९	१७	-	-
३	१७	५२	-	७	१८	-	-
४	१५	५६	-	८	१४	-	-
५	१७	५४	-	५	१७	-	-
६	६९	-	३८	३	-	-	१२
७	-	-	-	-	-	-	-
८	-	-	-	-	-	-	-
९	११४	६८	६८	६९	५६	-	-
जम्मा	२६१	३२५	१०६	१०७	१३६	०	१२

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२.७ मातृ शिशु सुरक्षा र परिवार नियोजनको अवस्था

मातृशिसु सुरक्षाको अवस्था हेर्दा जीवित नवजात शिशुको संख्या गतवर्षको आँकडा अनुसार जम्मा ११३ र मृत जन्म नवजात शिशु संख्या एक रहेको देखिन्छ । यस क्षेत्रमा कूल ८८ महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	गर्भावस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ता भित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-४८ बर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने				महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
						महिला		पुरुष		
						स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
१	–	७	–	–	१९६	–	६८	–	६८	१२
२	१	८	–	–	२११	–	७४	–	७४	१५
३	१	९	–	–	२२३	–	७१	–	७१	१२
४	–	१०	१	–	२३२	–	७३	–	७३	९
५	–	११	–	–	२३१	–	७०	–	७०	१५
६	–	१२	–	–	९४३	–	३४	–	४१	१२
७	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
८	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
९	–	५६	–	–	१५६५	–	११८६	–	४७	१३
जम्मा	**२**	**११३**	**१**	**०**	**३६०१**	**०**	**१५७६**	**०**	**४४४**	**८८**

स्रोतः संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२.८ गाउँपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोगहरु र तिनको उपचार सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका भित्र देखा पर्ने प्रमुख रोगहरु र तिनको उपचारको अवस्था हेर्दा सबै भन्दा बढि निमोनियाका विरामी स्वास्थ्य चौकीमा आउने गरेको देखिन्छ । रोगबाट प्रभावित, उपचार हुने, फलोअप गरिएका र रेफर गरिएकाको संख्या देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया	१११८	१११८	–	१३	–
२	झाडा पखाला	९४८	९४८	३५७	२	–
३	मलेरिया	–	–	–	–	–
४	कालाजार	–	–	–	–	–
५	क्षय रोग (टिवी)	२९	२९	–	४	–
६	कुष्ठ रोग	१	१	–	–	–
७	रक्तचाप	१	१	–	–	–
८	मुटु रोग	३	३	–	–	–
९	ग्यास्टीक/अल्सर	२१४	२१४	–	११	–
१०	पक्षघात	–	–	–	–	–
११	एचआइभि एड्स	–	–	–	–	–
१३	क्यान्सर	–	–	–	–	–
१४	मधुमेह (चिनी रोग)	९१	९१	–	९	–
१५	दम (स्वासप्रश्वास)	१५५	१५५	–	३	–

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१६	प्रसुतीजन्य रोग	२३	२३	–	२	–
१७	अन्य	–	–	–	–	–
जम्मा		२५८३	२५८३	३५७	४४	०

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२.९ परिवारका सदस्यहरुको स्वास्थ्य अवस्था

स्वास्थ्यको अवस्थालाई हेर्दा गाउँपालिका भित्रको कूल जनसंख्या मध्ये १५२ दीर्घरोगी, ४३८ सामान्य रोगी र १५४८५ स्वस्थ रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नम्बर	स्वस्थ्य	सामान्य रोगी	दीर्घ रोगी
१	१४६६	५	६
२	१३९९	४	८
३	२२१५	२८	७
४	२३९८	५२	३९
५	१३७६	१५३	७९
६	१२९३	५८	१
७	१४५४	७	१
८	१९३२	१४	४
९	१९५२	११७	७
जम्मा	१५४८५	४३८	१५२

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.२.१० बाल स्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था

वडा नं	संख्या	कैफियत
१		
२		
३		
४		
५		
६		
७		
८		
९		
जम्मा		

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.२.६ जीवन विमा सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्र भित्र विमा गरेका जनसंख्या २६२५ रहेको छ। जसमध्ये जीवन विमा गर्ने २८६, स्वास्थ्य विमा गर्ने २०० र अन्य विमा गर्ने २ परिवार रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नम्बर	विमा गरेका वा नगरेका परिवार संख्या					विमा गरेका जनसंख्या
	जीवन विमा	स्वास्थ्य विमा	अन्य विमा	विमा नगरेको	जम्मा	
१	५२	१६		१७२	२४०	२३३
२	१९	४७		२३०	२९६	२७९

वडा नम्बर	विमा गरेका वा नगरेका परिवार संख्या					विमा गरेका जनसंख्या
	जीवन विमा	स्वास्थ्य विमा	अन्य विमा	विमा नगरेको	जम्मा	
३	४१	४०	१	३२०	४०२	३८९
४	४४	२०		३७१	४३५	४३५
५	२८	१२		२६८	३०८	३०३
६	३४			१५८	१९२	१९२
७	३६	१६		१७३	२२५	२१९
८	५	२९		२५१	२८५	२८२
९	२७	२०	१	२५१	२९९	२९३
जम्मा	२८६	२००	२	२१९४	२६८२	२६२५

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.२.७ फोहोरमैला व्यवस्थापन विवरण

स्वास्थ्य तथा सरसफाईको सुचकांक फोहोरमैला व्यवस्थापनको सन्दर्भमा हेर्दा यस गाउँपालिका भित्र प्रति परिवार करिब ०.५ देखि २ किलोग्राम सम्म फोहोर बिसर्जन गर्ने गरेको देखिन्छ भने फोहोरमैला वर्गिकरण गरी घरभित्र विसर्जन गर्ने १०५ परिवार रहेको पाइन्छ। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायय बमोजिम रहेको छ।

वडा नं	प्रति परिवार विसर्जन हुने फोहोरमैला के.जी	कुहिने र नकुहिने वर्गीकरण गरी घरभित्र विसर्जन गर्ने परिवार संख्या
१	-	-
२	-	-
३	-	-
४	-	-
५	-	-
६	०.५	५०
७	२	५
८	२	५०
९	२	-
जम्मा	६.५	१०५

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

५.३.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा घरपरिवार

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका कूल २६२२ घरपरिवार मध्ये सबै भन्दा उच्च २४१८ वा ९२.२२ प्रतिशत घरपरिवारले सार्वजनिक धाराको पानी उपयोग गर्दछन् घरमै धाराको पानी उपभोग गर्ने घरपरिवार १५७ मात्र रहेको छ। विभिन्न स्रोत अनुसार खानेपानी उपयोग गर्ने घरपरिवार सम्बन्धी विवरण वडागत रुपमा देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नं.	खानेपानीको श्रोत्र अनुसार घरपरिवार संख्या					जम्मा
	घरमै पाइप धारा	सार्वजनिक धारा	मूलको पानी	नदी खोला	अन्य	
१		२३०	१	२		२३३
२	३	२७५		१		२७९
३	९०	२९१		६		३८७

वडा नं.	खानेपानीको श्रोत्र अनुसार घरपरिवार संख्या					जम्मा
	घरमै पाइप धारा	सार्वजनिक धारा	मूलको पानी	नदी खोला	अन्य	
४	७	४२८				४३५
५		३०२	१			३०३
६		१९२				१९२
७	५४	१२८		३६	१	२१९
८	३	२७९				२८२
९		२९३				२९३
जम्मा	१५७	२४१८	२	४५	१	२६२३
प्रतिशत	५.९९	९२.२२	०.१	१.७२	०.०४	१००

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.३.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था

शौचालयको प्रयोगको अवस्थालाई हेर्दा ३६ वा १.३७ प्रतिशत घरपरिवारमा फल्स भएको शौचालय, २४६४ वा ९३.९ घरपरिवारमा सामान्य खालको शौचालय रहेको तथा १२० वा ४.५८ घरपरिवारमा चर्पी नभएको अवस्था देखाउँछ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नं.	शौचालयको अवस्था अनुसार घरपरिवार संख्या			जम्मा
	फल्स भएको	सामान्य	नभएको	
१		१९९	३४	२३३
२	२	२५७	२०	२७९
३	६	३७२	९	३८७
४	८	४१६	११	४३५
५	१०	२८४	९	३०३
६		१८१	११	१९२
७	३	२११	५	२१९
८	७	२५८	१७	२८२
९	३	२८६	४	२९३
जम्मा	३९	२४६४	१२०	२६२३
प्रतिशत	१.४९	९३.९७	४.५८	१००.०४

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.३.३ सार्वजनिक शौचालय तथा ढल सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका भित्र वडा नं. ३ मा अवस्थित कुडारी बजारमा सार्वजनिक शौचालयको उपलब्धता रहेको देखिन्छ भने यस क्षेत्रमा ७४५ मिटर लामो ढल निकास पूर्वाधारको निर्माण भएको पाइन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं	सार्वजनिक शौचालय रहेको स्थान	ढल सम्बन्धी विवरण	
		ढल रहेको टोल	ढलको लम्बाई (मि)
१		सितानगर	२५०
२		डुण्डेली	८५
३	कुडारी बजार	कुडारी बजार	१५०
४		त्रिवेणी बजार	२६०
५			-
६			-

वडा नं	सार्वजनिक शौचालय रहेको स्थान	ढल सम्बन्धी विवरण	
		ढल रहेको टोल	ढलको लम्बाई (मि)
७			-
८			-
९			-
जम्मा			७४५

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.३.४ खानेपानीका मुहान/कुँवा सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा गरी कुल २२ वटा खानेपानीका मुहान अर्थात स्रोत रहेको पाइन्छ। यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.सं	खानेपानीका मुहान/ कुवा	स्थान	वडा	उपयोगको अवस्था
१	दुम्कली खानेपानी मुहान	रारा	१	पिउन, खाना पकाउन, नुहाउन
२	छड खानेपानी मुहान	लर्मि	२	पिउन, खाना पकाउन, लुगा धुन, गाइवस्तुलाई पानी खुवाउन
३	धौलामिड खानेपानी मुहान	लर्मि	२	पिउन, खान पकाउन, लुगा धुन र गाइवस्तुलाई खुवाउन
४	तालचौर खोपानी मुहान	लिदी	२	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
५	सिम खानेपानी मुहान	थापागाउँ	३	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
६	थामखोला खानेपानी मुहान	रावतबाडा	४	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
७	ढाग्रे खोपानी मुहान	नुहाकोट	४	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
८	पानी पिवाउन खोला खानेपानी मुहान	साँपुल्ली	४	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
९	भतधारा खानेपानी मुहान	खोलीगाउँ र थापागाउँ	५	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
१०	मौराखोली खानेपानी मुहान	चुलाकोट	५	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
११	ओखरेनी खानेपानी मुहान	ढिमकोट	५	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
१२	डुङग्री खानेपानी मुहान	डुङग्री	५	पिउन, खाना पकाउन, लगा धुन, गाइवस्तुलाई खुवाउन
१३	भुजान्ना खानेपानी	तुही	७	जीर्ण
१४	सान्टाखोला खानेपानी	पोखरी	७	जीर्ण
१५	धुपुखोला खानेपानी	तुही	७	जीर्ण
१६	भित्तरखोला खानेपानी	घोडेसिम	७	जीर्ण
१७	भुडखोला मुल खानेपानी	घोडे	६	जीर्ण
१८	गडखोला खानेपानी मुहान	घोडे	६	जीर्ण
१९	खोली खानेपानी मुहान	रिपी	६	जीर्ण
२०	चडपानी मुहान	घोडे	६	जीर्ण
२१	पसेरी ओठारा खानेपानी	ढिपु	९	जीर्ण
२२	गोलकाँध खानेपानी	ढिपु	९	जीर्ण

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.३.५ सार्वजनिक जग्गाको विवरण

गाउँपालिकाको वडा नं. १ देखि ५ सम्ममा १५०० वर्गमिटर ७०००० वर्गमिटर सम्मका सार्वजनिक जग्गाहरु रहेको पाइन्छ। साझेदारी, धार्मिक तथा सरकारी स्वामित्वमा रहेका ती जग्गाहरुको विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नम्बर	सार्वजनिक जग्गा रहेको स्थान	जग्गाको क्षेत्रफल (वमी)	हालको उपयोग	जग्गाको स्वामित्व
१	भुरीखप्डा पाखा	१५००	स्याउ बगैंचा	साझेदारी
२	आर्का चौर र भद्रा	७००००	घर क्षेत्र	साझेदारी
३	पिर्रे पाखा	३००००	चरन क्षेत्र	साझेदारी
४	पैठा चौर	१००००	चरन क्षेत्र	धार्मिक
५	माना चौर, दुना चौर, थारखेल्न	१५०००	चरन क्षेत्र	सरकारी
६		०		
७		०		
८		०		
९		०		
जम्मा		१२६५००		

स्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.४ महिला, वालवालिका तथा सामाजिक समावेशिकरण

५.४.१ कामदारको रुपमा घर वाहिर रहेका वालवालिका

वडा नं	कामदारको रुपमा घर बाहिर रहेका बालवालिका संख्या		जम्मा
	बालक	बालिका	
१			
२			
३			
४			
५			
६			
७			
८			
९			
जम्मा			

स्रोतः समुह छलफल, २०७४

५.४.३ वालक्लव तथा संजालको विवरण

गाउँपालिका भित्र कूल २ वटा बालक्लव रहेका छन् । यस्ता बालक्लवहरुमा जम्मा ५६ वालवालिका सदस्यका रुपमा रहेका छन् । वडाहरुमा रहेका बालक्लबहरु विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं	बाल क्लवको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या	
			बालक	बालिका
१				
२	जागरण बाल क्लब	तिला-२, डुण्डेली	१७	१२
	कालिका बाल क्लब	तिला-२, लिदी	१६	११
३				
४				
५				

६				
७				
८				
९				
जम्मा			३३	२३

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.४.४ घरपरिवार विहिन वालवालिकाको विवरण

वडा नं	अनाथ बालवालिका संख्या		जम्मा
	बालक	बालिका	
१			
२			
३			
४			
५			
६			
७			
८			
९			
जम्मा			

....

५.४.५ सामाजिक सुरक्षा वृत्तीको अवस्था

गाउँपालिका भित्र रहेका सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, पूर्ण अपांग, आंसिक अपांग, बाल सुरक्षा अनुदान र दलित वर्ग अनुदान प्राप्त गर्नेहरुको वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला		पूर्ण अपाङ्ग			आंसिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	पु	रकम	म	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम
१	५८	५१	१५७२	३१	३७२	१	१	४८	७	६	९३.६	१२०	१११	१०८४.८	०	०	०
२	८०	९०	२७२८	२५	३००	२	१	७२	१०	८	१२९.६	१२३	११५	११०७.६	०	०	०
३	८९	८९	२७१६	२६	३१२	२	२	९६	७	९	११५.२	१२९	१३३	१२१०.८	०	०	०
४	९६	९०	२८८०	३९	४६८	३	४	१६८	७	११	१२९.६	१३८	१३९	१२८८.८	०	०	०
५	६७	५१	१७५२	१०	१२०	२	०	४८	५	६	७९.२	९३	९४	८७८.४	०	०	०
६ ७	७९	८४	३७६७९	३३	३३०	१	५	१२०	९	२६	२१०००	२२४	२२७	१८०४	-	-	-
८	४५	५३	४८४	२६	१०४	३	३	४८	१२	११	५५२	१५०	१२७	४२७२	-	-	-
९	४८	६०	५९६	३१	१२४	५	३	६४	६	१२	४३२	१५२	१४६	४६९६	-	-	-
जम्मा	५६२	५६८	५०४०७	२२१	२१३०	१९	१९	६६४	६३	८९	२२५३१.२	११२९	१०९२	१६३४२.४	०	०	०

स्रोत: वडा कार्यालय, २०७४

५.५ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थल सम्वन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुल ५ वटा पिकनिक र मनोरञ्जन स्थलहरु रहेका छन्। यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

वडा नम्बर	स्थलको नाम	उपयोग	क्षेत्रफल/आकार (वमि.)	स्वामित्व	आम्दानी (वार्षिक रु)	सेवाग्राही/आगन्तुक संख्या (बार्षिक)
१	पुरुघोडे खोला	पिकनिक	५०००	सामुदायिक	-	-
२	मुयरा चौर	मनोरञ्जन	४०००	सामुदायिक	-	-
३	दुवाला टापु	पिकनिक	८०००	सामुदायिक	-	-
४	नाभिडाँडा	पिकनिक	७०००	सामुदायिक	-	-
५	सिमकाटन चौर	पिकनिक	६०००	सामुदायिक	-	-
६						
७						
८						
९						
जम्मा						

५.५.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

गाउँपालिका भित्र जिल्लास्तरका ३ जना भलिवल खेलाडीहरु रहेका छन्। वडा नं. २ मा १, वडा नं. ३ मा १ र वडा नं ५ मा १ जना खेलाडीहरु रहेका छन्। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नम्बर	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर	पाएको सम्मान वा पुरस्कार
२	जय बहादुर बुढा	पु.	२२	भलिबल	जिल्ला स्तर	
३	गगन बहादुर शाही	पु.	३०	भलिबल	जिल्ला स्तर	
५	महेन्द्र शाही	पु.	२०	भलिबल	जिल्ला स्तर	

स्रोत: सहभागितामूलक छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.५.३ युवा क्लब सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका भित्र कूल १० वटा क्लबहरु रहेका छन्। यस्ता क्लबहरुले खेलकुद तथा सामाजिक गतिविधिहरुमा संलग्न रहेका छन्। यस्ता युवा क्लवहरुमा कूल १४६ युवा र ९० युवतीहरु सदस्यका रुपमा आवद्ध रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धी विवरणलाई विस्तृत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

युवा क्लवको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या		मुख्य कार्य
		युवा	युवती	
सिर्जनशील युवा क्लब	तिला-१, रारा	१९	१०	चेतना अभिबृद्धि
सितानगर युवा क्लब	तिला-१, सेरी	१३	८	चेतना अभिबृद्धि
परिवर्तन युवा क्लब	तिला-२, लिदी	१८	७	चेतना अभिबृद्धि
गणतान्त्रिक परिवर्तन युवा क्लब	तिला-३	१२	७	चेतना अभिबृद्धि
माइथाप्ला युवा क्लब	तिला-५	१३	८	चेतना अभिबृद्धि

युवा क्लवको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या		मुख्य कार्य
		युवा	युवती	
नवज्योती युवा क्लव	तिला-६, घोडे	७	४	टोल सुधार
पञ्चसहिद युवा क्लव	तिला-७, पोखरी	२०	५	टोल सुधार
झरना युवा क्लव	तिला-८, जुम्लाकोट	१५	१०	टोल सुधार
सुनढुस्की युवा क्लव	तिला-८, जुम्लाकोट	१४	११	टोल सुधार
पब्लिक युवा क्लव	तिला-९, ढिपु	१५	२०	गाउँ सुधार
जम्मा		१४६	९०	

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.५.४ युवा सुर्जनशिलता, उद्यमशिलता र परिचालन विवरण

वडा नं	व्यवसायिक कृषिमा संलग्न युवा संख्या	उद्योग व्यवसायमा संलग्न युवा संख्या
१		
२		
३		
४		
५		
६		
७		
८		
९		

स्रोत: सहभागितामूलक छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति

५.६.१ सार्वजनिक स्थल र पाटी पौवा

वडा नम्बर	सार्वजनिक स्थल, पाटी पौवा	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता	कैफियत

५.६.२ स्थानीय चाडपर्व जात्रा र मेला

यस क्षेत्रमा महादेव, धनपाल्ती, भैरवनाथ, नारायण र लाठहित जास्ता मेला लाग्ने गरेको देखिन्छ। चाडपर्वको रुपमा दशै र तिहार मनाइने गरिन्छ । गाउँपालिका क्षेत्र भित्र लाग्ने जात्रा र मेला, स्थान, मनाउने समय र मुख्य विशेषता सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता	कैफियत
१	महादेव मेला, धनपाल्ती मेला	रारा	कार्त्तिक	धार्मिक	
२	कैलाश पर्व	लिदी	कार्त्तिक	धार्मिक	
३	भैरवनाथ मेला, नारायण मेला	जोगिवाडा, दानीवाडा	साउन, भदौ, कार्त्तिक	धार्मिक	
४	लाठहित मष्टा मेला, महादेव मेला	नामिडाँडा, सापुल्ली	कार्त्तिक, पूर्णिमा	धार्मिक	
५	मच्छला देवता, लाटोहित मष्टा, कालिसिन्ता मष्टा	चुलाकोट, खोलिगाउँ, ढिमकोट	असोज, कार्त्तिक	धार्मिक	
६	दशै तिहार	गाउँमै	असोज कार्तिक	धार्मिक, मनोरञ्जन	
७	दशै तिहार	गाउँमै	असोज कार्तिक	धार्मिक, मनोरञ्जन	
८	दशै तिहार	गाउँमै	असोज कार्तिक	धार्मिक, मनोरञ्जन	
९	दशै तिहार	गाउँमै	असोज कार्तिक	धार्मिक, मनोरञ्जन	

स्रोतः सहभागितामूलक छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.६.४ धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थलको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा धार्मिक तथा ऐतिहासिक महत्वका १४ वटा स्थलहरु रहेका छन् । सामुदायिक स्वामित्वमा रहेका यस्ता धेरैजसो स्थलहरुमा हालसम्म सडक सुबिधा पुगेको छैन । यस्ता स्थलहरुको नाम, सडक पहुँचको अवस्था, स्वामित्व, नजिकको बजार र विषेशता सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

स्थलको नाम	वडा नम्बर	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व	विशेषता	बार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
		सडकको पहुँच	होटल, लज, रेष्टुराँ संख्या	नजिकको बजार केन्द्र सम्मको दुरी (किमी)			
महादेव मेला	१	पुगेको	-	२	सामुदायिक	धार्मिक	२५०
धनपाल्ती मेला	१	नपुगेको	-	१	सामुदायिक	धार्मिक	२००
महादेव मन्दिर	२	नपुगेको	-	३	सामुदायिक	धार्मिक	७५
कैलाश मन्दिर	३	नपुगेको	-	१	सामुदायिक	धार्मिक	२५०
नारायण मष्टा	३	नपुगेको	-	३	सामुदायिक	धार्मिक	२३०
त्रिवेणी धाम	४	पुगेको	-	०.२	सामुदायिक	धार्मिक	१५०
माइथाप्ला भगवती	५	नपुगेको	-	३	सामुदायिक	धार्मिक	५००
कालिका भगवती	५	नपुगेको	-	४	सामुदायिक	धार्मिक	१००
जलेश्वर महादेव	६	नपुगेको	-	२०	सामुदायिक	धार्मिक	१५००
महादेव मन्दिर	७	नपुगेको	-	५	सामुदायिक	धार्मिक	५००
बाविरा मन्दिर	७	नपुगेको	-	५	सामुदायिक	धार्मिक	६००
कैलाश मन्दिर	७	नपुगेको	-	१	सामुदायिक	धार्मिक	१०००
ठिगली मालिका मन्दिर	८	नपुगेको	-	२५	सामुदायिक	धार्मिक	२०००
महादेव मन्दिर	९		-	२५	सामुदायिक	धार्मिक	३०००

स्रोतः समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

५.७ सुरक्षा निकाय सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको रारालिहि र कुडारीमा जनप्रहरी कार्यालयको रुपमा प्रहरी चौकी रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सुरक्षा निकाय रहेको स्थान र संख्या			
जनपथ प्रहरी			
स्थान	कार्यालयको किसिम	प्रहरी संख्या	संख्या
रारालिही	चौकी	२०	
कुडारी	चौकी		

स्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

५.६ छाउप्रथाको अभ्यास

छुइप्रथा वा छाउपडी प्रथासँग सम्बन्धीत अभ्यासलाई यस शिर्षकमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.६.१ छाउप्रथाको अभ्यास रहेको घरपरिवार विवरण

छुइप्रथाको अभ्यास रहेको घरपरिवारको संख्या हेर्दा गाउँपलिकाका कूल छुइहुने महिला रहेको घरपरिवार संख्या २४९१ मध्ये ६४.७५ प्रतिशत घरपरिवारमा यस खालको अभ्यास रहेको देखिन्छ । सबै भन्दा उच्च मात्रमा वडा नं. ९ मा ९४.७४ प्रतिशत र सबैभन्दा न्यून वडा नं. ५ मा २९.८९ प्रतिशत घरपरिवारमा यस खालको अभ्यास रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुग गरिएको छ ।

वडा नम्बर	छुई महिला भएको घर संख्या	छाउ मान्ने घर संख्या	प्रतिशत
१	२२५	१६७	७४.२२
२	२६६	२१४	८०.४५
३	३६८	१६५	४४.८४
४	४०५	२१६	५३.३३
५	२८१	८४	२९.८९
६	१८७	१६६	८८.७७
७	२१०	९७	४६.१९
८	२६४	२३४	८८.६४
९	२८५	२७०	९४.७४
जम्मा	**२४९१**	**१६१३**	**६४.७५**

स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.६.२ छुइ हुने र गोठमा बस्ने महिला सम्बन्धी विवरण

छुइहुँदा वा महिनावारी हुने महिला र यस्तो बेला छाउगोठमा बस्ने महिलाको स्थिति हेर्दा यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र महिनावारी हुँदा छाउगोठमा बस्ने महिला ६३.८० प्रतिशत रहेको छ । जस अनुसार सबैभन्दा उच्च वडा नं. ९२.८ प्रतिशत छुइहुने महिला छाउगोठमा बस्ने गरेका छन् । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	छुइ हुने महिला संख्या	गोठमा बस्ने महिला संख्या	छाउगोठमा बस्ने महिला प्रतिशत
१	३५८	२६१	७२.९१
२	४०३	३२१	७९.६५
३	५८४	२५४	४३.४९
४	६५०	३४२	५२.६२
५	४०१	११८	२९.४३
६	३२६	२७५	८४.३६
७	३४६	१५३	४४.२२
८	४३८	३६८	८४.०२
९	५००	४६४	९२.८०
जम्मा	**४००६**	**२६५६**	**६३.८०**

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

५.६.३ छुइ प्रथाको अभ्यास र घरमा रहने कोठा संख्या बीचको सम्बन्ध

सहसम्बन्ध गुणांक (Correlation Cofficient) को माध्यामबाट विश्लेषण गर्दा छुइहुँदा वा महिनावारी हुने बेला छाउगोठमा वस्ने महिला र घरमा रहने कोठाको संख्याको बीच प्रत्येक्ष सम्बन्ध रहेको देखिन्छ । घरपरिवारमा हरेक १ कोठा संख्या बृद्धि हुँदा औषत १२ प्रतिशत यस खालको अभ्यासमा कमि रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

छुइप्रथा र घरमा रहने कोठा संख्या बीचको सहसम्बन्ध गुणाङ्क विश्लेषण (Correlation Cofficient)

चर (Variable)	अंकमान वा संख्या (Value)
कोठा संख्या वृद्धी	१
औषत अभ्यासको दरमा परिवर्तन	-०.१२

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति

यस परिच्छेदमा वन तथा वातावरण, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन जस्ता विषय र क्षेत्र समावेस गरिएको छ ।

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

कूल २१५२.७९ हेक्टर क्षेत्रमा वन रहेको छ । सामुदायिक तथा कबुलियत वन गरि क्रमश: २६ र ३० वटा रहेको देखिन्छ । यस वन क्षेत्रबाट प्रत्येक्ष लाभान्वित घरपरिवार संख्या ३११७ रहेको छ । बनको प्रकार अनुसार यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	वनको किसिम	वनको नाम	समेटेको घरधुरी	क्षेत्रफल (हे.)
१	सामुदायिक	सल्लेरी सामुदायिक वन	१५५	७२.२
	सामुदायिक	सीता सामुदायिक वन	२७७	३०
२	सामुदायिक	नारायणदेव सामुदायिक वन	८१	१८२
	सामुदायिक	रानी सामुदायिक वन	२०५	८२.८
३	सामुदायिक	सुन्दर सामुदायिक वन	२५	३१.३
	सामुदायिक	त्रिवेणी सामुदायिक वन	१३६	८.५६
	सामुदायिक	स्यालाखड्का पातल सामुदायिक बन	७६	८२.५
	कवुलियती	एक्लीसल्ला कबुलियती वन	२१	३०.५
	कवुलियती	रमेशडाडा कबुलियती वन	१५	२७.५०
	कवुलियती	वेलारीबुढाढुङ्गा कबुलियती वन	२१	३३.७५
	कवुलियती	घरकरेशा कबुलियती वन	१४	२६
४	सामुदायिक	मालिका सामुदायिक वन	११९	४९.१
	सामुदायिक	नदै सामुदायिक वन	१५३	४०
	सामुदायिक	पैठापातल सामुदायिक वन	११४	११.५
	सामुदायिक	वरेली सामुदायिक वन	२६	२९.७५
	सामुदायिक	कुते सामुदायिक वन	१७३	५७.८५
	कवुलियती	जातीमेला कबुलियती वन	२१	२५.५०
	कवुलियती	मौरापानी कबुलियती वन	२१	२८.२५
	कवुलियती	ढाग्रेपानी कबुलियती वन	२१	२८.५०
	कवुलियती	सेतीवाडा कबुलियती वन	२१	१३.५०
	कवुलियती	रापु कबुलियती वन	२१	१०.८३
	सामुदायिक	माझपातल सामुदायिक वन	१०४	४८.९
५	सामुदायिक	सिमखोला सामुदायिक वन	२९	४५.५
	सामुदायिक	सामाखुली सामुदायिक वन	३१	३६.१
	सामुदायिक	चाखासल्ली सामुदायिक वन	८९	१६.४७
	सामुदायिक	मालिका महिला सामुदायिक वन	३८	५.८५
	कवुलियती	भूतमारे कबुलियती वन क	९	२७.७५
	कवुलियती	भूतमारे कबुलियती वन ख	९	१९.२५
	कवुलियती	चिउडी गैरा कबुलियती वन	१४	२४.८६
	कवुलियती	वडासिम कबुलियती वन	१४	२४.२४
	कवुलियती	ओखलढुगी कबुलियती वन	२१	२४.८७
६	सामुदायिक	सुडीपातल सामुदायिक वन	१०३	५४.९
	सामुदायिक	कालापातल सामायिक वन	८१	१०६.४
	कवुलियती	मोत्यझुला कबुलियती वन	१५	२१.२५
	कवुलियती	तितेमेला कबुलियती बन	१५	२१.५०

वडा नम्बर	वनको किसिम	वनको नाम	समेटेको घरधुरी	क्षेत्रफल (हे.)
	कवुलियती	भाँडखोली कबुलियती वन	२१	१५
	कवुलियती	उभोवडावन कबुलियती वन	२१	१५.५०
	कवुलियती	उभोवन कबुलियती वन	२१	१७
	सामुदायिक	कुमेडीमाटा माझ सामुदायिक वन	८२	१४८
७	सामुदायिक	कालीका सामुदायिक वन	५४	१०३.८
८	सामुदायिक	देविपाताल सामुदायिक वन	९६	६५
	सामुदायिक	देविपातल सामुदायिक वन	१२४	११२
	कवुलियती	कुर्कठाँटी कबुलियती वन	२१	११.७५
	कवुलियती	पानीनाउला कबुलियती वन	२१	११.५०
९	सामुदायिक	ढिपुपातल सामुदायिक वन	८७	४१.७५
	सामुदायिक	लेकाली हरियाली सामुदायिक वन	८२	१८.८६
	कवुलियती	खालकाटिया कबुलियती वन	२१	१८.७५
	कवुलियती	कुरुङ्गेडाँडा कबुलियती वन	२१	२२.५०
	कवुलियती	मालिकाछेउ कबुलियती वन	१६	२६.२५
	कवुलियती	घाडीकुमेडीकाटना कबुलियती वन क	२१	२३.२५
	कवुलियती	घाडीकुमेडीकाटना कबुलियती वन ख	२१	२३.२५
	कवुलियती	नदैखोप्री कबुलियती वन	२१	२५
	कवुलियती	हाँकीभिर कबुलियती वन	२१	२४.७५
	कवुलियती	घाँसओडार कबुलियती वन	२१	२५
	कवुलियती	भुन कबुलियती वन	२१	१९.५०
	कवुलियती	तल्लाखोली कबुलियती वन	१५	४.६५
		जम्मा	**३११७**	**२१५२.७९**

स्रोतः जिल्ला वन कार्यालय, २०७४

६.१.१ जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण

मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा हुने वन तथा जैविक विविधाता यस क्षेत्रमा विद्यमान रहेको देखिन्छ । जैविक तथा वानस्पतिक महत्वका जीव तथा वनस्पति मध्ये यो क्षेत्र रातो पण्डा, कस्तुरी, झारल, रतुवा, चितुवा, भालु, घोरल, बँदेल जस्ता जनावर र डाँफे, मुनाल, कालिज जस्ता चरा पाइने क्षेत्रचराहरुको वसोवास स्थलको रुपमा परिचित छ । जडिबुटीकाहरुमा लौठे सल्लो, पाखनवेद, हातेजडी, सतुवा, पाँचऔंले, अत्तिस, टिमुर र बाज, गुराँस, सल्लो, उत्तीस, देवदार लगायतका वनस्पति पाइन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्रकार	विवरण
वनस्पति	लौठे सल्लो, पाखनवेद, हातेजडी, सतुवा, पाँचऔंले, अत्तिस, टिमुर चिराइतो, पदमचाल, काकरसिरा जस्ता जडिवुटी र बाज, गुराँस, सल्लो, उत्तीस, देवदार, धुपिसल्ला
पशुपन्छी	रातो पण्डा, कस्तुरी, झारल, रतुवा, चितुवा, भालु, घोरल, बँदेल जस्ता जनावर र डाँफे, मुनाल, कालिज

स्रोतः जानकार अन्तरवार्ता, २०७४

६.१.२ वनजन्य उत्पादन विवरण

वन क्षेत्रमा काष्ठ र गैर काष्ठ उत्पादन अन्तरगत काठ, पतिंगर, जडिबुटी र खोटो जस्ता उत्पादन हुने गरेको देखिन्छ ।

६.२ जडिबुटीको विवरण

विभिन्न किसिमका वनहरु रहेको यस क्षेत्रमा जडिबुटीको उत्पादन करिव ६४१० केजी र राजश्व संकलन करिव रु. २१०००० हुने गरेका छ । यहाँका सामुदायिक वनहरुमा वार्षिक न्यूनतम १० किलोग्राम देखि १५०० किलोग्राम सम्म जडिबुटी उत्पादन हुने गरेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

जडिबुटीको नाम	वनको नाम	वडा नम्बर	उत्पादन (के.जि.)	बार्षिक आम्दानी (रु. हजारमा)	बार्षिक राजस्व संकलन (रु. हजारमा)
खिरौलो		६	१०००	३००	५०
धुपजडी		६	२००	५०	१०
लसुन		६	१०	१५०	१०
पोकचाल्नो		६	९००	४००	२०
समयो		७	५००	१००	२०
खिरौलो		७	१०००	५०	१०
पाखनवेद		७	१५००	६०	१०
समयो		८	५००	२००	१५
खिरौलो		८	१००	१००	२०
पोकचाल्नो		८	२००	१३०	३०
सतुवा		९	५००	२००	१५
जम्मा			६४१०	१७४०	२१०

श्रोतः संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

६.२ चरन क्षेत्र

गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरुमा चरण क्षेत्रको उपलब्धता रहेको देखिन्छ । चरन क्षेत्रको व्यवस्थापन प्रणाली हेर्दा चक्लाबन्दी र घुम्ती रहेको पाइनछ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायबमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	चरन क्षेत्रको नाम	चरन हुने स्थान	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	चरन व्यवस्थापन प्रणाली
१	हाडभ्फोडन चौर	रारा	०.०१७	चक्लाबन्दी
२	भर्दा	लिदी	०.०२	घुम्ती
३	पिर्रे पाखा	कुडारी	४	घुम्ती
४	कोट पाखो	सापुल्ली	७	घुम्ती
	खेतिबाडा पाखो	रावतबाडा	१०	चक्लाबन्दी
	भाड काँध	सापुल्ली	१५	चक्लाबन्दी
५	भैंसी खर्क	चुलाकोट	१२	चक्लाबन्दी
	ठूला लेख	चुलाकोट	१४	चक्लाबन्दी
	ठूलाढुङ्गा	चुलाकोट	५	चक्लाबन्दी
६	शेरवडचल्ल	रिपी, सुडी घोडे	०.००१	घुम्ती
७	माभ्फजन, भाम्न, शेरी	तुही, घोडसिम, पोखरी	०.०२५	घुम्ती
८	भित्रीपाटन	पुरु र जुम्लाकोट	०.०१	घुम्ती
९	भुजवाडा देख लडे	ढिपु, मालापानी, खोप्री, राँसा	०.०१५	घुम्ती
जम्मा			६७.०८८	

श्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

६.३ विपद जोखिम तथा व्यवस्थापन

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा विपद जोखिम तथा व्यवस्थापनका दृष्टिकोणमा जोखिमपूर्ण रहेको पाइन्छ । यहाँ जलजन्य प्रकोपका साथै मानवीय क्षति भएको देखिन्छ ।

६.३.१ विपद्को प्रभाव

मध्यपहाडी क्षेत्रको अध्ययन अनुसार यस क्षेत्रमा जलवायु उत्पन्न विपदहरुमा प्रमुख रुपमा खडेरी, बाढी, पहिरो, रोगकिटाणु, हुरी बतास, असिना आदी रहेका छन् । यस मध्ये खडेरीको प्रभाव सवभन्दा बढी, दोश्रो र तेश्रोमा बाढी तथा पहिरो रहेको छ भने प्रभावका हिसावले बनडडेलो सातौं स्थानमा देखिएको छ । यस सम्बन्धी विवरणलाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्रकोप/विपद	प्रभाव अनुसार घरपरिवार			
	असर रहेको (%)	देखिएको तर प्रभाव नभएको (%)	विपद नभएको (%)	जम्मा
खडेरी	४१.५५	४९.४०	९.०५	१००.००
वनडँडेलो	४.८१	६१.८२	३३.३७	१००.००
आगलागी	०.००	१५.४६	८४.५४	१००.००
बाढी	२३.१९	१९.१३	५७.६८	१००.००
हुरीवतास	९.८५	४७.२३	४२.९२	१००.००
चट्याङ	२.२७	४५.४७	५२.२६	१००.००
असिना	९.६८	५३.९५	३६.३७	१००.००
भारी बर्षा	१.९४	४१.९४	५६.१२	१००.००
खण्ड बर्षा	२.०३	४८.९२	४९.०५	१००.००
भूक्षय	२.५७	४४.९७	५२.४७	१००.००
पहिरो	१७.७३	६३.२७	१९.००	१००.००
हिमपात	२.२६	२.१३	९७.६१	१००.००
रोग तथा किटाणु	१७.३६	४९.६३	३३.००	१००.००

श्रोत: राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन प्रभाब प्रतिवेदन, २०१६

६.३.२ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा वसोवास गरेका परिवार विवरण

जोखिमयुक्त संवेदनशील स्थानमा बसोबास गर्ने अधिकतम घरधुरी वडा नं. ५ मा रहेको छन् । यस वडाका ३२० घरधुरी पहिरो तथा नदि कटानको जोखिममा रहेको देखिन्छ । बसोबास भएका बस्तीहरु अति भिरालो स्थानमा अवस्थित भएकाले विपद जोखिमको संवेदनशीलता बढ्दो पाइन्छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी संख्या				
		पहिरो	नदि कटान	अति भिरोलो	अन्य	जम्मा
१	घारा बाटो	२४०	-	-	-	२४०
२	ठाडा पाखो	१००	-	-	-	१००
	देवारपातल	२००	-	-	-	२००
३	कान्चे खोला	४५	-	-	-	४५
४	रावतबाडा गाउँ	-	३५	-	-	३५
५	नुवाकोट गाउँ	-	२०	-	-	२०
	चुलाकोट विद्यालय	३००	-	-	-	३००
६		-	-	-	-	०

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी संख्या				
		पहिरो	नदि कटान	अति भिरोलो	अन्य	जम्मा
७	घोडेसिम	–	–	७७	–	७७
८		–	–	–	–	०
९		–	–	–	–	०
जम्मा		८८५	५५	७७	०	१०१७

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

६.३.३ विपदबाट मानवीय क्षती

मानवीय क्षती हुने विपद उच्च देखि न्यून क्रमशः सर्पदंस, बाढी, पहिरो, आगलागी, जंगली जनावरबाट क्षती, माहामारी र चट्याङ्ग प्रमुख रहेको पाइन्छ । सर्पदंस न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सहज देखिए तापनि उच्च विपदको रुपमा रहेको पाइन्छ । मानवीय क्षती हुनमा बढी जोखिमयुक्त र संवेदनशीलताका रुपमा बाढी रहेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	आगलागी		बाढी		पहिरो		शितलहर		रोग माहामारी		सर्पदंस		जंगली जनावरबाट क्षती		भूकम्प		अन्य (चट्याङ)	
	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते
१	–	–	–	२	–	–	–	–	३	७	–	८	–	३	–	–	–	–
२	–	४	–	३	–	–	–	–	५	९	–	७	–	४	–	–	–	–
३	–	३	–	२	–	–	–	–	५	६	–	७	–	३	–	–	–	–
४	–	–	–	४	–	–	–	–	२	५	–	६	–	५	–	–	–	–
५	–	–	–	७	–	–	–	–	४	९	–	५	–	६	–	–	–	–
६	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
७	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
८	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
जम्मा	०	७	०	१८	०	०	०	०	१९	३६	०	३३	०	२१	०	०	०	०

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

६.३.४ विपदको किसिम अनुसार जोखिमको समय (महिना उल्लेख गर्नुहोस्)

विपद अनुसार जोखिमको समय पहिचान गर्दा जंगली जनावरबाट क्षती, आगलागी, बाढी डुवान, पहिरो, रोग माहामारी तथा सर्पदंसको जोखिम विशेषगरी गर्मी र वर्षायाम (चैत्र देखि असोज) मा रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
१	चैत्र, वैशाख	साउन, भदौ	भदौ, असोज		साउन, भदौ	साउन, भदौ	भदौ, असोज
२	चैत्र, वैशाख	साउन, भदौ	भदौ, असोज		साउन, भदौ	साउन, भदौ	भदौ, असोज
३	चैत्र, वैशाख	साउन, भदौ	भदौ, असोज		साउन, भदौ	साउन, भदौ	भदौ, असोज
४	चैत्र,	साउन, भदौ	भदौ, असोज		साउन, भदौ	साउन, भदौ	भदौ, असोज

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
	बैशाख						
५	चैत्र, बैशाख	साउन, भदौ	भदौ, असोज		साउन, भदौ	साउन, भदौ	भदौ, असोज
६	चैत्र बैशाख				साउन भदौ		
७							
८							
९							

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

६.३.५ भवन मापदण्ड तथा भुकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कूल २६२३ घरपरिवार मध्ये मापदण्ड अनुसार बनेका घरमा बसोवार गर्ने घरपरिवार संख्या १६ मात्र रहेको छ भने २६०७ घरपरिवार मापदण्ड अनुसार नबनेको घरमा बसोवास गर्दछन् ।

वडा नम्बर	भुकम्प प्रतिरोधी वा मापदण्ड अनुसार बनेका घरमा बस्ने घरपरिवार संख्या				जम्मा
	मापदण्ड अनुसार बनेको	मापदण्ड अनुसार नबनेको	भूकम्प प्रतिरोधी भएको	भूकम्प प्रतिरोधी नभएको	
१	४	२२९	४	२२९	२३३
२	१	२७८	२	२७७	२७९
३	९	३७८	९	३७८	३८७
४	२	४३३	४	४३१	४३५
५		३०३		३०३	३०३
६		१९२		१९२	१९२
७		२१९		२१९	२१९
८		२८२		२८२	२८२
९		२९३		२९३	२९३
जम्मा	१६	२६०७	१९	२६०४	२६२३

श्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

६.४ संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

यस गाउँपालिकाका वडा नं. ७ मा ५ हेक्टर देखि १० हेक्टर क्षेत्रफल सममका २ वटा संरक्षित पानी मुहानको संरचनाहरु उपलब्धता रहेको पाइन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमीन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित पानी मुहान			हेक्टर	
धुपु खोला	७		१०	३
भुजाल्ना	७		५	३
नदी नियन्त्रण तथा उकासबाट संरक्षित क्षेत्रको नाम				
संरक्षित खेतवारीको क्षेत्रफल				

संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमीन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
भिरालो रोकथाम तथा संरक्षित संरचना				
संरक्षित गल्छी र पहिरो			संख्या	

श्रोतः समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

६.५ जलश्रोत तथा जलाधर क्षेत्र र उपयोगको स्थिति

यस गाउँपालिका भित्र बाह्रै महिना वहने खोलाहरु यस क्षेत्रमा रहेका छन् । घट्ट, सिंचाइ तथा खानेपानीका लागि जलश्रोतको उपयोग हुने गरेको छ ।

परिच्छेद ७: भौतिक विकासको अवस्था

यस परिच्छेदमा भौतिक पूर्वाधारको स्थिति र त्यसको उपयोगको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ । जस अन्तरगत सडक, विद्युत, भवन, वस्ती, उर्जा, सूचना संचार र आवास र भवन जस्ता विषयहरु समावेस गरिएको छ ।

७.१ यातायात पूर्वाधार

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र करिब १३ किमि कालो पत्रे सडक रहेको कर्णाली राजमार्ग अन्तरगत बस, जीप र मोटरसाईकल संचालन हुने गरेको छ । राजमार्ग देखि अन्य भागमा जाने सडक कच्ची तथा निर्माणाधिन रहेका छन् ।

७.१.१ सडक मार्ग/सञ्जालको विद्यमान अवस्था

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेको कर्णाली राजमार्ग भएर लामो तथा छोटो दुरीका सार्वजनिक यातायात सञ्चालन भएको देखिन्छ । यहाँ कुल सडक सञ्जालको लम्बाई २६७ किलोमिटर रहेको छ । यहाँ रहेका सडक खण्ड मध्ये सबैभन्दा लामो भेरी खोला सडकको करिब १५० किलोमिटर लामो रहेको छ भने यस सडकबाट लाभान्वित हुने जनसंख्या पनि उच्च करिब ५००० रहेको पाइन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	सडकको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म			
१	कर्णाली राजमार्ग	नाग्म	सेरी	६	कालो पत्रे	१०००
२	कर्णाली राजमार्ग	डुण्डेली	त्रिवेणी	३	कालो पत्रे	१५००
३	कर्णाली राजमार्ग	किमिज्युला	कान्चे खोला	३	कालो पत्रे	९५०
	पञ्चग्रामिण सडक	कुडारी	ढिमकोट	५	कच्ची	९४५
४	भेरी खोला सडक	त्रिवेणी	जाजरकोट	१५०	कच्ची	५०००
	कर्णाली राजमार्ग	त्रिवेणी	जोगीवाडा	१	कालो पत्रे	१५०
५	पञ्चग्रामीण सडक	कुडारी	डुङ्गी	८	कच्ची	४००
७		घोडसिम	तुही	६	कच्ची	९००
६		रारा	घोडे	२५	कच्ची	९००
८		रारा	खोप्री	३५	कच्ची	८००
९		पुरु	जुम्लाकोट	२५	कच्ची	१०००
जम्मा				**२६७**		**१३५४५**

७.१.२ पैदल मार्ग

यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विभिन्न वडा र वस्तीहरु पैदलमार्गले जोडिएको देखिन्छ । यहाँ रहेका सबै पैदल मार्गहरुको कुल योग १७०.५ किलोमिटर रहेको छ भने करिब १७८०० जनसंख्या लाभान्वित हुने गरेको पाइन्छ । पैदलमार्गहरुको विस्तृत वडागत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

वडा नम्बर	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म		
१	पुनेरा पैदल मार्ग	रारा	लिदी	२.५	१८००
२	कृषि पैदल मार्ग	डुण्डेली	लर्थि	३	१६००

वडा नम्बर	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म		
३	पञ्चग्रामीण कृषि मार्ग	कुडारी	थापागाउँ	३	२०००
४	कोट पैदल मार्ग	कुडारी	नुवाकोट	४	१८००
	दुस्का पैदल मार्ग	त्रिवेणी	साँपुल्ली	२	३०००
५	डुङ्गी पैदल मार्ग	खोलीकोट	गुङ्गी	४	२००
	खोलीगाउँ पैदल मार्ग	पञ्चशील	खोलीगाउँ	१	१००
६	काडाताान्ना	रारा	सुडी	३५	११००
७	राराहुदै पोखरी मार्ग	रारा	पोखरी	२०	१२००
	ढुस्काबाटो	तुही	घोडेसिम	६	१०००
८	घोरेटो बाटो	रारा	जुम्लाकोट	२५	१५००
९	द्याराारुख बाटो	रारा	खोप्री	३५	१५००
	कैलशा बाटो	त्रिवेणी	खोप्री	३०	१०००
जम्मा				**१७०.५**	**१७८००**

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

७.१.३ पुल तथा पुलेसा

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न खोलानालाहरुमा रहेका पक्की, झोलुंगे तथा काठेपुलहरुले गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानहरुलाई जोडेका छन् । यस गाउँपालिकामा रहेका अधिकतम काठे पुलहरुको अवस्था जिर्ण रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विस्तुत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरु		झोलुङ्गे/काठे साँघु/ दृष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था	निर्मित साल
			देखि	सम्म				
१	रारा झोलुङ्गे पुल	तिला नदी	रारा	घोडेम	झोलुङ्गे	७५	राम्रो	२०७३
२	डुण्डेली झो. पुल	तला नदी	डुण्डेली	रुम्पाटा	झोलुङ्गे	१००	ठिकै	२०७२
	पातरसाँगु काठे पुल	तिला नदी	पातरसाँगु	सागु खोला	काठे	४०	जिर्ण	२०५०
३	लुम्सेरा काठे पुल	तिला नदी	लुम्सेरा	तिखुली	काठे	१००	जिर्ण	२०५७
	कुडारी काठे पुल	तिला नदी	कुडारी	ताम्ती	काठे	७५	जिर्ण	२०३२
४	सापुल्ली पुल	तिला नदी	त्रिवेणी	साँपुल्ली	झोलुङ्गे	१७०	ठिकै	२०६१
	भेरी खोला झो.	भरीखोला	त्रिवेणी	नुवाकोट	झोलुङ्गे	६०	ठिकै	२०६८
५	लाप्काखोला पुल	लाप्का खोला	पञ्चग्रामीण	चुलाकोट	काठे	५	ठिकै	२०६२
	मुलाखोला पुल	मुला खोला	मुल	खोलिगाउँ	काठे	५	ठिकै	२०६५
६	रिपी साँघु	रिपी खोला	रिपी	सुँडी	काठेसाँघु	२०	जीर्ण	२०६३
७	रारासाँघु	तिला	रारा	तुही	साँघु	२५	जीर्ण	२०५२
	घोडेसिम पिपजघाट	तिला	नाग्म	घोडसिम	झो.पु.	३०	ठिकै	२०६४
८	रारापुल	तिला	पुरु	जुम्लाकोट	झो पु	३५	ठिकै	२०७२
९	रारा पुल	तिला	रारा	खोप्री	साँघु	३५	जीर्ण	२०७२
	त्रिवेणी पुल	तिला	त्रिवेणी	खोप्री	झो पु	५५	ठिकै	

श्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

७.१.४ सवारी रुटको विवरण

गाउँपालिका अन्तरगत रहेका विभिनन सडक खण्डहरुमा सार्वजनिक बस, जीप तथा निजी मोटरसाइकलहरु सञ्चालन भईरहेको पाइनछ । यहाँ करिब ५ वटा सवारी रुटहरु रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.स.	सवारी रुट			
	देखि	सम्म	समय (बजे)	गाडीको प्रकार
१	नाग्म	सेरी	२० मिनेट	बस, जीप, मोटरसाइकल
२	सेरी	डुण्डली	५ मिनेट	बस, जीप, मोटरसाइकल
३	डुण्डेली	गिनेकी	१० मिनेट	बस, जीप, मोटरसाइकल
४	सेरी	कुडारी	१५ मिनेट	बस, जीप, मोटरसाइकल
५	त्रिवेणी	कुडारी	५ मिनेट	बस, जीप, मोटरसाइकल

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

७.१.५ गाउँ नगर क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधन

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र चल्ने सवारी साधनहरुमा मुख्य साधनका रुपमा बस, जीप तथा मोटरसाइकल रहेको देखिन्छ । उक्त क्षेत्रमा चल्ने सवारी साधनहरुको संख्या, बस पार्क र बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	सार्वजनिक सवारी साधनको विवरण		वस पार्क स्थल	वस विसौनी स्थल
	सवारीको प्रकार	संख्या		
१	बस, जीप, मोटरसाइकल	४	सेरी	सेरी
२	बस, जीप, मोटरसाइकल	५	कुडारी	कुडारी
३	बस, जीप, मोटरसाइकल	४	त्रिवेणी	त्रिवेणी

स्रोत: समूह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

७.२ विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा

यस शिर्षक अन्तरगत इन्धनको उपयोगका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरणलाई समावेस गरिएको छ ।

७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ अनुसार गाउँपालिकामा सवै भन्दा बढि ९९.२० प्रतिशत घरपरिवारले दाउरालाई खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रुपमा उपयोग गर्ने गर्दछन् । यस बाहेका अन्य इन्धनको उपयोग हेर्दा २० घरपरिवारमा एल पि ग्यास र १ परिवारमा गोबर ग्याँस उपायोग हुने गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	जनगणना २०६८ अनुसार घरपरिवार संख्या				घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ घरपरिवार संख्या				
	दाउरा	एल पि ग्यास	गोवर ग्याँस	नखुलेको	जम्मा	दाउरा	एल पि ग्यास	गोवर ग्याँस	अन्य
१	२४७	१	०	२	२५०	२३१	२		
२	२३६	०	०	०	२३६	२७७	२		
३	३३६	०	०	०	३३६	३७९	७	१	
४	३३०	०	२	०	३३२	४२७	८		
५	१८९	०	१	४	१९४	३०२	१		

वडा नं.	जनगणना २०६८ अनुसार घरपरिवार संख्या				घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ घरपरिवार संख्या				
	दाउरा	एल पि ग्यास	गोवर ग्याँस	नखुलेको	जम्मा	दाउरा	एल पि ग्यास	गोवर ग्याँस	अन्य
६	१८१	०	०	१	१८२	१९२			
७	१८९	०	०	०	१८९	२१९			
८	२५९	०	०	२	२६१	२८२			
९	२७०	०	०	०	२७०	२९३			
जम्मा	२२३७	१	३	९	२२५०	२६०२	२०	१	
प्रतिशत	९९.४२	०.०४	०.१३	०.४	१००	९९.२०	०.००	०.७६	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ तथा घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

७.२.२ बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

यस क्षेत्रमा वत्तीको लागि उपयोग गरिने इन्धनको रुपमा विजुली, मटितेल, सोलार लगायतका रहेका छन् । जस मध्ये सबै भन्दा बढि १४५४ वा ५५.४३ प्रतिशत घरपरिवारले विद्युत र ४२.५४ प्रतिशत घरपरिवारले सोलार उपयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी अन्य विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	जनगणना २०६८ बमोजिम वत्तीको इन्धन उपभोग अनुसार घरपरिवार संख्या						घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ बमोजिम वत्तीको इन्धन उपभोग अनुसार घरपरिवार संख्या				
	विद्युत	मट्टितेल	सोलार	अन्य	नखुलेको	जम्मा	विद्युत	मट्टितेल	सोलार	अन्य	जम्मा
१	२४८	०	०	०	२	२५०	२३०		१	२	३
२	१८२	३	२	४९	०	२३६	२७८		१		१
३	०	२	१८८	१४६	०	३३६	१६	१०	३४३	१८	३७१
४	२	०	१५२	१७८	०	३३२	४३२		१	२	३
५	०	१	९१	९८	४	१९४	७	७	२८९		२९६
६	१	१	१४३	३६	१	१८२	५१	१	१४०		१४१
७	१८७	१	१	०	०	१८९	१९३		२५	१	२६
८	९६	०	११६	४७	२	२६१	१६०	२	११६	४	१२२
९	०	०	२४०	३०	०	२७०	८७	४	२००	२	२०६
जम्मा	७१६	८	९३३	५८४	९	२२५०	१४५४	२४	१११६	२९	२६२३
प्रतिशत	३१.८२	०.३६	४१.४७	२५.९६	०.४०	१००.००	५५.४३३	०.९१५	४२.५४७	१.१०६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ तथा घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

७.२.३ जल विद्युत, सौर्य ऊर्जा, वायु ऊर्जाबाट विद्युत उत्पादन विवरण

गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानहरुमा ५ वटा बैकल्पिक ऊर्जा मध्ये ४ वटा लघु जलविद्युत तथा एउटा वायु ऊर्जा रहेको पाइन्छ । यी विद्युत आयोजनाहरुबाट करिब ७८ किलोवाट बराबर क्षमताको विद्युत उत्पादन हुने गरेको देखिन्छ । आयोजनागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विद्युत उत्पादन आयोजनाको नाम	ठेगाना	क्षमता (वाट, किलोवाट वा मेघावाट)
रारालिदी लघु जलविद्युत आयोजना	तिला-१	३०
भेरीखोला लघु जलविद्युत आयोजना	तिला-३	२१
थापागाउँ वायु ऊर्जा	तिला-३	२
भेरीखोला लघु जलविद्युत आयोजना	तिला-४	१५
नुवाकोट लघु जलविद्युत आयोजना	तिला-४	१०
जम्मा		७८

स्रोत:संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

यस शिर्षक अन्तरगत आधुनिक सुबिधामा पहुँचका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरणलाई समावेस गरिएको छ ।

७.३.१ आधुनिक सुबिधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा उपलब्ध सेवा सुबिधा हेर्दा २०.१३ प्रतिशत घरधुरीले रेडियो र ६८.०९ प्रतिशत घरपरिवारमा मोवाइल जस्ता सुबिधाको उपयोग गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नम्बर	रेडियो	टेलिभिजन	मोबाईल टेलिफोन	कम्प्युटर	इन्टरनेट	मोटरसाइकल	मोटर/कार	रेफ्रिजरेटर	बस/टक	कुनै नभएको
१	११	४१	१२६	९	०	३	०	०	०	९४
२	६०	१३	८८	४	०	२	०	०	२	१७४
३	११२	४९	२८२	१०	०	१३	२	१	२	७०
४	८२	५३	३५६	१९	५	५	०	०	१	७१
५	११५	१४	२४९	०	०	३	०	०	०	४८
६	३३	६	१७१	०	०	०	०	०	०	२
७	४५	४	१७१	०	०	०	०	०	०	४४
८	४४	१३	२०६	०	०	०	०	०	०	६३
९	२६	५	१३७	२	१	०	०	०	०	१५३
जम्मा	५२८	१९८	१७८६	४४	६	२६	२	१	५	७१९
प्रतिशत	२०.१३	७.५५	६८.०९	१.६८	०.२३	०.९९	०.०८	०.०४	०.१९	२७.४१

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

७.४ आवास तथा भवन

यस शिर्षक अन्तरगत आवासिय घरको वनावटको किसिमका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरणलाई समावेस गरिएको छ ।

७.४.१ घरको जगकोका आधारमा घरपरिवार

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका घरहरु जगको आधारमा हेर्दा सबै भन्दा उच्च संख्यामा ढुंङ्गा, ईटा र माटो प्रयोग भएका घरमा बस्ने घरपरिवार संख्या ९७.१ प्रतिशत रहेको छ भने काठको खाँबो प्रयोग भएकाको घरमा वस्ने घरपरिवार संख्या ४ मात्र रहेको छ । यस सम्बन्धी वडागत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	जनगणना २०६८ बमोजिम वसोवास गर्ने घरको जगको आधारमा घरपरिवार संख्या				घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ बमोजिम वसोवास गर्ने घरको जगको आधारमा घरपरिवार संख्या					
	ढुंङ्गा, इटा र माटो प्रयोग	काठको खाँबो भएको	नखुलेको	जम्मा	माटो वा ढुङ्गा	सिमेण्ट वा ढुङ्गा	फ्रमे स्ट्रक्चर	लोड वेयरिङ्ग	काठको खम्बा	जम्मा
१	२४६	३	१	२५०	२२५	१	०	२	२	३
२	२३४	०	२	२३६	२७०	९	०	०	०	०
३	३३३	३	०	३३६	३६३	२०	१	०	१	२
४	३३२	०	०	३३२	४२२	१३	०	०	०	०
५	१९०	०	४	१९४	२९३	८	०	०	१	१
६	१८१	०	१	१८२	१९१	०	०	०	०	१
७	१८९	०	०	१८९	२१७	१	०	०	०	१
८	२५८	०	३	२६१	२७६	५	०	०	०	१
९	२६९	०	१	२७०	२९०	१	०	०	०	२

वडा नं.	जनगणना २०६८ बमोजिम वसोवास गर्ने घरको जगको आधारमा घरपरिवार संख्या				घरपरिवार सर्वेक्षण २०७४ बमोजिम वसोवास गर्ने घरको जगको आधारमा घरपरिवार संख्या					
	ढुङ्गा, इटा र माटो प्रयोग	काठको खाँबो भएको	नखुलेको	जम्मा	माटो वा ढुङ्गा	सिमेण्ट वा ढुङ्गा	फ्रमे स्ट्रक्चर	लोड वेयरिङ्ग	काठको खम्बा	जम्मा
जम्मा	२२३२	६	१२	२२५०	२५४७	५८	१	२	४	११
प्रतिशत	९९.२	०.२७	०.५३	१००	९७.१०	२.२१	०.०४	०.०८	०.५७	१००

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

७.४.२ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका घरहरुलाई छानाको प्रकारका आधारमा हेर्दा सबै भन्दा उच्च संख्यामा माटोले छाएका घरहरुमा ९०.४३ प्रतिशत घरपरिवार बस्ने गरेको देखिन्छ । सबै भन्दा न्यून संख्यामा फुस वा खरको छाना भएको घरहरुमा बस्ने घरपरिवार संख्या ३ मात्र रहेको छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नं.	फुस वा खरको छाना भएको	जस्ता/च्यादरको छाना भएको	टायल/ढुङ्गाको छाना भएको	आरसिसि ढलान भएको	काठको छाना भएको	माटोको छानो भएको	अन्य
१		२७		३		१९९	४
२		१२			१	२६६	
३	२	६२	२	१३	३	३०३	२
४		४६		११		३७८	
५		२७	२	७		२६६	१
६		१			१	१८८	२
७		१			१	२१६	१
८		५		३		२७३	१
९		५			३	२८३	२
जम्मा	२	१८६	४	३७	९	२३७२	१३
प्रतिशत	०.०८	७.०९	०.१५	१.४१	०.३४	९०.४३	०.५०

स्रोतः घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७४

७.५ स्थानीय बजार तथा बजार केन्द्र सम्बन्धी विवरण

बजारको नाम	स्थान	कारोवार हुने मुख्य बस्तु

स्रोतः जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

७.६ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

यस गाउँपालिकामा रहेका सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवनहरु भेला, बैठक, बचत संकलन, कृषि उत्पादन र जडिबुटी संकलन कार्यका लागि प्रयोग हुने गरेको पाइन्छ। यी भवनहरु रहेको स्थान, प्रयोग, क्षेत्रफल, अवस्था र लाभान्वित घरधुरी जस्ता विवरण देहाय वमोजिम रहेको छ ।

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेकोछ?	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेकोछ?	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		
१	रेडक्रस भवन	सेरी	कार्य विहिन	८००	५००	ठिकै	२४०
२	कृषि संकलन केन्द्र	डुण्डेली	सिमी तथा स्याउ	६००	४००	ठिकै	१००
३	हिमाली महिला बचत	कुडारी	बचत	९००	६००	जिर्ण	११००
	जडिबुटी संकलन केन्द्र	कुडारी	जडिबुटी संकलन	१०००	७००	ठिकै	–
४	त्रिवेणी प्रर्यटक भवन	कुडारी	पाउना घर	१२००	५००	ठिकै	२५०
५	जनएकता भवन	चुलाकोट	बचत	११००	६००	जिर्ण	८००
	सहकारी बचत भवन	खोलीगाउँ	बचत	१४००	९००	जिर्ण	२००
६	महिला सामुदायिक भवन	घोडे	निर्माणाधिन	३००			७५
	महिला सामुदायिक भवन	सुँडी	भेला बैठक	३००		ठिकै	९०
	महिला सामुदायिक भवन	रिपी	भेला बैठक	२००		ठिकै	४५
७							
८							
९							

श्रोतः समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

७.७ सरकारी भवन

यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकी, प्रहरी चौकी र गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरु भवनहरु रहेका छन् । सरकारी भवन रहेका स्थान, क्षेत्रफल र अवस्था सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था
				जग्गा	भवन	
१	प्रहरी चौकी	सेरी	प्रहरी चौकी	१५००	१०००	ठिकै
२	स्वास्थ्य चौकी, लिदी	डुण्डेली	अस्पताल	१५००	१०००	ठिकै
	वडा कार्यालय, लिदी	डुण्डेली	वडा कार्यालय	१२००	६००	ठिकै
३	वडा कार्यालय	कुडारी	वडा कार्यालय	११००	६००	ठिकै
	प्रहरी चौकी, कुडारी	कुडारी	प्रहरी चौकी	१३००	९००	ठिकै
	स्वास्थ्य चौकी, कुडारी	कुडारी	अस्पताल	१४००	१०००	ठिकै
४						
५	वडा कार्यालय, चुलकोट	चुलकोट		११००	५००	ठिकै
६	वडा कार्यालय घोडे	घोडे	वडा भवन	१००	१	जीर्ण
७	सामुदायिक भवन	घोडसिम	महिला भवन	५०	१	जीर्ण
८						
९						

श्रोतः संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

७.८ हुलाक पत्रपत्रिका दूरसञ्चार र रेडियो स्टेशन सम्वन्धि विवरण

विवरण	नाम	ठेगाना
हुलाक		

श्रोतः समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता, २०७४

७.९ शवदाहस्थल तथा समाधिस्थल सम्वन्ध विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा शवदाहस्थलका लागि ७ वटा स्थानहरु प्रयोग हुँदै आएको छ। यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

स्थल	ठेगाना
सेरी बजार र रारा साँगु	तिला-१
डुण्डेली र राना ढुङ्गा	तिला-२
त्रिवेणी र तुहिने साँगु	तिला-३
त्रिवेणी, सेतिबाडा र गोर चौर	तिला-४
खेतमाला मसानघाट	तिला-५
बालुघाट मसानघाट	तिला-५
भिडेनी मसानघाट	तिला-५

श्रोतः समुह छलफल तथा जानकार व्यक्ति अन्तरवार्ता,२०७४

परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

यस परिच्छेदमा संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको विद्यमान अवस्था, सेवा सुविधा संचालन र नागरिक संगठन सम्बन्धी विश्लेषण तथा प्रस्तुती गरिएको छ ।

८.१ संगठनात्क तथा मानव संशाधनको अवस्था

गाउँपालिकाको संगठनात्मक अवस्था हेर्दा गाउँसभा, गाउँकार्यपालिका, विषयगत शाखा वडा कार्यालय र विषयगत समितिहरु रहेका छन् । गाउँपालिकामा १ जना निमित्त प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, १ जना लेखापाल, १ नासु र १ जना कार्यालय सहयोगीहरु रहेका छन् । वडा कार्यालयहरुमा सचिव, लेखापाल र सामाजिक परिचालकहरु समेत रहेका छन् ।

८.१.१ गाउँपालिका/नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु

यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकी, प्रहरी चौकी, कृषि तथा पशु सेवा केन्द्र जस्ता सरकारी कार्यालयहरुले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको छ ।

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	**स्थानीय तह**					
	गाउँपालिका	तिला	हुण्डेली	२	३६	गाउँपालिका भरी
	वडा कार्यालय					
२	**स्वास्थ्य संस्थाहरु**					
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र					
	स्वास्थ्य चौकी	तिला			३५	गाउँपालिका भरी
३	**कृषि**	तिला	हुण्डेली	२	५	
४	**पशु सेवा**	तिला	हुण्डेली	२	५	गाउँपालिका भरी
५	**हुलाक**					
६	**वन**	तिला	हुण्डेली	२	६	गाउँपालिका भरी
७	**प्रहरी कार्यालय**					
	जिल्ला/प्रदेश					
	इलाका					
	चौकी	रारालिही, कुडारी	रारालिही, कुडारी	१/३	२०	गाउँपालिका भरी
८.	**अन्य कार्यालयहरु**					
९.	**सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति आदी**					

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.१.२ गाउँपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संशाधन

विषयगत शाखा	पद	नाम	सम्पर्क नं.
कृषि			
शिक्षा			
महिला तथा वालवालिका			
स्वास्थ्य			
पशु			

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.१.३ गाउँकार्यपालिका सम्बन्धी विवरण

क.सं.	नाम	पद
१.		
२.		
३.		
४.		
५.		
६.		
७.		
८.		
९.		
१०.		
११.		
१२.		
१३.		
१४.		

क.सं.	नाम	पद
१५.		
१६.		
१७.		

स्रोत: गाउँकार्यपालिका, २०७४

८.१.५ गाउँसभासम्बन्धी विवरण

क.सं.	नाम	पद
१.		
२.		
३.		
४.		
५.		
६.		
७.		
८.		
९.		
१०.		
११.		
१२.		
१३.		
१४.		
१५.		
१६.		
१७.		
१८.		
१९.		
२०.		
२१.		
२२.		
२३.		
२४.		
२५.		
२६.		
२७.		
२८.		
२९.		
३०.		

क.सं.	नाम	पद
३१.		
३२.		
३३.		
३४.		
३५.		
३६.		
३७.		
३८.		
३९.		
४०.		
४१.		
४२.		
४३.		
४४.		
४५.		
४६.		
४७.		
४८.		
४९.		
५०.		

८.१.४ गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ति

क.सं.		अनुमानित मुल्य (रु.)	कैफियत
१			
२			
३			
४			
५			
६			
७			

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.१.५ गाउँपालिकाको आय विवरण

गाउँपालिकाको गत आर्थिक वर्षको अनुमानित र वास्तविक विवरण तथा चालु आर्थिक वर्षको अनुमानित आय विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	अनुमानित
शुरु मौज्दात	-	-	-
घरजग्गा कर	-	-	-
मालपोत वा भूमिकर	-	-	९१६५१
हाटवजार पसल कर	-	-	-
सवारी साधन कर	-	-	-
मनोरञ्जन कर	-	-	-
वहाल विटौरी	-	-	-
विज्ञापन कर	-	-	-
व्यवसाय कर	-	-	-
व्यवसायिक भिडियो कर	-	-	-
प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर	-	-	-
सेवा शुल्क	-	-	-
दस्तुर	-	-	६५३७६
विक्री आय	-	-	-
दण्ड जरिवाना, पञ्जीकरण दस्तुर	-	-	६७६६०
अन्य आय	-	-	९१६५०
स्रोत उपयोग वाँडफाँड	-	-	-
प्रदेश अनुदान	-	-	-
वित्तीय समानीकरण अनुदान	-	-	१४४०२१०००
सशर्त अनुदान	-	-	६०६९२०००
विशेष अनुदान	-	-	-
समपुरक अनुदान	-	-	-
संघीय अनुदान	-	-	-
वित्तीय समानीकरण अनुदान	-	-	१४४०२१०००
सशर्त अनुदान	-	-	६०६९२०००
विशेष अनुदान	-	-	-
समपुरक अनुदान	-	-	-
जम्मा आय			**४०९७४२३३७**

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.२ संघसंस्था सम्बन्धी विवरण

८.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण

यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा रहेका सामुदायिक संस्थाहरुको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

वडा नम्बर	सामुदायिक संस्थाको संख्या										
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह (वडघर, गुठी, भेजा)	आमा समूह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उद्यमी समूह	अन्य
१	–	४	१	१	३	–	४	१	–	–	–
२	–	७	१	१	८	–	५	१	–	–	–
३	–	१०	३	६	९	–	११	१	–	–	–
४	–	९	४	७	९	–	९	१	–	–	–
५	–	८	४	५	८	–	७	१	–	–	–
६	–	–	–	–	–	–	२	१	–	–	–
७	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
८	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
९	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
जम्मा	०	३८	१३	२०	३७	०	३८	६	०	०	०

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.२.२ आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

यस गाउँपालिकामा व्यापार व्यवसाय लगायतका आयआर्जनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्ने बचत समुहहरु रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
आमा तथा महिला											
बचत समूह	६	७५		७५				७५	१००		व्यापार
	७	७७		७७				७७	५०		व्यापार
अन्य											

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.२.३ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

यस गाउँपालिकाको वडा नं. ७ मा २४ सदस्यीय नागरिक मंच रहेको देखिन्छ भने हालसम्म कुनै पनि टोलमा टोल विकास संस्थाहरु गठन नभइ सकेको अवस्था छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
टोल विकास संस्था											
नागरिक सचेतना केन्द्र											
नागरिक मंच	७	७	२०	२४	३		२१	२४			

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.२.४ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषक, उद्यमी तथा बचत समूह र संस्था नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			

८.२.५ बाणिज्य वैंक, विकास वैक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	बार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानी रकम(रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
क.	बैक तथा लघु वित्त संस्था				
ख.	सहकारी संस्था				

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	वार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानी रकम(रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र

श्रोत: संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.२.६ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा मूख्य गरी किर्डाक नेपाल, एक्सन वर्क्स नेपाल जस्ता गैर सरकारी संस्थाहरुले विभिन्न विकासमूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिरहेका छन् । यस क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका बिभिन्न गैर सरकारी संस्थाहरुको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति संख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम
किर्डाक नेपाल जुम्ला	३, ९		शिक्षा	४	Plan, WVI,GF
एक्सनवर्क्स नेपाल	१–९		छाउपडी शिक्षा	१	युरोपियन युनियन
आत्मसम्मानका लागि सहकार्य क्याड	१–५		लैङ्गिक हिंसा	९	गभर्नेन्स पोसिलीटी
ग्रामीण परिवेश नेपाल	१–९		आयआर्जन	४	UNDP
हेल्थफर लाईफ	गापाभरी		स्वास्थ्य र गुणस्तर	९	USAID
आरडिसी एसएस	६,७		शिक्षा कृषि स्वास्थ्य	५	BMDM
फोरएस जुम्ला	३,८		भो.पु, कृषि	–	
सर्वोद्धय जुम्ला	३,४,५		महिला सशक्तिकरण	१	सर्वोद्धय नेपाल
पेश नेपाल	१,२,७		प्रकोप जोखिम न्यूनिकरण	१	कारीतास नेपाल
आरआरएन सिडिपी	गापाभरी		DRR	१२	DFID

श्रोत : संस्थागत सर्वेक्षण, २०७४

८.३ ऐन, नीति, नियम र कार्यप्रणाली

८.३.१ गाउँपालिका ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु

गाउँपालिकाले आफ्नो प्रयोजनका लागि हालसम्म ५ वटा कानूनी/नीतिगत दस्तावेज तयार गरेका छ । गाउँपालिकाको ऐन तथा नीतिगत दस्तावेजहरु देहाय बमोजिम रहेको छ ।

१. गाउँपालिका कार्य सम्पादन नियमावली २०७४
२. गाउँ कार्य पालिकाको बैठक सञ्चालन नियमावली २०७४
३. गाउँ कार्यपालिका (कार्य विभाजन) नियमावली २०७४
४. गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकार पत्रको प्रमाणीकरण (कार्यविधि) नियमावली २०७४
५. गाउँ सभा सञ्चालन कार्यविधि २०७४

अनुसूची १: विद्यालयमा अध्ययन गरीरहेका तहगत छात्रछात्राको विवरण

विद्यालयको नाम	वडा नं.	विद्यालयको किसिम	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१–८)			माध्यमिक (९–१२)			जम्मा		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
आधाभूत तह														
कालिका आवि	२	सामुदायिक	३६	४३	७९	१०२	१०९	२११	–	–	–	१३८	१५२	२९०
नारायण आवि	२	सामुदायिक	२३	२४	४७	५३	५५	१०८	–	–	–	७६	७९	१५५
शिव भैरव आवि	३	सामुदायिक	१४	१५	२९	२२	२४	४६	–	–	–	३६	३९	७५
नाभिडाँडा आवि	४	सामुदायिक	२९	३३	६२	९४	९४	१८८	–	–	–	१२३	१२७	२५०
ज्ञानज्योति आवि	४	सामुदायिक	१२	१३	२५	३९	३६	७५	–	–	–	५१	४९	१००
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	सामुदायिक	१४	१६	३०	४८	४२	९०	–	–	–	६२	५८	१२०
खोलिगाउँ आवि	५	सामुदायिक	१९	२३	४२	८४	८४	१६८	–	–	–	१०३	१०७	२१०
चुलाकोट आवि	५	सामुदायिक	२९	३४	६३	१५९	१५८	३१७	–	–	–	१८८	१९२	३८०
पञ्चशीला आवि	५	सामुदायिक	१३	१२	२५	६०	५५	११५	–	–	–	७३	६७	१४०
भवानी आवि	५	सामुदायिक	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
महादेव आवि	६	सामुदायिक	४	१२	१६	३३	३४	६७	–	–	–	३७	४६	८३
देवलक्ष्मी आवि	६	सामुदायिक	७	१३	२०	८८	९४	१८२	–	–	–	९५	१०७	२०२
सरस्वती आवि	७	सामुदायिक	११	९	२०	४३	३२	७५	–	–	–	५४	४१	९५
कालीका आवि	७	सामुदायिक	१७	१३	३०	४१	४६	८७	–	–	–	५८	५९	११७
महादेव आवि	७	सामुदायिक	१३	१४	२७	६३	७०	१३३	–	–	–	७६	८४	१६०
देवीदेउराली आवि	८	सामुदायिक	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
महादेव आवि	९	सामुदायिक	१८	१२	३०	८५	१०४	१८९	–	–	–	१०३	११६	२१९
मालिका आवि	९	सामुदायिक	१९	१६	३५	२६	१८	४४	–	–	–	४५	३४	७९
नदैदेवि आवि	९	सामुदायिक	१९	१६	३५	४८	४०	८८	–	–	–	६७	५६	१२३
सुर्योद्धय आवि	९	सामुदायिक	८२	७१	१५३	२५	२२	४७	–	–	–	१०७	९३	२००
जम्मा			३७९	३८९	७६८	१११३	१११७	२२३०	०	०	०	१४९२	१५०६	२९९८
माध्यमिक तह														
सिता मावि	१	सामुदायिक	६५	७०	१३५	२१८	२५२	४७०	४१	५४	९५	३२४	३७६	७००

विद्यालयको नाम	**वडा नं.**	**विद्यालयको किसिम**	**पूर्व प्राथमिक**			**आधारभूत (१–८)**			**माध्यमिक (९–१२)**			**जम्मा**		
			छात्रा	**छात्र**	**जम्मा**	**छात्रा**	**छात्र**	**जम्मा**	**छात्रा**	**छात्र**	**जम्मा**	**छात्रा**	**छात्र**	**जम्मा**
सरस्वती मावि	३	सामुदायिक	३४	३६	७०	२१९	२१०	४२९	४३	६०	१०३	२९६	३०६	६०२
सेतिवाडा मावि	४	सामुदायिक	३१	३२	६३	११५	१२२	२३७	–	–	–	१४६	१५४	३००
जनजागृति मावि	६	सामुदायिक	२२	२३	४५	८५	९९	१८४	३५	५२	८७	१४२	१७४	३१६
देउराली मावि	८	सामुदायिक	९	१२	२१	१६७	१३५	३०२	७४	१०२	१७६	२५०	२४९	४९९
देवि देउराली मावि	८	सामुदायिक	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
ज्योती मावि	९	सामुदायिक	१८	१७	३५	८३	८७	१७०	–	–	–	१०१	१०४	२०५
जम्मा			**१७९**	**१९०**	**३६९**	**८८७**	**९०५**	**१७९२**	**१९३**	**२६८**	**४६१**	**१२५९**	**१३६३**	**२६२२**
कुल जम्मा			**५५८**	**५७९**	**११३७**	**२०००**	**२०२२**	**४०२२**	**१९३**	**२६८**	**४६१**	**२७५१**	**२८६९**	**५६२०**

अनुसूची २: विद्यालयको भौतिक अवस्था

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र	प्रयोगशाला कम्प्युटर समेत	डेस्क/ वेञ्चको क्षमता	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड वालको किसिम	चर्पीको सुविधा	स्वच्छ खानेपानी
		पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची							
आधारभूत विद्यालय												
कालिका आवि	२	–	२	–	१०	छैन	छैन	३	१०००		छ	छैन
नारायण आवि	२	–	२	–	६	छैन	छैन	३	११००	कच्ची	छ	छ
शिव भैरव आवि	३	–	३	–	६	छैन	छैन	३	८००	कच्ची	छ	छ
नाभिडाँडा आवि	४	–	४	–	१०	छैन	छैन	३	१०००	कच्ची	छ	छ
ज्ञानज्योति आवि	४	–	४	–	८	छैन	छैन	४	८००	कच्ची	छ	छ
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	–	२	–	४	छैन	छैन	४	७००	कच्ची	छ	छ
खोलिगाउँ आवि	५	–	३	–	८	छैन	छैन	३	९००	कच्ची	छ	छ
चुलकोट आवि	५	–	४	–	१२	छैन	छैन	३	११००		छ	छ
पञ्चशीला आवि	५	–	२	–	४	छैन	छैन	४	१५००	कच्ची	छ	छ
भवानी आवि	५	–	२	–	५	छैन	छैन	४	११००	कच्ची	छ	छ
महादेव आवि, रीपी	६	२	१	४	३			२	३००	कच्ची	छ	छैन
देवलक्ष्मी आवि, सुडी	६	४	–	१०	–		छ	३	२००	कच्ची	छ	छ
कालीका आवि, तुही	७	३	२	८	५	छैन		३	५		छ	छ
सरस्वती आवि, पोखरी	७	–	३	–	६			–	१०००			
महादेव आवि	७	४	–	८	–			३	–		छ	छैन
देवीदेउराली आवि, पुरु	८	४	–	१४	–			४	५००	कच्ची		
महादेव आवि, ढिपु	९	४	–	१२	–	छ		५	३५०	कच्ची	छ	छैन
मालिका आवि, ढिपु	९	–	१	–	६			२	२००	कच्ची	छ	छैन
नदैदेवि आवि, माथिल्लो खोपी	९	२	–	४	५			३	४५०		छ	छैन
सुर्योद्धय आवि, रासा	९	५	–	१२	–			३	४००	कच्ची	छ	छैन
जम्मा		२८	३५	७२	९८							
माध्यमिक विद्यालय												

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र	प्रयोगशाला कम्प्युटर समेत	डेस्क/ बेञ्चको क्षमता	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड वालको किसिम	चर्पीको सुविधा	स्वच्छ खानेपानी
		पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची							
सिता मावि, रारानिही	१	–	४	–	२०	छैन	छ	४	१५००	कच्ची	छ	छैन
सरस्वती मावि	३	–	४	–	१९	छैन	छ	४	१८००	कच्ची	छ	छ
सेतिवाडा मावि	४	–	५	–	१०	छैन	छैन	४	१२००	कच्ची	छ	छ
जनजागृति मावि घोडे	६	१	४	४	१०			४	२००	कच्ची	छ	छ
देउराली मावि	८	–	६	०	१४		छ	४	८००		छ	छैन
देवि देउराली मावि, पुरु	८	१५	५	२१	–			४	५००	कच्ची	छ	छैन
ज्योती मावि, मालापानी	९	३	१	७	२		छ	३	४००	कच्ची	छ	छैन
जम्मा		१९	२९	३२	७५							
कुल जम्मा		४७	६४	१०४	१७३							

अनुसूची ३: शिक्षक विवरण

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	किसिम	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
				शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
आधारभूत विद्यालय										
कालिका आवि	२	सामुदायिक	४	८	२	१	०	२	१	२
नारायण आवि	२	सामुदायिक	२	१	१	१	०	१	१	१
शिव भैरव आवि	३	सामुदायिक	२	३	१	१	०	१	१	१
नाभिडाँडा आवि	४	सामुदायिक	४	७	१	१	०	२	१	२
ज्ञानज्योति आवि	४	सामुदायिक	१	२	२	२	०	१	१	१
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	सामुदायिक	२	२	१	१	०	१	१	१
खोलिगाउँ आवि	५	सामुदायिक	४	६	१	१	०	१	१	१
चुलाकोट आवि	५	सामुदायिक	६	७	१	१	०	१	१	२
पञ्चशीला आवि	५	सामुदायिक	१	३	१	०	०	१	१	१
भवानी आवि	५	सामुदायिक	२	५	०	०	०	१	१	१
महादेव आवि, रीपी	६	सामुदायिक	३	२	१	०	०	०	०	०
देवलक्ष्मी आवि, सुडी	६	सामुदायिक	३	३	०	०	०	०	०	०
सरस्वती आवि, पोखरी	७	सामुदायिक	२	२	०	०	०	०	०	०
कालीका आवि, तुही	७	सामुदायिक	३	३	०	०	०	०	०	०
महादेव आवि, घोडेसिम	७	सामुदायिक	३	३	०	०	०	०	०	०
देविदेउराली आवि, पुरु	८	सामुदायिक	४	४	०	०	०	०	०	०
महादेव आवि, ढिपु	९	सामुदायिक	३	३	०	०	०	०	०	०
मालिका आवि, तल्लो खोप्री	९	सामुदायिक	२	२	०	०	०	०	०	०
नदैदेवि आवि, माथिल्लो खोप्री	९	सामुदायिक	३	२	१	०	०	०	०	०
सुर्योद्धय आवि, रासा	९	सामुदायिक	१	१	०	०	०	०	०	०
जम्मा			**५५**	**६९**	**१३**	**९**	**०**	**१२**	**१०**	**१३**
माध्यमिक विद्यालय										
सिता मावि	१	सामुदायिक	११	१४	२	२	०	२	१	३
सरस्वती मावि	३	सामुदायिक	१६	१२	४	२	०	३	२	२

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	किसिम	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
				शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
सेतिवाडा मावि	४	सामुदायिक	६	८	१	१	०	२	१	२
जनजागृति मावि, घोडे	६	सामुदायिक	५	१२	१	०	०	०	०	०
देउराली मावि, जयाकोट	८	सामुदायिक	१५	१३	१	०	०	०	०	०
देवि देउराली मावि, पुरु	८	सामुदायिक	-	-	-	-	-	-	-	-
ज्योती मावि, मालापानी	९	सामुदायिक	६	५	१	०	०	०	०	०
जम्मा			५९	६४	१०	५	०	७	४	७
कुल जम्मा			११४	१३३	२३	१४	०	१९	१४	२०

अनुसूची ४: भर्ना दर, निरन्तरता दर, शिकाई उपलब्धी दर

विद्यालयको नाम	वडा नं.	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उतिर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
आधारभूत विद्यालय													
कालिका आवि	२	८०	९०	–	७५	८०	–	७५	–	–	७५	–	–
नारायण आवि	२	८०	९५	–	७०	८०	–	७५	–	–	–	–	–
शिव भैरव आवि	३	८०	९०	–	७५	८०	–	७५	–	–	–	–	–
नाभिडाँडा आवि	४	८०	९५	–	७५	८०	–	७५	–	–	८०	–	–
ज्ञानज्योति आवि	४	८०	९०	–	७५	८०	–	७५	–	–	–	–	–
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	७५	८५	–	७०	७५	–	७०	–	–	–	–	–
खोलिगाउँ आवि	५	८०	९०	–	७५	८०	–	७५	–	–	७५	–	–
चुलाकोट आवि	५	८०	९५	–	७५	८०	–	७५	–	–	७५	–	–
पञ्चशीला आवि	५	७५	९०	–	७०	७५	–	७०	–	–	–	–	–
भवानी आवि	५	७५	९०	–	७०	७५	–	७०	–	–	–	–	–
महादेव आवि, रीपी	६	१७	५०	–	२८	२०	–	–	–	–	–	–	–
देवलक्ष्मी आवि, सुडी	६	२०	१७८	–	२०	१७५	–	–	–	–	–	–	–
सरस्वती आवि, पोखरी	७	२०	७५	–	२०	७५	–	–	–	–	–	–	–
कालीका आवि, तुही	७	३०	८७	–	३०	८७	–	–	–	–	–	–	–
महादेव आवि, घोडेसिम	७	२७	१३३	–	२७	१३३	–	–	–	–	–	–	–
देविदेउराली आवि, पुरु	८	२१	१७३	–	१७	१५०	–	४४	–	–	१३	–	–
महादेव आवि, ढिपु	९	३०	१८९	–	२८	१८५	–	५५	–	–	२१	–	–
मालिका आवि, तल्लो खोप्री	९	३५	४४	७९	३५	३०		–	–	–	–	–	–
नदैदेवि आवि, माथिल्लो खोप्री	९	३५	८८	–	३५	८०	–	५०	–	–	१०	–	–
सुर्योद्धय आवि, रासा	९	१५३	४७	–	१४०	४७	–	५२	–	–	१५	–	–
औषत		**५८.६५**	**९८.७०**	**७९.००**	**५५.५०**	**८८.३५**	**०**	**६६.८६**	**०**	**०**	**४५.५०**	**०**	**०**
माध्यमिक विद्यालय													

विद्यालयको नाम	वडा नं.	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उतिर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधारभूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
सिता मावि	१	७५	९०	८०	७०	७५	७५	७०	६५	४५	७५	६०	२५
सरस्वती मावि	३	७५	८५	८०	७०	७५	७५	७०	७०	५०	८०	६५	३५
सेतिवाडा मावि	४	८०	९०	८५	७५	८०	८०	७५	७०	–	८०	७०	–
जनजागृति मावि, घोडे	६	४५	६०	८६	४५	६०	७०	६५	६८	–	२४	३८	–
देउराली मावि, जयाकोट	८	२१	३०२	१७६	२०	२८०	१५०	५२	५४	४५	३१	६९	३४
देवि देउराली मावि, पुरु	८	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
ज्योती मावि, मालापानी	९	३५	११९	५१	३५	१६०	५१	८७	–	–	११	१५	–
औषत		**५५.१७**	**१२४.३३**	**९३.००**	**५२.५०**	**१२१.६७**	**८३.५०**	**६९.८३**	**६५.४०**	**४६.६७**	**५०.१७**	**५२.८३**	**३१.३३**
औषत		**५६.९१**	**१११.५२**	**८६.००**	**५४.००**	**१०५.०१**	**८३.५०**	**६८.३५**	**६५.४०**	**४६.६७**	**४७.८३**	**५२.८३**	**३१.३३**

अनुसूची ५: आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी

विद्यालयको नाम र स्थान	वडा नम्बर	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
आधारभूत विद्यालय					
कालिका आवि	२	१३८	१५२	९४	८३
नारायण आवि	२	७६	७९	०	०
शिव भैरव आवि	३	३६	३९	०	०
नाभिडाँडा आवि	४	१२३	१२७	७४	६४
ज्ञानज्योति आवि	४	५१	४९	०	०
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	६२	५८	०	०
खोलिगाउँ आवि	५	१०३	१०७	६९	६३
चुलाकोट आवि	५	१८८	१९२	११६	१११
पञ्चशीला आवि	५	७३	६७	०	०
भवानी आवि	५	४३	४२	०	०
महादेव आवि, रीपी	६	३४	३३	१२	८
देवलक्ष्मी आवि, सुडी	६	१०७	९५	१६	१२
सरस्वती आवि, पोखरी	७	३२	४३	४	९
कालीका आवि, तुही	७	५९	५८	९	५
महादेव आवि, घोडेसिम	७	८४	७६	८	१
देविदेउराली आवि, पुरु	८	९४	१००	८	५
महादेव आवि, ढिपु	९	११६	१०३	४	१७
मालिका आवि, तल्लो खोप्री	९	४४	४५	६	५
नदैदेवि आवि, माथिल्लो खोप्री	९	४८	४८	४	६
सुर्योद्धय आवि, रासा	९	९३	१०७	९	६
जम्मा		**१६०४**	**१६२०**	**४३३**	**३९५**
माध्यमिक विद्यालय					
सिता मावि	१	३२४	३७६	१९४	१७६
सरस्वती मावि	३	२९६	३०६	१८९	१७३
सेतिवाडा मावि	४	१४६	१५४	९४	८९
जनजागृति मावि, घोडे	६	१५०	१२०	१२	८
देउराली मावि, जयाकोट	८	२४९	२५०	१२	१९
देवि देउराली मावि, पुरु	८				
ज्योती मावि, मालापानी	९	८७	८३	६	५
जम्मा		**१२५२**	**१२८९**	**५०७**	**४७०**
कुल जम्मा		**२८५६**	**२९०९**	**९४०**	**८६५**

अनुसूची ६: छात्रवृत्ति तथा दिवा खाजा पाउने विद्यार्थी

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम	वडा नम्बर	छात्रवृत्ती वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
आधारभूत विद्यालय					
कालिका आवि	२	६४	८९	९८	९३
नारायण आवि	२	१८	७९	७६	७९
शिव भैरव आवि	३	१४	३९	३६	३९
नाभिडाँडा आवि	४	६४	१२७	६९	६३
ज्ञानज्योति आवि	४	२७	४९	५१	४९
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	१३	५८	६३	५८
खोलिगाउँ आवि	५	८	१०७	४९	४२
चुलाकोट आवि	५	७९	१९२	५३	५६
पञ्चशीला आवि	५	९	६७	७३	६७
भवानी आवि	५	११	४२	४३	४२
महादेव आवि, रीपी	६	०	३३	३४	३३
देवलक्ष्मी आवि, सुडी	६	१३	९५	०	७७
सरस्वती आवि, पोखरी	७	०	३२	३२	४३
कालीका आवि, तुही	७	१४	४१	७१	६९
महादेव आवि, घोडेसिम	७	०	७६	८४	७६
देविदेउराली आवि, पुरु	८	२९	९४	७२	७४
महादेव आवि, ढिपु	९	०	६५	१००	७४
मालिका आवि, तल्लो खोप्री	९	०	४५	४४	४५
नदैदेवि आवि, माथिल्लो खोप्री	९	०	४८	४८	४०
सुर्योद्धय आवि, रासा	९	०	१०७	७१	८२
जम्मा		**३६३**	**१४८५**	**११६७**	**१२०१**
माध्यमिक विद्यालय					
सिता मावि	१	१४९	३६५	१५६	१४९
सरस्वती मावि	३	८९	३०६	१२१	११३
सेतिवाडा मावि	४	७६	१५४	८५	७९
जनजागृति मावि, घोडे	६	०	९०	८५	९८
देउराली मावि, जयाकोट	८	०	२५०	१३५	१६७
देवि देउराली मावि, पुरु	८				
ज्योती मावि, मालापानी	९	०	८३	४७	४१
जम्मा		**३१४**	**१२४८**	**६२९**	**६४७**
कुल जम्मा		**६७७**	**२७३३**	**१७९६**	**१८४८**

अनुसूची ७: शैक्षिक गुणस्तरसँग सम्बन्धीत विशेष व्यवस्था

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा	CBEGRA कार्यान्वन्वयन	एकीकृत पाठ्यक्रम	इन्टरनेट सुविधा	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी
आधारभूत विद्यालय						
कालिका आवि	२	नभएको		भएको	नभएको	भएको
नारायण आवि	२	नभएको		भएको	नभएको	भएको
शिव भैरव आवि	३	नभएको		भएको	नभएको	भएको
नाभिडाँडा आवि	४	नभएको		भएको	नभएको	भएको
ज्ञानज्योति आवि	४	नभएको		भएको	नभएको	भएको
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	नभएको		भएको	नभएको	भएको
खोलिगाउँ आवि	५	नभएको		भएको	नभएको	भएको
चुलाकोट आवि	५	नभएको		भएको	नभएको	भएको
पञ्चशीला आवि	५	नभएको		भएको	नभएको	भएको
भवानी आवि	५	नभएको		भएको	नभएको	भएको
महादेव आवि, रीपी	६	नभएको	छैन	नभएको	नभएको	नभएको
देवलक्ष्मी आवि, सुडी	६	नभएको	छैन	नभएको	नभएको	नभएको
सरस्वती आवि, पोखरी	७	नभएको	छैन	नभएको	नभएको	नभएको
कालीका आवि, तुही	७	नभएको	छैन	भएको	नभएको	नभएको
महादेव आवि, घोडेसिम	७	नभएको	छैन	नभएको	नभएको	नभएको
देविदेउराली आवि, पुरु	८	नभएको	छैन	भएको	नभएको	नभएको
महादेव आवि, ढिपु	९	नभएको	छैन	नभएको	नभएको	नभएको
मालिका आवि, तल्लो खोप्री	९	नभएको	छैन	भएको	नभएको	नभएको
नदैदेवि आवि, माथिल्लो खोप्री	९	नभएको	छैन	भएको	नभएको	नभएको
सुर्योद्धय आवि, रासा	९	नभएको	छैन	नभएको	नभएको	नभएको
माध्यमिक विद्यालय						
सिता मावि	१	नभएको		भएको	नभएको	भएको
सरस्वती मावि	३	नभएको		भएको	नभएको	भएको
सेतिवाडा मावि	४	नभएको		भएको	नभएको	भएको
जनजागृति मावि, घोडे	६	नभएको	छैन	भएको	नभएको	नभएको
देउराली मावि, जयाकोट	८	नभएको	छैन	नभएको	नभएको	नभएको
देवि देउराली मावि, पुरु	८					
ज्योती मावि, मालापानी	९	नभएको	छैन	नभएको	नभएको	नभएको

अनुसूची ८: बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन	विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक	बाल क्लब गठन	बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग
आधारभूत विद्यालय					
कालिका आवि	२	भएको	भएको	भएको	भएको
नारायण आवि	२	भएको	भएको	भएको	भएको
शिव भैरव आवि	३	भएको	भएको	भएको	भएको
नाभिडाँडा आवि	४	भएको	भएको	भएको	भएको
ज्ञानज्योति आवि	४	भएको	भएको	भएको	भएको
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	भएको	भएको	भएको	भएको
खोलिगाउँ आवि	५	भएको	भएको	भएको	भएको
चुलाकोट आवि	५	भएको	भएको	भएको	भएको
पञ्चशीला आवि	५	भएको	भएको	भएको	भएको
भवानी आवि	५	भएको	भएको	भएको	भएको
महादेव आवि, रीपी	६	भएको	भएको	भएको	भएको
देवलक्ष्मी आवि, सुडी	६	भएको	भएको	भएको	भएको
सरस्वती आवि, पोखरी	७	भएको	भएको	भएको	भएको
कालीका आवि, तुही	७	भएको	भएको	भएको	भएको
महादेव आवि, घोडेसिम	७	भएको	भएको	भएको	भएको
देविदेउराली आवि, पुरु	८	भएको	भएको	भएको	भएको
महादेव आवि, ढिपु	९	भएको	भएको	भएको	भएको
मालिका आवि, तल्लो खोप्री	९	भएको	भएको	भएको	भएको
नदैदेवि आवि, माथिल्लो खोप्री	९	भएको	भएको	भएको	भएको
सुर्योद्धय आवि, रासा	९	भएको	भएको	भएको	भएको
माध्यमिक विद्यालय					
सिता मावि	१	भएको	भएको	भएको	भएको
सरस्वती मावि	३	भएको	भएको	भएको	भएको
सेतिवाडा मावि	४	भएको	भएको	भएको	भएको
जनजागृति मावि, घोडे	६	भएको	भएको	भएको	भएको
देउराली मावि, जयाकोट	८	भएको	भएको	भएको	भएको
देवि देउराली मावि, पुरु	८				
ज्योती मावि, मालापानी	९	भएको	भएको	भएको	भएको

अनुसूची ९: छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	छात्रवृत्तीको किसिम अनुसार								
		दलित		अपाङ्ग		छात्रा	विपन्न		जेहेन्दार	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
आधारभूत विद्यालय										
कालिका आवि	२	३३	३७	४	४	-	२३	२७	११	१३
नारायण आवि	२	-	-	२	३	-	१३	११	७	४
शिव भैरव आवि	३	१३	११	३	२	-	१०	८	७	६
नाभिडाँडा आवि	४	३८	४१	७	९	-	१४	१८	१३	१४
ज्ञानज्योति आवि	४	१७	२१	३	२	-	११	८	९	७
पञ्चेश्वर महादेव आवि	५	-	-	३	३	-	८	९	७	५
खोलिगाउँ आवि	५	-	-	९	११	-	९	१३	११	९
चुलाकोट आवि	५	२५	२३	७	६	-	१५	१३	१७	१९
पञ्चशीला आवि	५	-	-	४	३	-	७	५	५	४
भवानी आवि	५	-	-	३	४	-	४	५	३	४
महादेव आवि, रीपी	६	-	-	१	१	-	१	२	१	१
देवलक्ष्मी आवि, सुडी	६	-	-	३	-	-	१२	१५	४	७
सरस्वती आवि, पोखरी	७	-	-	१	-	-	-	-	५	७
कालीका आवि, तुही	७	१३	८	१	१	-	१४	२९	२०	१५
महादेव आवि, घोडेसिम	७	२	-	१०	१	-	-	-	-	-
देविदेउराली आवि, पुरु	८	३९	२४	२	२	-	५०	३५	१०	२०
महादेव आवि, ढिपु	९	-	-	२	२	-	-	-	२	२
मालिका आवि, तल्लो खोप्री	९	-	-	-	१	-	७	९	३	३
नदैदेवि आवि, माथिल्लो खोप्री	९	-	-	२	३	-	४	५	३	५
सुर्योद्धय आवि, रासा	९	-	१	६	७	-	१०	१३	१८	६

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	छात्रवृत्तीको किसिम अनुसार								
		दलित		अपाङ्ग		छात्रा	विपन्न		जेहेन्दार	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
जम्मा		१८०	१६६	७३	६५	०	२१२	२२५	१५६	१५१
माध्यमिक विद्यालय										
सिता मावि	१	९७	१०३	१२	९	-	६५	७१	२३	२१
सरस्वती मावि	३	९२	९६	११	६	-	५९	६३	१९	२४
सेतिवाडा मावि	४	२९	३३	८	११	-	२३	१७	१३	१६
जनजागृति मावि, घोडे	६	३	-	१०	८	-	५	६	९	७
देउराली मावि, जयाकोट	८	८	५	१५	१७	-	२०	१५	५	१०
देवि देउराली मावि, पुरु	८					-				
ज्योती मावि, मालापानी	९	-	-	३	३	-	१०	१२	१०	१०
जम्मा		२२९	२३७	५९	५४	०	१८२	१८४	७९	८८
कुल जम्मा		४०९	४०३	१३२	११९	०	३९४	४०९	२३५	२३९

अनुसूची १०: गाउँ तथा नगरपालिकाबाट वस्तुगत विवरणका लागि छानिएका कार्यदलका सदस्यहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम	पद
१.	रतन नाथ योगी	संयोजक
२.	विष्णु प्रसाद धिताल	सदस्य सचिब
३.	नर बहादुर रावत	सदस्य
४.	हरिलाल सार्की	सदस्य
५.	मान बहादुर थापा	सदस्य
६.	जय कृष्ण हमाल	सदस्य
७.	ललित शाही	सदस्य
८.	दत्त बहादुर शाही	सदस्य
९.	गोर्ख बहादुर रोकाया	सदस्य
१०.	रतन बहादुर बस्नेत	सदस्य
११.	खम्बीलाल बुढा	सदस्य
१२.	विष्णुमाया बुढा	सल्लाहकार
१३.	बेउरे नेपाली	सल्लाहकार
१४.	दिप राज रावत	सल्लाहकार
१५.	लोक प्रसाद चौलागाई	सल्लाहकार
१६.	हेम राज भट्ट	सल्लाहकार
१७.	कलिक बहादुर बुढा	सल्लाहकार
१८.	मन्दिर नाथ योगी	सल्लाहकार

अनुसूची ११ः गैर सरकारी संघ/संस्थाहरुको सम्पर्क विवरण

अनुसूची १२: वित्तीय संघ/संस्थाहरुको सम्पर्क विवरण

अनुसूची १३: गाउँपालिकाको वडा सिमाना सहितको नक्शा

अनुसूची १४: आपतकालीन सेवा प्रदायक सम्पर्क विवरण

अनुसूची १५: चालु आ.व.को बजेट विवरण

अनुसूची १६: वस्तुगत विववरण तथ्यांक संकलन फारमहरु

अनुसूची १६ (क): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण फाराम

(दफा ८.१ (छ), ८.२ (ग), ८.३ (ख) सँग सम्बन्धित)

गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण (Profile)

संस्थागत तथ्याङ्क संकलन फाराम

.............................गाउँ/नगरपालिका

२०७४ भाद्र

.... गाउँ/नगरपालिका

संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण फाराम

खण्ड १: जनसंख्या विवरण

१.१ परिचय

१.१.१ प्रदेश नं :

१.१.२ जिल्लाको नाम : कोड :

१.१.३ स्थानीय तहको नाम : कोड :

१.१.४ गाउँ/नगर केन्द्रको जियोकोड :

१.२ व्यक्तिगत घटना विवरण (प्रत्येक बर्षको चैत्रमसान्त सम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार संख्या)

वडा नम्बर	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद (जोडी)	बसाइँसराई	
					आएको	गएको
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
जम्मा						

१.३ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.को १ बर्षको विवरण लिने) रकम रु.हजारमा

वडा नम्बर	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला		पूर्ण अपाङ्ग			आंसिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	पु	रकम	म	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम
१																	
२																	
३																	
४																	
५																	
६																	
७																	
८																	

वडा नम्बर	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला		पूर्ण अपाङ्ग			आंसिक अपाङ्ग			बाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म	पु	रकम	म	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम	म	पु	रकम
९																	
जम्मा																	

खण्ड ख: आर्थिक विकास स्थिति विवरण

२.१ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)

वडा नम्बर	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संशाधन																
	कृषि र पशु		इन्जिनियरिङ्ग		वन		मेडिसिन		खाद्यप्रसोधन		वकिल		पत्रकार		अन्य		जम्मा
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
१																	
२																	
३																	
४																	
५																	
६																	
७																	
८																	
९																	
जम्मा																	

२.२ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन

पोखरी रहेको स्थान	वडा नम्बर	पोखरी क्षेत्रफल (विघा वा रोपनी)	बार्षिक माछा उत्पादन (के.जी.)	स्वामित्व (कोससँग)	बार्षिक आम्दानी (रु.)	गाउँ/नगर पालिकामा बार्षिक शुल्क (रु.)
जम्मा						

२.३ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम (सतह (कूलो/नहर), लिफ्टिङ्ग, बाँध, ट्युवेल/बोरिङ्ग, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कूलो नहर, पाइप आदी)	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता (बर्षैभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
				इकाई (कि.मि, क्षेत्रफल)	परिमाण			

सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	वडा नम्बर	सिंचाईको किसिम (सतह (कूलो/नहर), लिफ्टिङ्ग, बाँध, ट्युवेल/वोरिङ्ग, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कूलो नहर, पाइप आदी)	स्रोतको विवरण		सिंचाईको उपलब्धता (बर्षैभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
				इकाई (कि.मि, क्षेत्रफल)	परिमाण			
जम्मा								

२.४ आधुनिक पशुपालन (फार्म) सम्बन्धी विवरण

पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	वडा नम्बर	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन			प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या	
			उत्पादित वस्तु	इकाई	परिमाण		महिला	पुरुष
जम्मा								

२.५ कृषि तथा पशुसेवासंग सम्बन्धित मानव संसाधन (संख्या)

वडा नम्बर	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषी कार्यकर्ता (जेटीए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी संचालक
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
८				
९				
जम्मा				

२.६ कृषि तथा पशु सेवासंग सम्बन्धित सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण (संख्या)

वडा नम्बर	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रोभेट तथा विउविजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र
	समूह संख्या	सदस्य		समूह संख्या	सदस्य		फर्म संख्या	सदस्य		सहकारी संख्या	सदस्य		संख्या	संख्या	संख्या
		म	पु		म	पु		म	पु		म	पु			

वडा नम्बर	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रोभेट तथा विउविजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र
	समूह संख्या	सदस्य		समूह संख्या	सदस्य		फर्म संख्या	सदस्य		सहकारी संख्या	सदस्य		संख्या	संख्या	संख्या
		म	पु		म	पु		म	पु		म	पु			
१															
२															
३															
४															
५															
६															
७															
८															
९															
जम्मा															

२.७ घट्ट, मिल तथा संकलन तथा प्रसोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पानी घट्ट संख्या		चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) संख्या			संकलन तथा प्रसोधन केन्द्र			विक्री केन्द्र वा कोसेली घर
	परम्परागत	सुधारिएको		पानी मिल	डिजेल मिल	विद्युत मिल	कृषि	जडिबुटी	उद्योग	
१										
२										
३										
४										
५										
६										
७										
८										
९										
जम्मा										

२.८ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण (उद्योग तथा पर्यटन)

उद्योगको नाम तथा ठेगाना	वडा नम्बर	उद्योगको स्वामित्व (सरकारी, पब्लिक निजी, सहकारी)	उद्योगको प्रकार (लघु, घरेलु, साना, मफौला तथा ठूला आदी)	प्रत्यक्ष रोजगारी जना			उत्पादन हुने वस्तु र सेवाको नाम	उत्पादित वस्तु र सेवा बाट भएको बार्षिक आम्दानी (रु हजारमा)
				महिला	पुरुष	जम्मा		
ठूला								
मध्यम								

साना								
घरेलु								
लघु								
जम्मा								

२.९ व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरण (किराना, मासु, तरकारी, फलफुल आदी)

व्यापार तथा व्यवसाय संचालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नम्बर	व्यापार र व्यवसायको किसिम (✶ कोड प्रयोग गर्ने)	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोवार (रु. हजारमा)

✶व्यापार र व्यवसायको किसिम कोड: *१. किराना वा व्यापरिक वस्तु, २. मासु विक्री केन्द्र, ३. तरकारी तथा फलफूल विक्री केन्द्र, ४. दुध चिस्यान तथा विक्री केन्द्र, ५. निर्माण सामाग्री, ६. औषधी पसल वा क्लिनिक, ७. मर्मत सेवा केन्द्र, ८. इलेक्ट्रिकल तथा इलेक्ट्रोनिक्स पसल, ९. होटेल तथा रेष्टुरेण्ट, १०. कपडा तथा फेन्सी*

२.१० धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण

स्थलको नाम	वडा नम्बर	भौतिक पूर्वाधार			स्वामित्व (नीजि, पब्लिक लि., सामुदायिक)	विशेषता (धार्मिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीयर अन्य)	बार्षिक पर्यटक आगमन संख्या
		सडकको पहुँच पुगेको/नपुगेको	होटल, लज, रेष्टुराँ संख्या	नजिकको बजार केन्द्र सम्मको दुरी (कि.मी.)			

२.११ होटेल, रिसोर्ट, रेष्टुरेण्ट र होमस्टे सम्बन्धी विवरण

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टुरेण्ट, अन्य)	होटेलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	बार्षिक पर्यटक (संख्या)	
			कोठा संख्या	वेड संख्या			आन्तरिक	वाह्य (विदेशी)

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता		होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टुरेण्ट, अन्य)	होटेलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	बार्षिक पर्यटक (संख्या)	
			कोठा संख्या	वेड संख्या			आन्तरिक	वाह्य (विदेशी)

२.१२ कृषि बजार तथा हाट बजार सम्बन्धी विवरण

कृषि बजार			हाट बजार (कृषि बजार बाहेक)			
कृषि बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधारहरु	हाट बजारस्थलको नाम	वडा नम्बर	हाट बजार लाग्ने दिन वा वार	उपलब्ध प्रमुख पूर्वाधार
थोक बजार						
खुद्रा बजार						

खण्ड ग: सामाजिक विकास

३.१. शैक्षिक तथा मानव संसाधन

३.१.१ विद्यालयको भौतिक अवस्था

बाल विकास केन्द्र तथा विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	भवन संख्या		कोठा संख्या		पुस्तकालय र अध्ययन केन्द्र (छ/छैन)	प्रयोग शाला	डेस्क/ वेञ्चको क्षमता (जना)	खेलमैदान क्षेत्रफल (वर्ग मी.)	कम्पाउण्ड वालको किसिम (तारवार, कच्चि, पक्की पर्खाल)	चर्पीको सुविधा (छ/छैन)	स्वच्छ खानेपानी (छ,/छैन)
		पक्की	कच्ची	पक्की	कच्ची							

३.१.२ तहगत रुपमा विद्यालय (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा) तथा विद्यार्थी संख्या

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	विद्यालयको किसिम (सामुदायिक,संस्थागत, मदरसा,गुम्बा)	पूर्व प्राथमिक			आधारभूत (१–८)			माध्यमिक (९–१२)			जम्मा		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
जम्मा														

३.१.३ कलेज तथा विद्यार्थी संख्या

कलेज/क्याम्पसको नाम	वार्ड नं.	संकाय	पढाई हुने तह	पढाई हुने प्रमुख विषयहरु	विद्यार्थी संख्या		
					छात्रा	छात्र	जम्मा
क. अप्राविधिक							
१.							
२.							
ख. प्राविधिक							
१.							
२.							
जम्मा							

३.१.४ शिक्षक विवरण

विद्यालयको नाम	वडा नम्बर	किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत शिक्षक संख्या		महिला शिक्षक संख्या		विषयगत शिक्षक संख्या		
				शिक्षक	शिक्षिका	आधारभूत	माध्यामिक	गणित	विज्ञान	अंग्रेजी
जम्मा										

३.१.५ भर्ना दर, निरन्तरता दर, शिकाई उपलब्धी दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	खुद भर्ना दर			निरन्तरता दर			सिकाई उपलब्धी दर			उतिर्ण दर		
		पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	पूर्व प्राथमिक	आधार भूत	माध्यामिक	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२	कक्षा ८	कक्षा १०	कक्षा १२
जम्मा													

३.१.६ विद्यार्थी उतिर्ण दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसार गुम्बा)	वडा नम्बर	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ती वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		विज्ञान विषयमा कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा

३.१.७ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा (भएको/ नभएको)	CBEGRA कार्यान्वन्वयन (भएको/नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/नभएको)	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी (भएको /नभएको)

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नम्बर	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा (भएको/ नभएको)	CBEGRA कार्यान्वन्वयन (भएको/नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/नभएको)	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी (भएको /नभएको)

३.१.८ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन (भएको/ नभएको)	विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक (भएको/ नभएको)	बाल क्लब गठन (भएको/नभएको)	बालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग (भएको/नभएको)

३.१.९ छात्रवृत्ती तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना (किसिम र तह)	वडा नम्बर	छात्रवृत्तीको किसिम अनुसार										
		दलित		अपाङ्ग		छात्रा	विपन्न		जेहेन्दार		अन्य सुविधा	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्र		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा

३.२ स्वास्थ्य तथा पोषण विवरण

३.२.१ स्वास्थ्य संस्था विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	संस्थाको प्रकार★	स्वास्थ्यकर्मी		शैया संख्या	उपलब्ध सेवा तथा सुविधा (उपलब्ध छ/छैन)									
			स्विकृत दरबन्दी	पूर्तिको अवस्था		प्रसुती सेवा	ल्याव	क्लिनिक	एक्सरे सेवा	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एससिटि	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा	रक्त संचार सेवा

★१.अस्पताल, २. प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ३. स्वास्थ्य चौकी, ४. नीजि अस्पताल, ५. आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, ६. आखा उपचार केन्द्र, ७. प्रसुती गृह, ८. बाल अस्पताल, ९. मानसिक अस्पताल, १०. प्राकृतिक चिकित्सालय, ११. रक्त संचार केन्द्र, १२. एचआइभि परीक्षण तथा परामर्श केन्द्र, १३. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, १४. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १५. नीजि क्लिनिक, १६. शिक्षण अस्पताल १७. फार्मेसी १८. अन्य

३.२.३ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	प्रकार	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या								
			विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमी	ल्याव टेक्निसियन	अन्य	अन्य

३.२.४ खोप तथा पोषण सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	बालबालिका संख्या			खोप लिने बालबालिका संख्या					५ बर्ष मुनीका बालबालिका	
	१ बर्ष मूनीका	२ बर्ष मूनीका	५ बर्ष मूनी	विसिजि	पेण्टाभ्यालेण्ट⋆	पोलियो तेश्रो	दादुरा /रुबेला	जापानिज इन्सफलाइटिस (जे.ई.)	बृद्धी अनुगमन गरिएका	बृद्धी अनुगमन गरिएका मध्ये कुषोषित

⋆डिपिटी, हेपबि, हिपवि३

३.२.५ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गत बर्षको गर्भवती/प्रसुती भएका महिला संख्या	टि.टि. खोप लिने गर्भवती		गर्भावस्थाको४ पटक जाँच गराउने गर्भवती संख्या	प्रसुती भएको आधारमा गर्भवतीको संख्या		
		टी.टी. १ (पहिलो जाँचमा)	टी.टी. २ (पहिलो खोप लिएको एक महिना पछि)		स्वास्थ्य संस्थामा	दक्ष स्वास्थ्य कर्मीको सहयोगमा घरमा	स्वास्थ्यकर्मीको अनुपस्थितिमा घरमा
१							
२							
३							
४							
५							
६							
७							
८							
९							
	जम्मा						

३.२.७ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	गर्भावस्था/प्रसुती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ता भित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-५९ बर्षका महिलाको संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने				महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका संख्या
						महिला		पुरुष		
						स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
१										
२										
३										
४										
५										
६										
७										
८										
९										
	जम्मा									

३.२.९ गाउँपालिका/नगरपालिका भित्रमा देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचारसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१	निमोनिया					
२	झाडा पखाला					
३	मलेरिया					
४	कालाजार					
५	क्षय रोग (टिवी)					
६	कुष्ठ रोग					
७	रक्तचाप					
८	मुटु रोग					
९	ग्यास्टीक/अल्सर					
१०	पक्षघात					
११	एचआइभि एड्स					
१३	क्यान्सर					
१४	मधुमेह (चिनी रोग)					

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी संख्या	उपचार भएको संख्या	फलोअप गरिएको संख्या	रेफर गरिएको संख्या	मृत्यु भएको संख्या
१५	दम (स्वासप्रश्वास)					
१६	प्रसुतीजन्य रोग					
१७	अन्य					
	जम्मा					

नोट :- स्वास्थ्य संस्थामा सवैभन्दा वढी आएका १० वटा रोगहरुको नाम क्रमश: लेख्ने (रोगको नाम सूची राख्ने)

३.३ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

३.३.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जनस्थल सम्वन्धी विवरण

वडा नम्बर	स्थलको नाम	उपयोग(१.खेलकुद, २. प्रर्दशनी, ३. मनोरञ्जन, ४. पिकनिक)	क्षेत्रफल/आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	आम्दानी (वार्षिक रु)	सेवाग्राही/आगन्तुक संख्या (बार्षिक)
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						

३.३.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

वडा नम्बर	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर (राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, जिल्लास्तर)	पाएको सम्मान वा पुरस्कार

३.३.२ मुख्य चाड, पर्व तथा मेला जात्रा सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत

वडा नम्बर	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत

खण्ड ४: भौतिक पूर्वाधार स्थिति विवरण

४.१ सडकमार्ग

वडा नम्बर	सडकको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्राभेल, कालो पत्रे)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म			

४.१ पैदल मार्ग

वडा नम्बर	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरु		लम्बाई (कि.मि.)	लाभान्वित जनसंख्या
		देखि	सम्म		

४.२ पुल तथा पुलेसा

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरु		झोलुङ्गे/काठे / ट्रष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

वडा नम्बर	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरु		झोलुङ्गे/काठे / ट्रष्ट/ पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

४.३ सरकारी भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)
				जग्गा	भवन	

४.४ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नम्बर	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेकोछ?	क्षेत्रफल (वर्ग मी.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जिर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		

खण्ड ५: वन, जैविक विविधता तथा वातावरण

५.१ वनको विवरण

वडा	वनको	समेटेको	वनको नाम	क्षेत्रफल	संचिति दर	वन पैदावरको बार्षिक उत्पादन

नम्बर	किसिम	घरधुरी		(हे.)	(क्यू.मि./हे)	काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
१	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
२	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
३	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
४	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
५	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
६	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
७	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
८	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							

वडा नम्बर	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	संचिति दर (क्यू.मि./हे)	वन पैदावरको बार्षिक उत्पादन		
						काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
	धार्मिक							
९	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							

नोटः जडिबुटी भन्नाले काठ, दाउरा र स्याउला बाहेक अन्य वन पैदावर जस्तैः जरा, पात, फल, फूल, खोटो, रस, चोप, कोया, विया, भुवा आदी बुझ्नु पर्दछ ।

५.२ जडिबुटीको विवरण

जडिबुटीको नाम	वनको नाम	वडा नम्बर	उत्पादन (के.जि.)	बार्षिक आम्दानी (रु. हजारमा)	बार्षिक राजस्व संकलन (रु. हजारमा)घ
जम्मा					

५.३ राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष र मध्यवर्ती तथा संरक्षित क्षेत्र

राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष, र संरक्षित क्षेत्रको नाम	समेटिएका वडाहरु	जम्मा क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	संरक्षित र मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने घरधुरी
जम्मा				

५.४ चरन क्षेत्र

वडा नम्बर	चरन क्षेत्रको नाम	चरन हुने स्थान	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	चरन व्यवस्थापन प्रणाली (घुम्ती, चक्लाबन्दी, सामान्य)

जम्मा				

५.५ विपद जोखिम तथा व्यवस्थापन

५.५.१ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा वसोवास गरेका परिवार विवरण

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी संख्या					
		पहिरो	नदि कटान	बाढी	अति भिरोलो	अन्य	जम्मा

५.५.२ विपदबाट मानवीय क्षती

वडा नम्बर	आगलागी		बाढी		पहिरो		शितलहर		रोग माहामारी		सर्पदंस		जंगली जनावरबाट क्षती		भूकम्प		अन्य (चट्याङ)	
	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते	मृत्यु	घाईते
१.																		
२.																		
३.																		
४.																		
५																		
६																		
७.																		
८																		
९																		
जम्मा																		

५.५.३ विपदको किसिम अनुसार जोखिमको समय (महिना उल्लेख गर्नुहोस्)

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
१							
२							
३							
४							
५							
६							

वडा नम्बर	विपद अनुसार जोखिमको समय (महिना)						
	आगलागी	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाइ	जंगली जनावरबाट क्षती
७							
८							
९							
जम्मा							

५.५.४ विपदको असर विवरण

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनुसार क्षति विवरण								
	वडा नम्बर	घरगोठ		पशुपंक्षी		बाली र जग्गाजमीन		अन्य क्षती	
		परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)	परिवार	क्षति रकम (रु.)
आगलागी									
बाढी डुवान									
पहिरो									
शितलहर									
रोग माहामारी									
सर्पको टोकाइ									
भूकम्प									
जंगली जनावरबाट क्षती									
अन्य									
जम्मा									

५.५.५ विपदबाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार (गत १ बर्षको असरको आधारमा)

क्षति विवरण	विपदको क्षेत्र अनसुार क्षति विवरण										
	वडा नम्बर	विद्यालय		पुल पुलेसा		बाटोघाटो		कूलो नहर, खानेपानी		अन्य	
		संख्या	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)	कि.मी.	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)	संख्या	क्षति रकम (रु.)
बाढी डुवान											
पहिरो											
भूकम्प											
जंगली जनावरको क्षती											
अन्य											
जम्मा											

५.५.६ संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमीन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित पानी मुहान			हेक्टर	
नदी नियन्त्रण तथा उकासबाट संरक्षित क्षेत्रको नाम				

संरक्षित पानीमुहान, जमीन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नम्बर	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमीन, खेतवारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित खेतवारीको क्षेत्रफल				
भिरालो रोकथाम तथा संरक्षित संरचना				
संरक्षित गल्छी र पहिरो			संख्या	

खण्ड ६ : संस्थागत विकास विवरण

६.१ गाउँपालिका/नगरपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरु

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
१.	**स्थानीय सरकार**					
	गाउँपालिका/नगरपालिका					
	वडा कार्यालय					
२	**स्वास्थ्य संस्थाहरु**					
	अस्पताल					
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र					
	स्वास्थ्य चौकी					
	उप स्वास्थ्य चौकी					
३	**कृषि**					
४	**पशु सेवा**					
५	**हुलाक**					
६	**वन**					
७	**प्रहरी कार्यालय**					
	जिल्ला/प्रदेश					
	इलाका					
	चौकी					
८.	अन्य कार्यालयहरु					
९.	सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति आदी					

क.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वार्ड नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र

६.२ समुदायमा आधारित संस्था विवरण

६.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण

वडा नम्बर	सामुदायिक संस्थाको संख्या										
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह (वडघर, गुठी, भेजा)	आमा समूह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उद्यमी समूह	अन्य...
१											
२											
३											
४											
५											
६											
७											
८											
९											
जम्मा											

६.२.२ आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
आमा तथा महिला											
परम्परागत समूह											
कृषक तथा उद्यमी समूह											
बचत समूह											
अन्य											

६.२.३ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
टोल विकास संस्था											

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
नागरिक सचेतना केन्द्र											
नागरिक मंच											

६.२.४ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषक, उद्यमी तथा बचत समूह र संस्था नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							वचत रकम (रु.)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
		सदस्य संख्या			समेटेको परिवार						
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			

६.२.५ बाणिज्य वैंक, विकास वैक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	बार्षिक कारोबार रकम (रु.हजारमा)	लगानीरकम(रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र
क.	वाणिज्य वैंक				
ख.	विकास वैंक				
ग.	वित्तीय संस्था				
घ.	लघु वित्त संस्था				
ङ.	सहकारी संस्था				

६.२.६ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति संख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति संख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

६.२.७ गाउँपालिका/नगरपालिकाकोआय विवरण

आय शीर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	अनुमानित
शुरु मौज्दात			
घरजग्गा कर			
मालपोत वा भूमिकर			
हाटवजार पसल कर			
सवारी साधन कर			
मनोरञ्जन कर			
वहाल विटौरी			
विज्ञापन कर			
व्यवसाय कर			
व्यवसायिक भिडियो कर			
प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर			
सेवा शुल्क			
दस्तुर			
विक्री आय			
दण्ड जरिवाना			
अन्य आय			
स्रोत उपयोग वाँडफाँड			
प्रदेश अनुदान :			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
संघीय अनुदान :			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
जम्मा आय			

अनुसूची १६ (ख): संस्थागत तथ्याङ्क संकलन/सर्वेक्षण फाराम
(दफा ८.१ (छ), ८.२ (ग), ८.३ (छ) सँग सम्बन्धित)

गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण

पारिवारिक विवरण संकलन फाराम

................गाउँपालिका/...........नगरपालिका

२०७४ ......

.... गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण

पारिवारिक विवरण संकलन फाराम

१. परिचय

१.१ प्रदेश नं :
१.२ जिल्लाको नाम : कोड :
१.३ स्थानीय तहको नाम : कोड :
१.४ वडा नं :
१.५ वस्तीको नामः कोड :
१.६ मार्गको नामः
१.७ घर क्रम संख्या (घर नम्बर) : घरको जियोकोड :
१.८ परिवार क्रम संख्या :
१.९ परिवारमुलीको नाम : लिंग (महिला/पुरुष/तेश्रो लिङ्गी):

२. परिवार सम्बन्धी विवरण

२.१ परिवार सदस्यको विवरण (परिवारमुलीबाट शुरु गर्ने र जेष्ठ सदस्य अनुसार क्रम मिलाएर उल्लेख गर्ने)

क्र.सं	नाम	थर	लिङ्ग	जन्म मिति	जात जाती	धर्म	मातृ भाषा	शैक्षिकस्तर *(५ वर्षमाथिका लागी मात्र)*	बसोबासको अवस्था (स्वदेशमा अन्यत्र वा विदेशमा बसेको सदस्यको हकमा यसपछिको विवरण नलिने)	पेशा (१० बर्ष भन्दा माथी)	वैवाहिक स्थिति (१० बर्ष भन्दा माथी)	अपाङ्गताको स्थिति

२.२ तपाईको परिवारमा १ बर्ष भित्र मृत्यु भएका सदस्यको विवरण दिनुहोस ।

मृत्यु हुनेको नाम	लिङ्ग (महिला/पुरुष/तेश्रो लिङ्गी)	उमेर (बर्ष/महिना)	मृत्युको कारण

२.३ खानेपानीको मुख्य स्रोत के हो ?

१. पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा २. पाइपधारा सार्वजनिक ३. डिप वोरिङ्ग ४. ट्युववेल/हेन्डपम्प ५. ढाकिएको इनार/कुवा ६. नढाकिएको इनार/कुवा ७. मूलको पानी ८. नदी खोला ९. अन्य

२.४ खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मुख्य इन्धन कुन हो?

१. दाउरा २. मट्टीतेल ३. एल पि ग्यास ४. गुईठा ५. वायोग्यास ६. विद्युत ७. अन्य

२.५ परिवारले प्रयोग गर्ने बत्तीको मुख्य स्रोत के हो ?

१. विद्युत २. मट्टीतेल ३. वायोग्यास ४. सोलार ५. अन्य

२.६ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय कस्तो प्रकारको छ ?

१. शौचालय नभएको २. फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल) ३. फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क) ४. साधारण

२.७ निम्न कुन कुन सुविधाहरु परिवारले उपभोग गरेको छ ?

सुविधाहरु	*उपलब्ध (१. छ, २. छैन)*
रेडियो	
टेलिभिजन	
टेलिफोन/मोवाइल फोन	
कम्प्यूटर	
इन्टरनेट	
मोटरसाइकल	
मोटर/कार	
रेफ्रिजरेटर	

२.८ परिवारले कृषि कार्यका लागी जग्गा प्रयोग गरेको छ? *१. छ २. छैन २.१०* ⟹

२.९ यदी परिवारबाट कृषि कार्यका लागी जग्गा प्रयोग गरेको छ भने सो जग्गाको विवरण (क्षेत्रफल उल्लेख गर्ने)

२.९.१ *आफ्नो परिवारको नाममा रहेको जग्गाः ....(रोपनी/कठ्ठा/हेक्टर/व.मि.)*
२.९.२ परिवार बाहेक अरुको नाममा रहेको जग्गाः*...........................(रोपनी/कठ्ठा/हेक्टर/व.मि.)*

२.९.३ अन्य स्वामित्व खुलाउने:...*(रोपनी/कठ्ठा/हेक्टर/व.मि.)*

२.१० परिवारका कुनै सदस्यको वैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता छ ? *१. छ* *२. छैन*

२.११ परिवारको सरदर बार्षिक आम्दानी कति छ ?.......................... *(रु हजारमा उल्लेख गर्ने)*

२.१२ परिवारको सरदर बार्षिक खर्च कति छ?...................... *(रु हजारमा उल्लेख गर्ने)*

२.१३ तपाईको वार्षिक बाली उत्पादन तथा बिक्रि कति छ?

बाली	उत्पादन (क्विन्टल)	खेती गरिएको		विक्री परिमाण (क्विन्टल)
		क्षेत्रफल	इकाई (कठ्ठा/रोपनी)	
अन्नबाली				
धान				
मकै				
गहु				
कोदो				
अन्य				
दलहन				
दाल				
रहर				
मुसरो				
चना				
सिमी				
भट्टमास				
अन्य				
तेलहन				
तोरी/सर्स्यु				
आलस/तिल				
सूर्यमुखी				
अन्य				
तरकारी				
आलु				
बन्दा/काउली/रायो				
बोडी				
गोलभेंडा				
काँक्रो, लौका, फर्सी				
परबल, कुन्दुक, काँक्रो				
करेला, घिरौला, चिचिण्डो				
अन्य				
नगदे बाली				
अदुवा/वेसार				
प्याज/लसुन				
च्याउ				
अन्य				
फलफल				
आँप/लिची				
केरा/मेवा				
सुन्तता/कागती (अमिलोजात)				
स्याउ/आरुवखडा				
किवी				
अन्य				
फूलखेती				

२.१४ परिवारले कुनै चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेको छ? *१. छ* *२. छैन* *२.१६*

२.१५ चौपाया तथा पशुपंक्षीहरुको विवरण दिनुहोस (संख्या उल्लेख गर्ने) ।

क्र.सं	चौपाया तथा पशुपंक्षी	संख्या	दुध उत्पादन (लिटर)	मासु उत्पादन (के.जि.)	अण्डा (संख्या)	उन (के.जि.)	हाड/छाला (के.जि.)	अन्य	विक्रीबाट बार्षिक आम्दानी (रु.)
१	गाइगोरु/बाच्छाबाच्छी								
२	राँगाभैसी/पाडापाडी								
३	याक/चौरी								
४	बाखा/भेडा, खसी/बोका								
५	सुँगुर/वंगुर								
६	कुखुरा/हाँस								
७	अस्ट्रिच								
	....								

२.१६ तपाइको परिवारमा माछा, मौरी र रेशमपालन गरिएको छ भने विवरण दिनुहोला?

१. माछापालन पोखरी संख्याः .... पोखरीको क्षेत्रफलः .... हेक्टर बार्षिक उत्पादनः .... के.जि.
२. मौरी घार संख्याः .... बार्षिक मह उत्पादनः .... केजि
३. रेशमखेती कोयो संख्याः .... उत्पादनः .... केजि

२.१७ आफ्नो उत्पादनले तपाईको परिवारलाई कति महिना खान पुग्छ ? (एकमा मात्र ठीक चिन्ह लगाउनुहोस) ।

क. ३ महिनासम्म ख. ४ देखी ६ महिना सम्म
ग. ७ देखी ९ महिनासम्म घ. ९ महिना भन्दा बढी

२.१८ परिवारमा कुनै सदस्यले विगत ३ बर्षमा व्यवसायिक सीप तालिम प्राप्त गरेकाछन? १. छ २. छैन यदी भए सोको विवरण दिनुहोस् ।

सीप विकासका क्षेत्रहरु	*महिला*	*पुरुष*
सूचना तथा प्रविधि, इलेक्ट्रीकल र इलेक्ट्रोनिक्स (कम्प्युटर, विद्युत, मोवाईल, रेडियो घडि आदी		
सिलाई बुनाई, बुटिक, सृंगार, पार्लर आदि		
निर्माण सम्बन्धी (म्यासन, कार्पेन्ट्री आदी)		
इञ्जिनियरिङ्ग, अटोमोवाइल र मेकानिक्स		
कृषि सम्बन्धी (जेटी, जेटीएर खाद्य प्रसोधन आदि)		
जनस्वास्थ्य सम्बन्धी		
पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी		
वन सम्बन्धी		
पर्यटन टुर गाइड, ट्राभल र सत्कार		
कला सम्बन्धी		
अन्य		

३. घर सम्बन्धी विवरण

३.१ तपाइको घर कती वटा छ? .... संख्या

३.२ तपाई बसेको घरको स्वामित्व कस्तो प्रकारको हो? (सहि उत्तरमा एकमा मात्र ठीक लगाउनुहोस)

१. नीजि/आफ्नै २.भाडामा ३. संस्थागत ४. अन्य

३.३ बसोबास गर्ने घरको छानाको प्रकार (*एकभन्दा वढी घर भएमा मूल घरको विवरणका आधारमा* एकमा मात्र चिन्ह लगाउने)

१. फुस वा खरको छाना भएको २. जस्ता वा च्यादर छाना भएको
३. टायल वा ढुङ्गाको छाना भएको ४. आरसिसि ढलान भएको
५. काठको छाना भएको ६. माटोको छाना भएको
७. अन्य (उल्लेख गर्ने) ....

३.४ तपाई बसेको घरको जग कस्तो प्रकारको छ?

१. माटो र ढुङ्गा २. सिमेन्ट र ढुङ्गा ३. फ्रेम स्ट्रक्चर ४. लोड वेयरिङ्ग ५. काठको खम्बा ६. अन्य (खुलाउने)

३.५ तपाई बसेको घर भवन मापदण्ड अनुसार बनेको छ? *१. छ २. छैन*

३.६ तपाई बसेको घर भूकम्प प्रतिरोधी छ? *१. छ २. छैन*

कोड प्रयोगका लागि विवरण

क. पारिवारिक विवरण

१.	क्र.सं.	परिवारमुलीबाट शुरु गर्ने र जेष्ठ सदस्यअनुसार क्रम संख्या उल्लेख गर्ने
२.	लिङ्ग	१. पुरुष २. महिला ३. तेस्रो लिङ्गी
३.	जन्ममिति	जन्मेको मिति (साल, महिना र गते उल्लेख गर्ने यदी महिना र गते थाहा नभएमा साल मात्र उल्लेख गर्ने तथा २ बर्ष मुनीको बच्चाको हकमा महिना उल्लेख गर्ने)
४.	जातजाती	१. पहाडी बाह्मण/क्षेत्री/ठकुरी/सन्यासी २. मधेशी बाह्मण क्षेत्री/राजपुत ३. पहाडी जनजाती आदीवासी ४. तराई जनजाती आदीवासी ५. पहाडी दलित ६. मधेशी दलित ७. मुस्लिम ८. पहाडी अन्य ९. मधेशी अन्य
५.	धर्म	१. हिन्दु २. बौद्ध ३. मुस्लिम ४. क्रिश्चियन ५. अन्य ....
६.	मातृभाषा	१. नेपाली २. मैथिली ३. भोजपुरी ४.थारु ५. तामाङ्ग ६. नेवार ७. बज्जीका ८. मगर ९. डोटली १०. उर्दु ११. अवधी १२. लिम्बु १३. गुरुङ्ग १४. बैतडेली १५. राई १६. अछामी १७. वान्तवा १८. राजवंशी १९. शेर्पा
७.	शैक्षिकस्तर	१. पूर्व प्राथमिक २. आधारभुत तह ३. माध्यामिक तह ४. स्नातक तह ५. स्नातकोत्तर ६. एमफिल र विद्या वारिधी (पिएचडि) ७. प्राविधिक एलएलसी ८. साधारण लेखपढ (साक्षर) ९. लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)
८.	बसोबासको अवस्था	१. गणना गरेको ठाउँमा बसेको, २. स्वदेशमा अन्यत्र बसेको, ३. विदेशमा बसेको
९.	पेशा	१. कृषि तथा पशुपालन २. नोकरी/जागीर ३. उद्योग तथा व्यापार ४. ज्याला/मजदुरी ५. वैदेशिक रोजगारी ६. व्यवसायिक कार्य (पत्रकार, वकिल, परामर्श, ठेक्का पट्टा, पुजारी आदी ७. विद्यार्थी (अध्ययनरत) ८. गृहणी ९. वेरोजगार १०. अन्य
१०.	वैवाहिक स्थिति	१. अविवाहित २. एकल विवाह ३. वहुविवाह ४. पुनःविवाह, ५. विधुर/विधवा ६. सम्बन्ध विच्छेद ७. विवाहित तर अलग बसेको
११.	अपाङ्गताको स्थिति	१. अपाङ्गता नभएको २. शारीरिक अपाङ्गता ३. वौद्धिक अपाङ्गता ४. दृष्टिविहिन (आँखा नदेख्ने) ५. वोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा) ६. स्वर वोलाईसम्बन्धी अपाङ्गता (भकभके) ७. श्रवण दृष्टीविहिन ८. मनोसामाजिक अपाङ्गता

ख. पारिवारिक विवरण संकलनकालागि सामाजिक तथा जातिगत समूह

क्र.सं.	जातिगत समूह	प्रमुख जातजातीहरु
१.	पहाडी दलित	१. गन्धर्व (गाईने) २. परियार (दमाई, दर्जी, सुचीकार, नगर्ची, ढोली, हुड्के) ३. बादी ४. विश्वकर्मा (कामी, लोहार, सुनार, ओड, चुनँरा, पार्की, टमाटा) ५. सार्की (मिजार, चर्मकार, भूल)
२.	मधेशी दलित	१. कलर २. दुसाध (पासवान, हजरा) ३. ककैहिया ४. धोवी (रजक) हिन्दू ५. कोरी ६. पत्थरकट्टा ७. खटिक ८. पासी ९. खत्वे (मण्डल, खङ्ग) १०. बाँतर ११. मुसहर १२. चमार (राम, मोची, हरिजन, रविदास) १३. चिडिमार १४. मेस्तर (हलखोर) १५. डोम (मरिक) १६. सरभङ्ग (सरवरिया) १७. तत्मा (ताँती, दास)
३.	पहाडी जनजाती आदीबासी	१. कुशवाडिया, बनकरिया, कुसुण्डा, राउटे, सुरेल, हायु, राजी, लेप्चा, २. चेपाङ, थामी, बोटे, दनुवार, बरामु, ल्होमी, माझी, दराई, सियार, थुदाम ३. सुनुवार, तामाङ, भुजेल, कुमाल, भोटे, पहरी, ताप्केगोला, डोल्पो, फ्रि, मुगाल, लार्के, ल्होपा, दुरा, वालुङ ४. गुरूङ, मगर, राई, लिम्वु, छैरोतन, ताङबे, तिनगाउले थकाली, बाऱ्ह गाउले, मार्फाली थकाली, शेर्पा, याक्खा, छन्त्याल, जिरेल, व्यासी, ह्योल्मो ५. नेवार, थकाली
४.	मधेशी जनजाती तथा आदीबासी	१. किसान, मेचे (वोडो) २. धानुक, झाँगड, सतार (सन्थाल)ण ३. थारू, राजवंशी, गन्गाई, धिमाल, ताजपुरिया
५.	पहाडी बाह्मण तथा क्षेत्री	सबै पहाडी मूलका बाह्मण, क्षेत्री र ठकुरी
६.	मधेशी वाह्मण तथा राजपुत	झा, राजपुत, त्रिपाठी, मिश्रा, शुक्ला, कायस्थ
७.	मुस्लिम	मुस्लिम, चुरौटे
८.	पहाडी अन्यजाती	गिरी, पुरी, भारती, सन्यासी, योगी, कुँवर
९.	मधेशी अन्यजाती	यादव, तेली, कलवार, सुढी, कुमिर, कानु/हलवाई, हजाम/ठाकुर, बढही, राजभर, केवट, मल्लाह, नुनिया, कुम्हार, कहर, लोध, विङ/बिण्डा, गडेरी /भेडीहयार, माली, कामर, धुनिया, वराय, मुण्डा, बडाई, पञ्जावी, बंगाली, मारवाडी, नुराङ, कायस्थ, जैन, बानिया, अमात, कशवानिया, राजवोध, कुश्वाहा

उत्तरदाताको नामः सर्वेक्षक नामः
दस्तखतः दस्तखतः
फोन नम्बरः फोन नम्बरः

अनुसूची १७: सहयोगी संस्थाको संक्षिप्त विवरण

सन्दर्भ सामाग्री

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, (२०७० वि.सं.)। *नेपालमा गरिवीको लघु क्षेत्र अनुमान २०६८,* काठमाण्डौं: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग थापाथली ।

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, (२०७४ वि.सं.)। *गाउँ नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधी २०७४ ।* काठमाण्डौं: संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिँहदरवार ।

Central Bureau of Statistics, (2016). *National Climate Change Impact: A statistical Report 2016*, Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Village Development Committee/Municipality),* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population Census 2011 (Household and Population by Sex Ward Level),* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Usual Activity Performed in the 12 Month and Economic Activity),* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

Central Bureau of Statistics, (2014). *National Population and Housing Census 2011 (Usually Active and Not Active Population and Living Arrangement of Children),* Kathmandu: Central Bureau of Statistics, Thapathali.

National Planning Commission, (2014). *Nepal Human Development Report, 2014.* Kathmandu: GoN, National Planning Commission.

Survey Department, (1996). *Land Reform and Mapping Project Report.* Kathmandu: GoN, Ministry of Land Reform and Management.